

แผนปฏิบัติการราชการส่งเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2564 - 2570

กรมอนามัย
สำนักส่งเสริมสุขภาพ

สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย
กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2564

แผนปฏิบัติการส่งเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2564 - 2570

สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย
กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2564

แผนปฏิบัติการส่งเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2564 - 2570

ที่ปรึกษา	นายแพทย์สุวรรณชัย วัฒนายิ่งเจริญชัย	อธิบดีกรมอนามัย
	นายแพทย์อรรถพล แก้วสัมฤทธิ์	รองอธิบดีกรมอนามัย
	นายแพทย์สมพงษ์ ชัยโอภาณนท์	ประธานคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ กรมอนามัย
	นายแพทย์เอกชัย เพียรศรีวัชรา	ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมสุขภาพ
	นายแพทย์ธีรชัย บุญยะสิทธิ์พรหม	รักษาการผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ
	ดร.วัชรวิชัย กิรติดุสิตโรจน์	ประธานบริษัทฮาร์วาร์ดเอเชียคอนซัลติ้ง
	นางสาวพิริยา วัฒนารุ่งกานต์	รักษาการนักวิเคราะห์นโยบายและแผนเชี่ยวชาญ

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

นางวิมล บ้านพวน	รองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมสุขภาพ และ หัวหน้ากลุ่มบริหารยุทธศาสตร์ สำนักส่งเสริมสุขภาพ
-----------------	---

กองบรรณาธิการ

นางอัญชรีย์ บุญมาประเสริฐ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
นางสาวปิยะวรรณ กลิ่นสุคนธ์	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ
นางรติพร สุขอรุณ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
นางสาวประภัสสร นุชนิยม	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
นางสาวปิยวดี พิศาลรัตน์คุณ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

คณะผู้จัดทำ

กลุ่มบริหารยุทธศาสตร์	สำนักส่งเสริมสุขภาพ
กลุ่มอนามัยแม่และเด็ก	สำนักส่งเสริมสุขภาพ
กลุ่มอนามัยวัยเรียนวัยรุ่น	สำนักส่งเสริมสุขภาพ
กลุ่มอนามัยวัยทำงาน	สำนักส่งเสริมสุขภาพ
กลุ่มอำนวยการ	สำนักส่งเสริมสุขภาพ
กลุ่มสร้างเสริมศักยภาพเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ	สำนักส่งเสริมสุขภาพ
กลุ่มพัฒนาศักยภาพบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข	สำนักส่งเสริมสุขภาพ

จัดพิมพ์โดย พิมพ์ครั้งแรก พิมพ์ที่

สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
กันยายน 2564
บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
376 ถนนชัยพฤกษ์ แขวงตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ 10170
โทรศัพท์ 0 2422 9000, 0 2882 1010 โทรสาร 0 2433 2742, 0 2434 1385
E-mail : aprint@amarin.co.th Homepage : <http://www.amarin.com>

จำนวน

100 เล่ม

ISBN

978-616-11-4745-7

คำนำ

กรมอนามัยเป็นองค์กรหลักของประเทศในการอภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและระบบอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อประชาชนสุขภาพดี โดยมีสำนักส่งเสริมสุขภาพเป็นหน่วยงานหลักของกรมอนามัยในการพัฒนา ผลักดัน สนับสนุนนโยบาย และกฎหมายที่จำเป็น (Policy and regulation advocacy) ผลิต พัฒนางองค์ความรู้ และนวัตกรรม (Innovation and technical development) เพื่อให้การส่งเสริมสุขภาพมีคุณภาพและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนไทย ถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีการส่งเสริมสุขภาพให้เครือข่าย รวมถึงผลักดันและสนับสนุน (Facilitation) ให้เครือข่ายดำเนินงานตามมาตรฐานและกฎหมายเพื่อให้ประชาชนได้รับการส่งเสริมสุขภาพที่ดีมีคุณภาพ พัฒนาระบบการส่งเสริมสุขภาพรวมทั้งระบบที่เกี่ยวข้องให้เข้มแข็ง (System capacity building) โดยการกำกับ ติดตาม และประเมินผล เพื่อพัฒนา นโยบาย กฎหมาย และระบบอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ

การจัดทำแผนปฏิบัติการราชการครั้งนี้ เป็นการจัดทำแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่ายทั้งหน่วยงานภายในกรมอนามัย หน่วยงานภายนอกกรมอนามัย ภาคประชาสังคม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยศึกษา วิเคราะห์ ร่วมดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2564 - 2570 จัดทำกรอบแนวทางการดำเนินงานตามกลุ่มวัย การถ่ายทอดแผนปฏิบัติการส่งเสริมสุขภาพไปในทิศทางเดียวกันอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อประชาชนสุขภาพดี เจ้าหน้าที่มีความสุข ระบบสุขภาพยั่งยืน

กรมอนามัย โดยสำนักส่งเสริมสุขภาพ ขอขอบพระคุณ นายแพทย์สุวรรณชัย วัฒนายิ่งเจริญชัย อธิบดีกรมอนามัย นายแพทย์อรรถพล แก้วสัมฤทธิ์ รองอธิบดีกรมอนามัย นายแพทย์เอกชัย เพียรศรีวัชรา ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.วัชรวิทย์ กิรติคุณโรจน์ ประธานบริษัทอาร์วาร์ดเอเชียคอนซัลติ้งที่ได้มอบนโยบาย ทิศทาง เป้าหมาย กลยุทธ์ แนวทางการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์สู่แผนปฏิบัติการส่งเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2564 - 2570 ขอขอบพระคุณผู้บริหารกรมอนามัย ศูนย์อนามัย ที่ 1 - 12 สถาบันพัฒนาสุขภาพเขตเมือง (สสม.) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำหรับการสนับสนุนการดำเนินงานจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2564 - 2570 ในครั้งนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนปฏิบัติการส่งเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2564 - 2570 จะเป็นประโยชน์ เป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีต่อไป

สำนักส่งเสริมสุขภาพ

กันยายน 2564

สารบัญ

หน้า

คำนำ	ก
บทที่ 1 บทนำและข้อมูลทั่วไป	1
1.1 เหตุผลความจำเป็น	1
1.2 วัตถุประสงค์	3
1.3 ระยะเวลาของแผนปฏิบัติราชการ	3
1.4 กรอบแนวทางการดำเนินงาน	3
1.5 ภาพรวมการจัดทำแผนปฏิบัติราชการส่งเสริมสุขภาพ	3
บทที่ 2 ทบทวนสถานการณ์การส่งเสริมสุขภาพของประเทศ	5
บทที่ 3 การวิเคราะห์ศักยภาพ และสภาพแวดล้อม และจุดยืนตำแหน่ง แผนปฏิบัติการเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ	31
3.1 การประเมินศักยภาพทางยุทธศาสตร์	31
3.2 ทิศทางการพัฒนาตามศักยภาพทางยุทธศาสตร์ และสภาพแวดล้อมภายนอก	35
3.3 ตำแหน่งและจุดยืนการส่งเสริมสุขภาพ	37
บทที่ 4 แผนปฏิบัติการกลุ่มวัย พ.ศ. 2564 - 2570	43
4.1 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การผสมผสานนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน และการจัดการ ทรัพยากรเพื่อการส่งเสริมสุขภาพวิถีใหม่แบบบูรณาการให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ที่ยั่งยืน	43
4.2 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การบริหารจัดการระบบการผลิตและพัฒนาวิชาการ มาตรฐาน ความรู้ และนวัตกรรมแบบครบวงจรและทันสมัยเพื่อการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัยที่มีประสิทธิภาพ..	47
4.3 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การเสริมสร้างขีดความสามารถขององค์กรภาคีเครือข่าย ให้สามารถจัดการการส่งเสริมสุขภาพเชิงพื้นที่ได้อย่างเข้มแข็ง	56
4.4 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างกระแสสังคมให้เกิดค่านิยมและวัฒนธรรมการส่งเสริมสุขภาพ ที่ชุมชน ประชาชนทุกกลุ่มวัยสามารถจัดการสุขภาพ และพึ่งตนเองทางสุขภาพได้	57
4.5 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาสำนักส่งเสริมสุขภาพให้เป็นองค์กรสมรรถนะสูง ทันสมัย และพัฒนาบุคลากรให้เชี่ยวชาญในการสร้างเสริมสุขภาพและเป็นต้นแบบองค์กร สุขภาพดีมีความสุข	58
บทที่ 5 สรุปผลการจัดทำแผนปฏิบัติราชการ	65
ภาคผนวก	
ภาพประกอบการจัดทำแผนปฏิบัติราชการส่งเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2564 - 2570	69

1.1 เหตุผลความจำเป็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ กำหนดให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผลตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ ซึ่งวิธีการจัดทำแผนต้องให้ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วม ต้องมีการวัดผลการดำเนินการทุกด้าน ต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 ส่งผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2560 โดยกำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศทั้ง 11 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการเมือง 2) การบริหารราชการแผ่นดิน 3) ด้านกฎหมาย 4) กระบวนการยุติธรรม 5) ด้านเศรษฐกิจ 6) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 7) ด้านสาธารณสุข 8) ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ 9) ด้านสังคม 10) ด้านพลังงาน 11) ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาประเทศ การบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งภาคเอกชนและภาคประชาชน เพื่อไปสู่เป้าหมายหลักคือ “ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ข้าราชการและบุคลากรภาครัฐเป็นก้าวหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ส่วนราชการต้องเร่งรัดให้ทุกกระบวนการดำเนินการไปได้ โดยต้องคำนึงถึงความต้องการของภาคประชาชน ต้องบูรณาการจากสามส่วน คือ ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ แผนงานหรือแผนยุทธศาสตร์ และการบริหารจัดการ คือการดำเนินการด้านงบประมาณ ประเด็นสำคัญ คือ ต้องปรับความคิดข้าราชการให้เป็น “ผู้นำการเปลี่ยนแปลง” คำนึงถึงการทำงานระหว่างคนรุ่นใหม่ คนรุ่นเก่า ที่จะต้องเตรียมพร้อมและก้าวเดินไปด้วยกัน “ข้าราชการ” เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน ต้องเร่งปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเอง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาผู้อื่นให้มีขีดความสามารถเหมาะสมในการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาประเทศ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ได้จัดทำยุทธศาสตร์ในระยะเวลา 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) มุ่งเน้นยุทธศาสตร์ที่ 6 ของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล มีความคุ้มค่า โปร่งใส และเกิดความเป็นธรรมในการให้บริการสาธารณะ โดย “ข้าราชการ” จะต้องปรับมุมมอง เปลี่ยนทัศนคติ และร่วมกันดำเนินงาน ปรับเปลี่ยนการทำงานจากแบบเดิม ๆ ที่คุ้นเคย คิดฝ่ายเดียว ทำฝ่ายเดียว มาทำงานแบบประสานความร่วมมือโดยไม่แบ่งแยกกว่าเป็นหน้าที่ของใคร พร้อมท้าทายสิ่งใหม่ แก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผล ต้องสามารถประสานการทำงานร่วมกัน (Collaboration) สร้างพันธมิตรการทำงานกับภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อไปสู่เป้าหมายเดียวกันในรูปแบบประชารัฐ

กระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้อภิบาลระบบสุขภาพ (Health System Governance) ของประเทศ จึงกำหนดยุทธศาสตร์ 4 Excellence เพื่อชี้ทิศทางและกำกับดูแลให้ระบบสุขภาพเคลื่อนตัวไปในทิศทางที่กำหนด และเชื่อมโยง

กับแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (ด้านสาธารณสุข) ของประเทศ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมสุขภาพและความป้องกันโรคเป็นเลิศ (Prevention & Promotion Excellence) ยุทธศาสตร์ที่ 2 ระบบบริการเป็นเลิศ (Service Excellence) ยุทธศาสตร์ที่ 3 บุคลากรเป็นเลิศ (People Excellence) ยุทธศาสตร์ที่ 4 บริหารจัดการเป็นเลิศ (Governance Excellence) หากดำเนินการประสบความสำเร็จทั้ง 4 ด้าน จะเกิดเป็นนวัตกรรมของระบบการแพทย์และสาธารณสุข

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข มีบทบาทในการดูแลระบบส่งเสริมสุขภาพและระบบอนามัยสิ่งแวดล้อมของประเทศ ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการปรับระบบการบริหารจัดการกระบวนการให้เท่าทันสถานการณ์และปัญหาสุขภาพที่เปลี่ยนแปลงไป โดยใช้กลไกการจัดการความรู้ และระบบข้อมูลสารสนเทศที่ดีและมีประสิทธิภาพ และมีภาคีภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบสุขภาพมากขึ้น จึงต้องเตรียมพร้อมรับมือกับความท้าทายปัญหาด้านสุขภาพในอนาคตที่จะเกิดขึ้น จึงมีการปฏิรูปกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ด้วยการทบทวนบทบาทภารกิจให้สอดคล้องกับการปฏิรูปกระทรวงสาธารณสุข กำหนดกรอบนโยบายพัฒนาด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ปรับเปลี่ยนกรอบพื้นฐานความคิด (Paradigm shift) มุมมองต่อปัญหา และแนวปฏิบัติเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนของประเทศไทย

สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย มีบทบาทภารกิจหลักในการส่งเสริมสุขภาพประชากรตามกลุ่มวัย ได้แก่ กลุ่มสตรีและเด็กปฐมวัย กลุ่มวัยเรียนวัยรุ่น กลุ่มวัยทำงาน และกลุ่มผู้สูงอายุ ภายใต้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมอนามัย ดังนี้

- 1) การพัฒนานโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนงานหลักการส่งเสริมสุขภาพตามกลุ่มวัยของประเทศ
- 2) ศึกษา วิจัย พัฒนา และประยุกต์องค์ความรู้ เทคโนโลยีการส่งเสริมสุขภาพและการจัดการปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพตามกลุ่มวัย
- 3) พัฒนาและจัดทำมาตรฐาน กฎเกณฑ์ รวมทั้งระบบการรับรองมาตรฐานการบริการส่งเสริมสุขภาพตามกลุ่มวัย
- 4) พัฒนา ระบบ กลไกและเครือข่ายการเฝ้าระวัง และระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการส่งเสริมสุขภาพตามกลุ่มวัยของประเทศ
- 5) ถ่ายทอดและพัฒนาศักยภาพ ชีตความสามารถ และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพตามกลุ่มวัย แก่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคีเครือข่าย และชุมชน
- 6) สร้างกระแสและขับเคลื่อนทางสังคมด้านพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพตามกลุ่มวัย
- 7) ประสานความร่วมมือ ติดตามและประเมินผล ด้านการส่งเสริมสุขภาพตามกลุ่มวัยของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านส่งเสริมสุขภาพตามกลุ่มวัย
- 8) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย
- 9) รูปแบบ การส่งเสริมสุขภาพ เทคโนโลยี การถ่ายทอดองค์ความรู้ ระบบเฝ้าระวัง มาตรฐาน การติดตามควบคุมกำกับ

บทบาทสำคัญยิ่งคือ การอภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพของประเทศ โดยกำหนดนโยบายยุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพในทุกมิติอย่างบูรณาการทุกภาคส่วน กำหนดมาตรฐานการให้บริการส่งเสริมสุขภาพ แล้วติดตามกำกับและประเมินผล โดยให้มีกลไกระดับชาติ และต้องมีระบบข้อมูลข่าวสาร เพื่อสื่อสารและตอบโต้ความเสี่ยง ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายการปฏิรูปประเทศไทย ด้านการปฏิรูประบบการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกัน ควบคุมโรค และภัยคุกคามสุขภาพ

1.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำแผนปฏิบัติราชการส่งเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2564 - 2570
- 2) เพื่อจัดทำกรอบแนวทางการดำเนินงานตามกลุ่มวัยแก่ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย และถ่ายทอดแผนปฏิบัติราชการส่งเสริมสุขภาพ ให้มีการบูรณาการร่วมกันเป็นไปในทิศทางเดียวกัน
- 3) เพื่อพัฒนาองค์ความรู้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนปฏิบัติราชการส่งเสริมสุขภาพ โดยสำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย ระยะสั้น (พ.ศ. 2564 - 2565) ระยะกลาง (พ.ศ. 2566 - 2570)

1.3 ระยะเวลาของแผนปฏิบัติราชการ

แผนปฏิบัติราชการส่งเสริมสุขภาพ โดยสำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย ระยะสั้น (พ.ศ. 2564 - 2565) ระยะกลาง (พ.ศ. 2566 - 2570) มีกรอบระยะเวลาของแผน ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566 - 2570

1.4 กรอบแนวทางการดำเนินงาน

แผนปฏิบัติราชการส่งเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2564 - 2570 เป็นเครื่องมือกำหนดทิศทางการดำเนินงานของงานส่งเสริมสุขภาพ ในระดับส่วนกลาง และแปลงสู่การปฏิบัติ เพื่อเสริมพลังการขับเคลื่อนการพัฒนางานส่งเสริมสุขภาพ รองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

1.5 ภาพรวมการจัดทำแผนปฏิบัติราชการส่งเสริมสุขภาพ

สำนักส่งเสริมสุขภาพได้จัดทำแผนปฏิบัติราชการส่งเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2564 - 2570 อย่างมีประสิทธิภาพ และใช้เป็นกรอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสำนักส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งจะต้องถ่ายทอดสู่การปฏิบัติในระดับส่วนกลางและส่วนภูมิภาคอย่างเชื่อมโยง กำหนดและสื่อสารทิศทางของผู้บริหารหน่วยงาน โดยมีการรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตลอดจนการถ่ายทอดแผนไปสู่การปฏิบัติที่มีเป้าหมายชัดเจน มีการกำหนดตัวชี้วัดและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงานด้านสาธารณสุขในทุกกลุ่มวัยได้เป็นอย่างดี โดยมีกระบวนการจัดทำในภาพรวมที่เป็นระบบ ดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความจำเป็นทางยุทธศาสตร์ (Strategic Need Analysis)
- ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดจุดยืนการพัฒนาของแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Positioning)
- ขั้นตอนที่ 3 การประเมินศักยภาพขององค์กร (TOW's Matrix)
- ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดทิศทางการพัฒนาวิสัยทัศน์
- ขั้นตอนที่ 5 การแปลงยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ
- ขั้นตอนที่ 6 การกำหนดระบบวัดผลตัวชี้วัด
- ขั้นตอนที่ 7 การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการ
- ขั้นตอนที่ 8 การสรุปผลการดำเนินงานการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

1.5.1 ประโยชน์ที่ได้รับ

- 1) มีทิศทางการพัฒนางานส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัยที่ชัดเจน เชื่อมโยง และเป็นแนวทางเดียวกันกับภาคีเครือข่าย
- 2) บุคลากรได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนปฏิบัติการ
- 3) มีทิศทางการจัดทำแผนปฏิบัติการและจัดทำคำของบประมาณประจำปีของหน่วยงาน

1.5.2 นิยามศัพท์เฉพาะ

แผนปฏิบัติการ หมายถึง การจัดกรอบแนวทางการทำงาน เพื่อใช้ในการดำเนินการพัฒนาและบริหารจัดการงานตามภารกิจของหน่วยงานให้บรรลุผล ซึ่งเชื่อมโยงกับนโยบาย

ส่งเสริมสุขภาพ หมายถึง การส่งเสริมสุขภาพ (Health Promotion) หมายถึง กระบวนการเพิ่มความสามารถของคนในการควบคุมดูแลและพัฒนาสุขภาพของตนเองให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สังคม และจิตใจ สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงหรือปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม

พ.ศ. 2564 - 2570 หมายถึง ระยะสั้น หมายถึง พ.ศ. 2564 - 2565 ระยะกลาง หมายถึง พ.ศ. 2566 - 2570

สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย หมายถึง หน่วยงานระดับกอง สังกัดกรมอนามัย ตั้งอยู่ที่ 88/22 ถนนติวานนท์ ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี มีภารกิจและหน้าที่รับผิดชอบตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2552 ดังประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 126 ตอนที่ 98 ณ วันที่ 28 ธันวาคม 2552 มีโครงสร้างภายใน 8 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอนามัยแม่และเด็ก กลุ่มอนามัยวัยเรียนวัยรุ่น กลุ่มอนามัยวัยทำงาน กลุ่มสร้างเสริมศักยภาพเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ กลุ่มบริหารยุทธศาสตร์ กลุ่มพัฒนาศักยภาพบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข กลุ่มสนับสนุนวิชาการและการวิจัย และกลุ่มอำนวยการ

ทบทวนสถานการณ์ การส่งเสริมสุขภาพของประเทศ

ความจำเป็นเชิงนโยบาย (Policy)

การบริหารยุทธศาสตร์ของสำนักส่งเสริมสุขภาพมีความจำเป็นต้องปรับสมดุลและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อเป็นทั้งเป้าหมายและเครื่องมือกลไกในการรองรับการขับเคลื่อนของยุทธศาสตร์ชาติด้านอื่น ๆ ให้สามารถดำเนินการจนบรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ที่วางไว้ ดังนั้นแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การบริการประชาชน และประสิทธิภาพภาครัฐ จึงมุ่งเน้นพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐให้มีความทันสมัย เพื่อให้ภาครัฐมีขนาดเหมาะสมกับภารกิจ มีสมรรถนะสูงในการแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชน ตลอดจนสนับสนุนให้ประเทศไทย 4.0 ที่สามารถก้าวทันความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้อย่างยั่งยืนด้วยหลักการ “ภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม”

ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามหลักการข้างต้น แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติได้ให้ความสำคัญกับความพึงพอใจของประชาชนในคุณภาพการให้บริการของภาครัฐ ซึ่งการบริหารยุทธศาสตร์จะต้องมีไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ภายในช่วงปี พ.ศ. 2561 - 2580 โดยจากการประเมินความพึงพอใจของประชาชนใน พ.ศ. 2561 พบว่า ประชาชนชาวไทยมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของภาครัฐ ร้อยละ 84 ซึ่งพิจารณาจากสองปัจจัยหลัก ได้แก่ ความพึงพอใจด้านกระบวนการขั้นตอนในการให้บริการ และเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ อย่างไรก็ตาม จะมีการปรับปรุงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการของภาครัฐ เพื่อให้สามารถสะท้อนความพึงพอใจของประชาชนได้อย่างแท้จริงและครอบคลุม ทั้งนี้ เพื่อให้ภาครัฐมีประสิทธิภาพเทียบเท่ามาตรฐานสากล เป็นที่ยอมรับในเวทีโลก ซึ่งสามารถสะท้อนได้จากดัชนีรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ในการจัดลำดับของ UN ที่กำหนดให้ประเทศไทยจะต้องได้รับการจัดอันดับให้อยู่ใน 1 ใน 10 ของโลก ภายในช่วงปี พ.ศ. 2561 - 2580 ปรับปรุงดีขึ้นจากอันดับ 73 จาก 193 ประเทศทั่วโลกใน พ.ศ. 2561

เพื่อให้เป้าหมายข้างต้นเกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ จึงมุ่งเน้นพัฒนาการให้บริการของรัฐให้มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ และเป็นการพัฒนาแบบครอบคลุมทั่วถึง บูรณาการไร้รอยต่อ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาบริการดิจิทัล ดำเนินการพัฒนาระบบ และอำนวยความสะดวกในการบริการภาครัฐ เพื่อให้ประชาชนและผู้รับบริการทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว โปร่งใส หลากหลายช่องทาง ตรวจสอบได้ ไม่มีข้อจำกัดของเวลา พื้นที่ และกลุ่มคน รวมทั้งนำนวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ลดค่าใช้จ่ายของประชาชน ประกอบไปด้วย 5 แผนย่อย ได้แก่

1) การพัฒนาบริการประชาชน เน้นการให้บริการภาครัฐที่สามารถอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน ได้อย่างรวดเร็ว โปร่งใส ให้เป็นภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชน ซึ่งจะทำให้เกิดการนำเทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรม มาประยุกต์ใช้ในการให้บริการประชาชน

2) การบริหารจัดการการเงินการคลัง เน้นการบูรณาการเชื่อมโยงภาครัฐ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดของการใช้ งบประมาณ การจัดการรายได้รายจ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่าและประหยัด ที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาประเทศที่เป็นไป ในทิศทางเดียวกันอย่างมีจุดมุ่งหมาย

3) การปรับสมดุลภาครัฐ เน้นการให้ภาคส่วนอื่น ๆ อาทิ ภาคประชาชน ภาคเอกชน หรือประชารัฐโมเดล สามารถเข้ามาแบ่งเบาภาระในการแก้ไขและตอบสนองความต้องการของตัวเองในพื้นที่ ส่งผลให้ภาครัฐ มีขนาดที่ เหมาะสม และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อก่อให้เกิดบริการสาธารณะเพื่อประชาชน

4) การพัฒนาระบบบริหารงานภาครัฐ เน้นการพัฒนาระบบฐานข้อมูลภาครัฐและการนำเทคโนโลยีดิจิทัล มาประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์ในการบริหารการตัดสินใจและการบริการที่เป็นเลิศ รวมทั้งการเปิดโอกาสให้เอกชน ประชาชน เข้าถึงข้อมูลข่าวสารภาครัฐ เพื่อเพิ่มโอกาสในการแข่งขันและประโยชน์ในการใช้ชีวิต ให้วิธีการทำงานของหน่วยงาน ราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5) การสร้างและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ เน้นการสร้างและพัฒนาบุคลากรภาครัฐให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก และเป็นคนเก่ง มีความรู้ความสามารถในการทำงานรับใช้ประเทศชาติและประชาชน

1. ความจำเป็นในการพัฒนาจากความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Need)

1) เครือข่ายในระบบสาธารณสุข มีความต้องการ ความคาดหวังต่อการบริหารยุทธศาสตร์

ดังนี้

- ยกระดับสำนักเป็นออฟฟิศดิจิทัล
- ระบบการติดตามกำกับแผนงาน โครงการและงบประมาณแบบ Real-Time
- ข้อเสนอแนะเพื่อการตัดสินใจทางการบริหาร เพื่อการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์
- มีระบบฐานข้อมูลที่มีคุณภาพ เป็นปัจจุบัน เชื่อมโยงกัน และเข้าถึงได้ง่ายในการสนับสนุนการทำงานของ กลุ่มวัย
- เว็บไซต์ของสำนักฯ ที่เข้าถึงได้ง่าย ใช้งานสะดวก และเป็นเว็บดิจิทัลที่ยืดความต้องการในการส่งเสริม สุขภาพของประชาชนทุกกลุ่มวัย เป็นศูนย์กลางการทำงาน และมีระบบฐานข้อมูลชุดความรู้ ทั้งในระบบ เนื้อหาและวิดีโอ
- มีเจ้าหน้าที่ที่มีศักยภาพเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีดิจิทัล สำหรับดูแลและบริหารจัดการระบบฯ
- มีโครงสร้างระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่พร้อมใช้งาน Hardware เช่น อุปกรณ์สำหรับสนับสนุน การทำงาน Software เช่น โปรแกรมสนับสนุนการทำงานฯ และ people ware เช่น บุคลากรมี ความฉลาดรู้ในการใช้เทคโนโลยี เป็นต้น
- บุคลากรมีความเชี่ยวชาญด้านยุทธศาสตร์ แผนงานและงบประมาณ สามารถควบคุม กำกับ ติดตาม ประเมินผล ให้ข้อมูลกับผู้บริหารและคำปรึกษากับเจ้าหน้าที่ภายในสำนักและกรมฯ
- เป็นผู้ประสาน เชื่อมโยงยุทธศาสตร์และแผนงานด้านส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัย กับทุกสำนัก/กอง ภายในกรมฯ

- ความรวดเร็วในการถ่ายทอดข้อมูลด้านยุทธศาสตร์และแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัย
- สามารถจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายด้านส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัยได้

2) เครือข่ายนอกระบบสาธารณสุข มีความต้องการ ความคาดหวังต่อการบริหารยุทธศาสตร์ ดังนี้

- ข้อมูลสารสนเทศผลการดำเนินงานการส่งเสริมสุขภาพตามนโยบายของกระทรวง และรัฐบาล
- รูปแบบ มาตรการ แนวทาง ยุทธศาสตร์ เพื่อการส่งเสริมสุขภาพ แบบบูรณาการร่วมกันทั้งภายในและภายนอก
- มีระบบฐานข้อมูลที่สนับสนุนการทำงาน
- เว็บไซต์ของสำนักฯ ที่เข้าถึงได้ง่าย ใช้งานสะดวก และเป็นเว็บดิจิทัลที่ยืดความต้องการในการส่งเสริมสุขภาพของประชาชนทุกกลุ่มวัย เป็นศูนย์กลางทำงาน และมีระบบฐานข้อมูล ชุดความรู้ ทั้งในระบบเนื้อหาและวิดีโอ
- สามารถประสาน เชื่อมโยงนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ ในประเด็นส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัย ให้สอดคล้องกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องได้ทันสถานการณ์
- สามารถปรับตัวให้ทันต่อการปฏิรูปและหรือการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก
- การสร้างสรรค์กลยุทธ์และนวัตกรรมเพื่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และภารกิจส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัยจนเกิดการเปลี่ยนแปลง

2. สถานการณ์ของภารกิจ และสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงจากภายนอก (Mission and Situation)

การดำเนินงานการจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์และแผนงานของส่วนราชการจะยึดแนวทางการพัฒนาตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และทิศทางการพัฒนาตามแผนการพัฒนาประเทศ ซึ่งทุกส่วนราชการจะต้องใช้เป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนายุทธศาสตร์ของหน่วยงาน และการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการในการจัดทำยุทธศาสตร์และแผนงานเริ่มให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการคาดการณ์และวิเคราะห์ความจำเป็นในอนาคต การเชื่อมโยงระบบข้อมูลระบบสารสนเทศกับองค์กรภาคี เพื่อจะให้ได้ชุดข้อมูลสำหรับการวางแผนที่เป็นปัจจุบัน ประกอบกับความจำเป็นในการมีสมรรถนะที่ต้องเชี่ยวชาญมากขึ้นของนักวิเคราะห์นโยบายและแผนที่ต้องมีความรอบรู้ในกระบวนการแผน และความรู้เชิงลึกในวิชาการส่งเสริมสุขภาพของทุกกลุ่มวัย ที่สามารถชี้แนะและนำเสนอกลยุทธ์และแผนงานสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพในกลุ่มวัยนั้น ๆ ได้

ความเปลี่ยนแปลงสภาพภายนอกทั้งจากวิกฤตเศรษฐกิจซึ่งกระทบต่อรายจ่ายภาครัฐที่ส่งผลต่อการลดลงของงบประมาณทำให้ต้องมุ่งประเด็นสำคัญและเร่งด่วน และจากการเกิดขึ้นวิกฤตการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้การจัดระเบียบรูปแบบของแผนงานโครงการ ต้องมุ่งการรับมือกับการส่งเสริมสุขภาพเพื่อให้กับภัยคุกคามการส่งเสริมสุขภาพ ในด้านเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมดิจิทัล ยังมีอิทธิพลอย่างมากต่อการสื่อสารยุทธศาสตร์แผนงานสู่การปฏิบัติและการนำมาใช้ติดตามประเมินผล และสังเคราะห์การดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์เพื่อเป็นข้อเสนอแนะทางการบริหาร การจัดสรรงบประมาณ และการต่อยอดหรือยุติโครงการที่ไม่ก่อให้เกิดความคุ้มค่าต่อการส่งเสริมสุขภาพ

กลุ่มทรัพยากรบุคคล

1. ความจำเป็นเชิงนโยบาย (Policy)

ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) ภายใต้วิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” มียุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ (Good Governance) ในด้านการบริหารและพัฒนากำลังคนของภาครัฐ เน้นการ

1) ปรับปรุงกลไกในการกำหนดเป้าหมายและนโยบายกำลังคนในภาครัฐให้มีมาตรฐาน และเกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้กำลังคนภาครัฐมีความเหมาะสมกับภารกิจของภาครัฐ และสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ โดยเฉพาะการพัฒนาระบบการบริหารกำลังคนให้มีความคล่องตัว ยืดหยุ่น คุณธรรม เพิ่มความยืดหยุ่นคล่องตัวให้กับหน่วยงานภาครัฐในการบริหารทรัพยากรบุคคล ในทุกขั้นตอนควบคู่ไปกับการเสริมสร้างประสิทธิภาพและคุณภาพภายใต้หลักระบบคุณธรรม ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกลไกการวางแผนกำลังคน รูปแบบการจ้างงาน การสรรหา การคัดเลือก การแต่งตั้ง เพื่อเอื้อให้เกิดการหมุนเวียน ถ่ายเทแลกเปลี่ยน และโยกย้ายบุคลากรคุณภาพในหลากหลายระดับระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ของประเทศได้อย่างคล่องตัว

2) เสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารงานบุคคลในภาครัฐให้เป็นไปตามระบบคุณธรรมอย่างแท้จริง โดยการสรรหาและคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมและจิตสำนึกสาธารณะ มีระบบบริหารจัดการและพัฒนาบุคลากรให้สามารถสนองความต้องการในการปฏิบัติงานมีความก้าวหน้าในอาชีพ สามารถจูงใจให้คนดีคนเก่งทำงานในภาครัฐ โดยมีการประเมินผลและเลื่อนระดับตำแหน่งของบุคลากรภาครัฐตามผลสัมฤทธิ์ของงานและพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน โดยมีกลไกการป้องกันการแทรกแซงและการใช้ดุลยพินิจโดยมิชอบ การสร้างความก้าวหน้าให้กับบุคลากรภาครัฐตามความรู้ความสามารถและศักยภาพในการปฏิบัติงาน และการสร้างกลไกให้บุคลากรภาครัฐสามารถโยกย้ายและหมุนเวียนได้อย่างคล่องตัวเพื่อประโยชน์ของภาครัฐ รวมถึงการพัฒนาระบบการจ้างงานบุคลากรภาครัฐทุกประเภทให้มีรูปแบบที่หลากหลายเหมาะสมกับภารกิจในรูปต่าง ๆ อาทิ การจ้างงานที่มีลักษณะชั่วคราว ให้เป็นเครื่องมือในการบริหารงานในภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการทบทวนและปรับเปลี่ยนระบบค่าตอบแทนที่เป็นธรรม มีมาตรฐาน เหมาะสมสอดคล้องกับภาระงาน โดยปรับปรุงวิธีการกำหนดและพิจารณาค่าตอบแทน และสิทธิประโยชน์ของบุคลากรภาครัฐให้มีมาตรฐาน เหมาะสมกับลักษณะงานและภารกิจ รวมถึงสามารถเทียบเคียงกับตลาดการจ้างงานได้อย่างสมเหตุสมผล โดยไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำของค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ระหว่างบุคลากรของรัฐ

3) พัฒนาศักยภาพบุคลากรภาครัฐทุกประเภทให้มีความรู้ความสามารถสูง มีทักษะการคิดวิเคราะห์และการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีระบบการพัฒนาขีดความสามารถบุคลากรภาครัฐให้มีสมรรถนะใหม่ ๆ ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาที่สาม ทักษะด้านดิจิทัล มีทัศนคติและกรอบความคิดในการทำงาน เพื่อให้บริการประชาชนและอำนวยความสะดวกภาคเอกชนและภาคประชาสังคมเพื่อประโยชน์ของการพัฒนาประเทศ สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงบริบทการพัฒนา มีการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม การปรับเปลี่ยนแนวคิดให้การปฏิบัติราชการเป็นมืออาชีพ มีจิตบริการทำงานในเชิงรุกและมองไปข้างหน้า สามารถบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคส่วนอื่นได้อย่างเป็นรูปธรรม และมีสำนึกในการปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบและความสุจริต ปฏิบัติงานตามหลักการและหลักวิชาชีพด้วยความเป็นธรรมและเสมอภาค กล้ายืนหยัดในการกระทำที่ถูกต้อง คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ของตนเอง ตลอดจนส่งเสริมให้มีการคุ้มครองและปกป้องบุคลากรภาครัฐที่กล้ายืนหยัดในการกระทำที่ถูกต้องและมีพฤติกรรม การปฏิบัติงานตามจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ

4) สร้างผู้นำทางยุทธศาสตร์ในหน่วยงานภาครัฐทุกระดับอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ เพื่อให้ผู้นำและผู้บริหารภาครัฐมีความคิดเชิงกลยุทธ์ มีความเข้าใจสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมทั้งระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับโลก มีความสามารถในการนำหน่วยงาน และมีคุณธรรม จริยธรรมในการบริหารงานเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม เป็นทั้งผู้นำทางความรู้และความคิด ผลักดันภารกิจ นำการเปลี่ยนแปลง พัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์ เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ร่วมงานและต่อสังคม เพื่อรองรับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติระยะยาว โดยต้องได้รับการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางความคิดให้ตนเองมีความเป็นผู้ประกอบการสาธารณะ เพิ่มทักษะให้มีสมรรถนะที่จำเป็น และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม อันจะช่วยทำให้สามารถแสดงบทบาทของการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อสร้างคุณค่า และประโยชน์สุขให้แก่ประชาชน

บริบทของสำนักส่งเสริมสุขภาพจะรับผิดชอบในการบริหารกำลังคนภาครัฐ 2 ส่วน คือ กำลังคนภายในสำนักส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งประกอบด้วยข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้างประจำ และลูกจ้างโครงการ รวมจำนวนทั้งสิ้น 150 คน และกำลังคนภายนอกสำนักส่งเสริมสุขภาพที่เป็นเครือข่ายการดำเนินงาน เช่น หน่วยงานภายใต้กระทรวงสาธารณสุข ศูนย์อนามัย สาธารณสุขจังหวัด หน่วยงานภาครัฐและเอกชน เป็นต้น

2. ความจำเป็นในการพัฒนาจากความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Need)

ความต้องการ ความคาดหวังของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียภายใน

1) กำลังคนภายในสำนักส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งประกอบด้วยข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้างประจำ และลูกจ้างโครงการ รวมจำนวนทั้งสิ้น 150 คน ดังนี้ มีความคาดหวังด้านการพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถในการดำเนินงาน และการขับเคลื่อนภารกิจ ยุทธศาสตร์ เช่น การสื่อสารในยุคดิจิทัล ทักษะด้านภาษา ด้านสุขภาพ การประสานงานเครือข่าย ระบบการบริหารจัดการใหม่ ๆ เป็นต้น

ความต้องการ ความคาดหวังของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากภายนอก

1) กำลังคนที่เป็นเครือข่ายการดำเนินงาน เช่น หน่วยงานภายใต้กระทรวงสาธารณสุข ศูนย์อนามัย สาธารณสุขจังหวัด หน่วยงานภาครัฐ/เอกชน เป็นต้น มีความคาดหวังด้านพัฒนาศักยภาพ การพัฒนาขีดความสามารถในการส่งเสริมสุขภาพในมิติต่าง ๆ ตามบริบทปัญหาทางสุขภาพของพื้นที่ และความแตกต่างของกลุ่มวัย ความรู้ที่จำเป็นต่อการสร้างเสริมสุขภาพ เช่น องค์ความรู้ การสื่อสาร ทักษะการพัฒนาเครือข่าย ทักษะการเป็นผู้นำการส่งเสริมสุขภาพ เป็นต้น

2) ประชาชนทั่วไป สิ่งที่ต้องการคือ การเข้าถึงข้อมูลสุขภาพ เช่น การสร้างช่องทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

3. สถานการณ์ของภารกิจและสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงจากภายนอก (Mission and Situation)

ภารกิจด้านทรัพยากรบุคคลมีความจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานจากสภาพการณ์การพัฒนาที่ผ่านมา และในอนาคตหลากหลายประเด็น ดังนี้

1) สภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน

- ปัญหาการพัฒนาบุคลากรในการส่งเสริมสุขภาพข้อจำกัดในการบูรณาการงานร่วมกันในองค์กร
- ความเปลี่ยนแปลงภายนอกต่อการพัฒนาบุคลากรในการส่งเสริมสุขภาพ
- การถูกจำกัดด้วยตัวชี้วัด เวลา กำลังคน และงบประมาณ
- สภาพแวดล้อมการดำเนินงานที่มีความแตกต่างกัน เช่น วิธีการ ขั้นตอนการดำเนินงาน

2) ความท้าทายในอนาคตของการพัฒนาบุคลากรในการส่งเสริมสุขภาพ

- ปรับกระบวนการทำงานให้เหมาะสมกับบริบทของการทำงาน และสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ
- ลดช่องว่างในการทำงานเป็นทีมและเพิ่มกำลังคนให้เพียงพอต่อการทำงาน
- การพัฒนาบุคลากรภายใต้วิถีชีวิตใหม่ (New Normal) ที่ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของภัยคุกคามจากภายนอกอย่างเท่าทันของยุคดิจิทัล ในศตวรรษที่ 21
- ปัญหาการพัฒนาบุคลากรในการส่งเสริมสุขภาพข้อจำกัดด้านความเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ใช้ในการดำเนินงาน

3) ความเปลี่ยนแปลงภายนอกต่อการพัฒนาบุคลากรในการส่งเสริมสุขภาพ

- บุคลากรดำเนินงานโดยมีข้อจำกัดด้านความรู้ความเข้าใจและความเท่าทันด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยเฉพาะในด้านระบบการจัดการข้อมูลหรือแพลตฟอร์มดิจิทัลที่สามารถนำมาใช้ในการดำเนินงาน ซึ่งจะช่วยให้มีความรวดเร็ว ความทันสมัย และส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4) ความท้าทายในอนาคตของการพัฒนาบุคลากรในการส่งเสริมสุขภาพ

- ปรับกระบวนการดำเนินงานให้ทันสมัยเท่าทัน สอดคล้องกับโลกปัจจุบันในยุคดิจิทัลและอยู่อย่างมีความสุขในศตวรรษที่ 21
- ออกแบบและสร้างหลักสูตรอบรม (Training) เพื่อเพิ่มพูนความรู้และเข้าใจด้านระบบการจัดการข้อมูลและแพลตฟอร์มดิจิทัลแก่บุคลากร เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรรู้เท่าทันระบบดิจิทัลและสามารถนำไปปฏิบัติงานได้อย่างทันสมัย รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

กลุ่มอำนาจการ

1. ความจำเป็นเชิงนโยบาย (Policy)

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนแม่บทการพัฒนาประเทศ เน้นการพัฒนาาระบบราชการ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีความโปร่งใส ยืดหยุ่นและคล่องตัวสูง นำนวัตกรรม เทคโนโลยี ข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัล มาใช้ในการบริหารและการตัดสินใจ มีการพัฒนาข้อมูลเปิดภาครัฐให้ทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึง แบ่งปัน และใช้ประโยชน์ ได้อย่างเหมาะสม และสะดวก รวมทั้งนำองค์ความรู้ในแบบสหสาขาวิชาเข้ามาประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างคุณค่าและแนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศในการตอบสนองกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างทันเวลา พร้อมทั้งมีการจัดการความรู้และถ่ายทอด ความรู้อย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาภาครัฐให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และการเสริมสร้างการรับรู้ สร้างความเข้าใจ การพัฒนาวัฒนธรรมองค์กร เพื่อส่งเสริมการพัฒนาาระบบบริการและการบริหารจัดการภาครัฐอย่างเต็มศักยภาพ และ ยังต้องเร่งพัฒนาระบบการพัฒนาบริการประชาชน เน้นการให้บริการภาครัฐที่สามารถอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน ได้อย่างรวดเร็ว โปร่งใส ให้เป็นภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชน ซึ่งจะทำให้เกิดการนำเทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรม มาประยุกต์ใช้ในการให้บริการประชาชน การบริหารจัดการการเงินการคลัง เน้นการบูรณาการเชื่อมโยงภาครัฐ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดของการใช้งบประมาณ การจัดการรายได้รายจ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่าและประหยัด ที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาประเทศที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีจุดมุ่งหมาย รวมทั้งการพัฒนาาระบบบริหารงานภาครัฐ เน้นการพัฒนาาระบบฐานข้อมูลภาครัฐและการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์ในการบริหารการตัดสินใจ และการบริการที่เป็นเลิศ รวมทั้งการเปิดโอกาสให้เอกชน ประชาชน เข้าถึงข้อมูลข่าวสารภาครัฐ เพื่อเพิ่มโอกาสในการแข่งขัน และประโยชน์ในการใช้ชีวิต ให้วิธีการทำงานของหน่วยงานราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างและพัฒนา

บุคลากรภาครัฐ เน้นการสร้างและพัฒนาบุคลากรภาครัฐให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก และเป็นคนเก่ง มีความรู้ความสามารถในการทำงานรับใช้ประเทศชาติและประชาชน

2. ความจำเป็นในการพัฒนาจากความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Need)

งานพัสดุครุภัณฑ์ทางวิชาการ มีความต้องการ ความคาดหวังจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนี้

1. วิเคราะห์ลูกค้าภายนอก/ภายใน

- บุคลากรภายในองค์กร : บุคลากรสำนักส่งเสริมสุขภาพ และบุคลากรกรมอนามัย
- บุคลากรภายนอกองค์กร : บริษัท ห้างร้าน ผู้ประกอบการ

ความคาดหวังและความต้องการ

- ความถูกต้องตามระเบียบของทางราชการกำหนด
- ความรวดเร็วในการจัดซื้อจัดจ้าง คำแนะนำตามกฎหมายระเบียบ
- ความรวดเร็ว ลดขั้นตอนในการติดต่อ
- มีธรรมาภิบาล (ไม่เรียกรับค่าสินบน/ตอบแทน)
- ยึดมั่นจรรยาบรรณ (การบริการที่ดี)

2. วิเคราะห์เทคโนโลยี

- เผยแพร่ระบบเครือข่ายสารสนเทศของกรมบัญชีกลาง เว็บไซต์ของหน่วยงานรัฐ พัฒนาบุคลากรให้พร้อมกับการพัฒนาของระบบกรมบัญชีกลาง

3. วิเคราะห์กฎหมาย

- วิเคราะห์พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ให้สอดคล้องกับกฎหมายและปฏิบัติอย่างถูกต้อง กฎหมายจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐหวังให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ มุ่งเน้นการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชนให้มากที่สุดเพื่อให้เกิดความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม

งานการเงิน มีความต้องการ ความคาดหวังจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนี้

1. วิเคราะห์ลูกค้าภายนอก/ภายใน

- บุคลากรภายในองค์กร : บุคลากรสำนักส่งเสริมสุขภาพ และบุคลากรกรมอนามัย
- บุคลากรภายนอกองค์กร : โรงแรมที่ใช้ในการจัดประชุม ธนาคาร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ UNICEF

ความคาดหวังและความต้องการ

- ความรวดเร็วในการได้รับเงิน
- สามารถตรวจสอบความโปร่งใสในการเบิกจ่ายเงิน
- ความถูกต้องในการเบิกจ่ายเงินตามระเบียบของทางราชการ
- ลดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน
- ความสามารถในการวิเคราะห์ทางการเงิน ความจำเป็นในการสร้างสรรค์นวัตกรรมบริการทางการเงิน การให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้บริหารในการพัฒนางานการเงิน และความสามารถในการทำงานร่วมกับการพัฒนาตามแผนปฏิบัติการประจำปี

2. ความคาดหวังในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริการอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

- ประสิทธิภาพในการเบิกจ่ายตรงจากกรมบัญชีกลาง
- ความถูกต้อง รวดเร็วการขอยืมเงินราชการในระบบอินทราเน็ตของกรมอนามัย
- ประสิทธิภาพในการจัดการ PO ผ่านระบบการเงิน D-FIN
- ขีดความสามารถในการร่วมกับหน่วยงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการนำมาใช้ในการพัฒนาการบริการ

3. ความคาดหวังในความถูกต้องของการใช้บริการกฎหมาย

- ศึกษาระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกเงินจากคลัง การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน และการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. 2562

งานยานพาหนะ มีความต้องการ ความคาดหวังจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนี้

1. วิเคราะห์ลูกค้าภายใน : บุคลากรสำนักส่งเสริมสุขภาพ และบุคลากรกรมอนามัย

ความคาดหวังและความต้องการ

- มีการวางแผนการเดินทาง ศึกษาเส้นทางก่อนการเดินทางอย่างปลอดภัย
- ความสะอาดเรียบร้อยของรถราชการ
- ความคาดหวังที่จะถึงจุดหมายปลายทางอย่างปลอดภัย
- รับการบริการที่ดี มีน้ำใจ พุดจาไพเราะ สุภาพ ความตรงต่อเวลา
- ดูแลรักษา ตรวจสอบเครื่องยนต์ให้สะอาดพร้อมใช้อยู่เสมอ
- รูปแบบใหม่ ๆ ในการพัฒนางานการบริการ การลดต้นทุน การสร้างนวัตกรรมการบริการ

2. ความคาดหวังในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริการอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

- มีการขอใช้รถยนต์ราชการในระบบอินทราเน็ตของกรมอนามัย
- มีการศึกษาเส้นทางผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เช่น Google map
- สแกน QR code ประเมินความพึงพอใจในการรับบริการ
- ขีดความสามารถในการร่วมกับหน่วยงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการนำมาใช้ในการพัฒนาการบริการ

ความคาดหวังในความถูกต้องของการใช้บริการตามกฎหมาย

- ศึกษาระเบียบเกี่ยวกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยรถราชการ

งานสารบรรณและงานเจ้าหน้าที่ มีความต้องการ ความคาดหวังจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนี้

1. วิเคราะห์ลูกค้าภายนอก/ภายใน

- บุคลากรภายในองค์กร : บุคลากรสำนักส่งเสริมสุขภาพ และบุคลากรกรมอนามัย
- บุคลากรภายนอกองค์กร : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนต่าง ๆ

ความคาดหวังและความต้องการ

- ความสะดวกรวดเร็วในการรับ - ส่งหนังสือราชการ
- ความถูกต้องครบถ้วนของหนังสือราชการและเป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ
- แนะนำสิทธิและผลประโยชน์ให้แก่บุคลากร
- รูปแบบใหม่ ๆ ในการพัฒนางานการบริการ การลดต้นทุน การสร้างนวัตกรรมการบริการ

3. สถานการณ์ของภารกิจและสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงจากภายนอก (Mission and Situation)

1) การเปลี่ยนแปลงสู่สังคมดิจิทัล มีผลอย่างมากต่อการพัฒนาของระบบการอำนวยความสะดวก ซึ่งเมื่อวิเคราะห์เทคโนโลยีพบว่าจำเป็นต้องเร่งในการพัฒนาการรับ - ส่งหนังสือราชการผ่านระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ การประชาสัมพันธ์หนังสือราชการต่าง ๆ ผ่านทางระบบ e-mail และไลน์กลุ่ม การจองการใช้ห้องประชุมผ่านทางระบบ อินทราเน็ตของกรมอนามัย การประเมินบุคลากรผ่านทางระบบบุคลากรกรมอนามัย และการวิเคราะห์กระบวนการงาน (FTE) ผ่านทาง excel ซึ่งจากความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและผลกระทบต่อการทำงานส่งผลต่อการพัฒนาให้มีการลดขั้นตอนการทำงาน เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน การลดต้นทุนการใช้ทรัพยากร เช่น ลดการใช้กระดาษและวัสดุสำนักงาน การมีความรวดเร็วของการส่งต่อข้อมูลในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การนำเทคโนโลยีมาใช้ทำให้เกิดความถูกต้องและแม่นยำ และประหยัดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

2) การเปลี่ยนแปลงทางกฎหมาย ภารกิจอำนาจการต้องศึกษาระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ ระเบียบ ก.พ. ว่าด้วยการรายงานเกี่ยวกับการบรรจุ การแต่งตั้ง การเลื่อนขั้นเงินเดือน ทะเบียนประวัติ ของข้าราชการพลเรือนและการปฏิบัติกรอื่น พ.ศ. 2535 และต้องให้ความมั่นใจได้ว่าบุคลากรจะสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ รวดเร็ว และเป็นผู้ให้คำแนะนำแก่ผู้บริหาร และผู้ใช้บริการได้

กลุ่มแม่และเด็ก

1. ความจำเป็นเชิงนโยบาย (Policy)

การพัฒนาประเทศส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมตามยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) ได้กำหนดเป้าหมายการขับเคลื่อนการพัฒนาให้ประเทศเจริญก้าวหน้าไปในอนาคต ซึ่งทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญในการยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่เป้าหมายการเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วที่ขับเคลื่อนโดยภูมิปัญญาและนวัตกรรมในอีก 20 ปีข้างหน้า อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่มีสัดส่วนประชากรวัยแรงงานและวัยเด็กที่ลดลงและประชากรสูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจะเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ มีความท้าทายเพิ่มมากขึ้น ทั้งในส่วนของเสถียรภาพทางการเงินการคลังของประเทศในการจัดสวัสดิการเพื่อดูแลผู้สูงอายุที่เพิ่มสูงขึ้น การลงทุนและการออม การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ความมั่นคงทางสังคม การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ซึ่งจะเป็ประเด็นท้าทายต่อการขับเคลื่อนประเทศไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว

โดยปัจจุบันโครงสร้างประชากรไทยกำลังเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมสูงวัย และจะเปลี่ยนแปลงอย่างสมบูรณ์ในช่วงปี พ.ศ. 2565 ซึ่งทำให้ประชากรวัยแรงงานจะมีจำนวนสูงสุดและเริ่มลดลงอย่างต่อเนื่องส่งผลกระทบต่อศักยภาพการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว นอกจากนี้ อัตราการเจริญพันธุ์รวมของประชากรไทยใน พ.ศ. 2561 อยู่ที่ 1.58 ซึ่งต่ำกว่าระดับทดแทน นอกจากนี้ กลุ่มวัยต่าง ๆ ยังคงมีปัญหาและความท้าทายในแต่ละกลุ่ม อาทิ โภชนาการในกลุ่มเด็กปฐมวัย ความสามารถทางเขาวนปัญญา และความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มวัยรุ่น ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในกลุ่มวัยแรงงาน และปัญหาสุขภาพของกลุ่มผู้สูงอายุ เป็นต้น การวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างเป็นระบบ โดยจำเป็นต้องมุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ สร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทยซึ่งเป็นหน่วยที่ย่อยที่สุดเพื่อให้สามารถเป็นพลังในการขับเคลื่อนช่วยเหลือสังคม พัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพ จำเป็นต้องมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพ

การพัฒนาเด็กตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์จนถึงปฐมวัย โดยจัดให้มีการเตรียมความพร้อมให้แก่พ่อแม่ก่อนการตั้งครรภ์ พร้อมทั้งส่งเสริมอนามัยแม่และเด็กตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์ ส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงพยาบาลทุกระดับดำเนินงานตามมาตรฐานงานอนามัยแม่และเด็กสู่มาตรฐานโรงพยาบาลและบริการสุขภาพ ส่งเสริมและสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และสารอาหารที่จำเป็นต่อสมองเด็ก การกระตุ้นพัฒนาการสมอง และการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่สมวัยทุกด้าน รวมถึงการส่งเสริมการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีการแพทย์ใหม่ ๆ และสร้างความมั่นคงให้กับระบบสาธารณสุขของไทย ในการส่งเสริมและดูแลสุขภาพหญิงตั้งครรภ์และเด็กปฐมวัย ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ พร้อมทั้งการเผยแพร่องค์ความรู้ด้านสุขภาพและด้านสุขภาวะที่ถูกต้อง พัฒนาภาคีเครือข่ายประชาชน ชุมชน ท้องถิ่น ให้มีความรู้เกี่ยวกับการเฝ้าระวังและส่งเสริมสุขภาพหญิงตั้งครรภ์และเด็กปฐมวัยได้อย่างถูกต้อง

2. ความจำเป็นในการพัฒนาจากความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Need)

1) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายในเครือข่ายในระบบสาธารณสุข

- นวัตกรรมการทำงานแบบบูรณาการองค์ภาคีทุกภาคส่วนเพื่อแม่และลูกปลอดภัยสุขภาพดี
- มาตรการเพื่อการปฏิรูประบบการคุ้มครองแม่และเด็ก และเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด
- การเสริมสร้างความรู้ สื่อสารสุขภาพสู่แม่ ครอบครัว อย่างเข้าถึงเพื่อการพึ่งตนทางสุขภาพอย่างยั่งยืน
- เพิ่มประสิทธิภาพการจัดบริการสุขภาพแม่และเด็กที่มีคุณภาพ มาตรฐานทั่วทั้งประเทศ
- ส่งเสริมการสร้างสรรค้ชุดความรู้ วิชาการการส่งเสริมสุขภาพ นวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดบริการสุขภาพแก่แม่และเด็ก
- พัฒนาระบบการบริหารจัดการภารกิจ ยุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพแม่และเด็กปฐมวัย การทำงานของบุคลากร และการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของผู้ให้บริการ

2) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนอกเครือข่ายระบบสาธารณสุข

- ความรู้ ความเข้าใจทางด้านกฎหมายด้านสาธารณสุข และองค์ความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพ
- วิธีการ แนวทางในการคุ้มครอง พัฒนาและส่งเสริมสุขภาพ ตามบทบาทของภาคีเครือข่าย
- การสร้างสรรค์เทคโนโลยีในการให้คำปรึกษา แนะนำ ให้ความช่วยเหลือและการดูแลหญิงตั้งครรภ์และเด็กปฐมวัย
- ส่งเสริมการสร้างสรรค้ชุดความรู้ วิชาการการส่งเสริมสุขภาพ นวัตกรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดบริการสุขภาพแก่แม่และเด็ก

3) ประชาชนทั่วไป

- คุณภาพระบบบริการสุขภาพมีมาตรฐานเป็นเลิศ สามารถเข้าถึงข้อมูล ความรู้ วิชาการ ในระบบบริการได้อย่างรวดเร็ว และมีความเท่าเทียม
- ชุดความรู้ที่มีคุณภาพ เข้าใจง่าย สนองความต้องการเพื่อการดูแลสุขภาพหญิงตั้งครรภ์และครอบครัว

3. สถานการณ์ของภารกิจและสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงจากภายนอก (Mission and Situation)

1) สถานการณ์สุขภาพกลุ่มสตรีและเด็กปฐมวัย

สถานการณ์สุขภาพกลุ่มสตรีและเด็กปฐมวัยปี 2562 พบว่าอัตราส่วนการตายมารดาเท่ากับ 19.9 ต่อการเกิดมีชีวิตคน (สำนักส่งเสริมสุขภาพ, 2562) สาเหตุการตายหลัก ได้แก่ การตกเลือดหลังคลอด และความดันโลหิตสูงขณะตั้งครรภ์ หญิงตั้งครรภ์ฝากครรภ์ครบ 5 ครั้งตามเกณฑ์ ร้อยละ 74.47 หญิงตั้งครรภ์ได้รับยาเสริมไอโอดีน ร้อยละ 78.29 หญิงตั้งครรภ์มีภาวะโลหิตจาง ร้อยละ 14.35 ทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม ร้อยละ 6.54 ทารกแรกเกิดจนถึง 6 เดือน กินนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ร้อยละ 62.93 (HDC, 2562)

การดำเนินงานเฝ้าระวังพัฒนาการเด็กปฐมวัย ปี 2562 พบเด็กช่วงอายุ 9, 18, 30 และ 42 เดือน ได้รับความตรวจคัดกรองครอบคลุม ร้อยละ 89.4 พบพัฒนาการสงสัยล่าช้า ร้อยละ 22.9 ติดตามส่งเสริมกระตุ้นและประเมินซ้ำ ร้อยละ 92.3 เด็กมีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 87.1 (HDC, 2562) จากข้อมูลดังกล่าวพบว่า ยังมีเด็กที่ไม่ได้รับการคัดกรองและเด็กที่มีพัฒนาการสงสัยล่าช้าที่ติดตามไม่ได้อีก ร้อยละ 10 - 20 ส่งผลให้เด็กสูญเสียโอกาสที่จะได้รับการคัดกรอง ค้นหา ส่งเสริม ติดตาม และดูแลกระตุ้นให้มีพัฒนาการที่สมวัย ในส่วนของเด็กอายุ 0 - 5 ปี สูงดีสมส่วน มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างช้า ๆ ในช่วงปี 2559 - 2561 ร้อยละ 48.4, 50.7, และ 51.3 ตามลำดับ และเพิ่มสูงขึ้นในปี 2562 เป็นร้อยละ 57.3 (HDC, 2562) ส่วนปัญหาทุพโภชนาการของเด็กอายุ 0 - 5 ปี พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ คือ เด็กเตี้ย ร้อยละ 16.1 รองลงมาคือเด็กอ้วน ภาวะเริ่มอ้วนและภาวะอ้วน ร้อยละ 11.3 และเด็กพอม ร้อยละ 6.6 (HDC, 2562) จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่พ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องตระหนักในการเฝ้าระวัง และให้การช่วยเหลือดูแลส่งเสริมให้เด็กมีการพัฒนาไปตามวัยอย่างถูกต้องเหมาะสมตั้งแต่ระยะเริ่มแรก ถ้าปล่อยปละละเลยไม่มีกระบวนการดูแลช่วยเหลือที่ชัดเจน เด็กจะเสียโอกาสในการพัฒนาตามวัย รวมทั้งอาจเกิดปัญหาพัฒนาการที่ยุ่งยากซับซ้อน เป็นภาระต่อครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

2) สถานการณ์ภายนอกที่ส่งผลต่อสุขภาพ

2.1) เศรษฐกิจ

สถานการณ์การตกต่ำของภาวะเศรษฐกิจทั้งจากการถดถอยของการส่งออก การท่องเที่ยว และการชะลอตัวของการจับจ่ายภายในประเทศ ส่งผลกระทบโดยตรงต่อกลุ่มวัย ทั้งในระดับครัวเรือนและปัจเจกบุคคลในด้านแม่ สิ่งสำคัญที่จะกระทบพบว่า แม่มีภาวะเครียดเกิดขึ้นจากสถานการณ์เศรษฐกิจตกต่ำ ตกงาน รายจ่ายครัวเรือนสูง ค่าครองชีพสูง ค่าใช้จ่ายในการดูแลลูกในครรภ์ที่เพิ่มสูงขึ้น อีกทั้งประเด็นปัญหาสำคัญที่เกิดจากการว่างงานหรือตกงานของแม่ที่อยู่ในภาคโรงงานอุตสาหกรรมหรือสมาชิกในครอบครัว เช่น สามีที่มีปัญหาตกงาน จะส่งผลต่อสภาพจิตใจของแม่และการดูแลเด็กในครรภ์ ดังจะเห็นได้จากการเพิ่มขึ้นของภาวะซึมเศร้าในหญิงตั้งครรภ์/หญิงหลังคลอด

2.2) สังคม

โครงสร้างประชากรไทยกำลังเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมสูงวัย และอัตราการเจริญพันธุ์รวมของประชากรไทยในปี 2561 อยู่ที่ 1.58 ซึ่งต่ำกว่าระดับทดแทน ดังนั้นการเตรียมความพร้อมให้แก่พ่อแม่ก่อนการตั้งครรภ์ พร้อมทั้งส่งเสริมอนามัยแม่และเด็กตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์ ส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงพยาบาลทุกระดับดำเนินงานตามมาตรฐานงานอนามัยแม่และเด็ก นอกจากนั้น การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพและการป้องกันควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาพของแม่และเด็ก โดยพัฒนาสื่อและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านสุขภาพที่ถูกต้อง เพื่อให้แม่มีความรู้ สามารถดูแลตนเองและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ รวมทั้งพัฒนาภาคีเครือข่ายทั้งในครอบครัว ชุมชน และประเทศ ให้สามารถเฝ้าระวัง ป้องกัน

ควบคุม และจัดการปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาพของแม่และเด็กได้ ขณะนี้ ทั่วโลกกำลังประสบปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (COVID-19) ซึ่งเป็นโรคอุบัติใหม่ จึงต้องให้ความสำคัญกับเผยแพร่ความรู้สุขภาพและสร้างความตระหนักของประชาชน รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างระบบสาธารณสุข เครือข่ายเตือนภัย และเฝ้าระวังโรคและภัยสุขภาพให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ยุกระดับระบบรับมือปรับตัวต่อ COVID-19 และศึกษาวิจัยสร้างองค์ความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคในกลุ่มสตรีและเด็กปฐมวัย

2.3) สิ่งแวดล้อม

การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ โดยชุมชนเป็นฐานในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดีโดยจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการยกระดับสุขภาพของประชาชน วิเคราะห์ความเสี่ยง ประเมินความต้องการ เพื่อกำหนดนโยบายและขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาพ ในระดับชุมชน ตำบล อำเภอ และระดับจังหวัด สร้างการมีส่วนร่วมเฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาสุขภาพ และการพัฒนาคุณภาพบริการอนามัยแบบบูรณาการ

2.4) กฎหมาย

- พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานฉบับที่ 7 พ.ศ. 2562 กำหนดให้แรงงานหญิงมีสิทธิลาคลอดได้ไม่เกิน 98 วันไม่นับวันหยุด โดยให้นับรวมการลาเพื่อตรวจครรภ์และลาเพื่อคลอดบุตร อีกทั้ง นายจ้างจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้าง ซึ่งเป็นหญิงในวันลาเพื่อคลอดบุตรเท่ากับค่าจ้างในวันทำงานตลอดระยะเวลาที่ลาแต่ไม่เกิน 45 วัน

- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการลาของข้าราชการ พ.ศ. 2555 กำหนดให้ข้าราชการหญิงเมื่อลาคลอดครบ 90 วัน มีสิทธิพิเศษในการลาคลอดเพิ่มเติมได้อีก 15 วันโดยไม่มีสิทธิรับเงินเดือนระหว่างลา และข้าราชการ/ลูกจ้างราชการชายให้สามารถลาได้ 15 วัน เพื่อไปช่วยเหลือภรรยาที่คลอดบุตร

- พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 มีเป้าหมาย ดังนี้

การป้องกัน คือ การส่งเสริมให้วัยรุ่นได้รับการเรียนรู้เรื่องเพศวิถีศึกษา ได้รับข้อมูลข่าวสารที่สำคัญ และได้รับบริการคุมกำเนิดที่สอดคล้องกับความต้องการ

การแก้ไข คือ แนวทางในการช่วยเหลือวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พร้อม และการระบุถึงสิทธิอันพึงมีพึงได้ของวัยรุ่นและการคุ้มครองสิทธิ ไม่ให้มีการละเมิด

- พระราชบัญญัติควบคุมการส่งเสริมการตลาดอาหารสำหรับทารกและเด็กเล็ก พ.ศ. 2560

เพื่อเป็นการปกป้องสิทธิและสุขภาพของเด็กทุกคนไม่ให้เสียโอกาสในการกินนมแม่ ผ่านการควบคุมวิธีการโฆษณาและการส่งเสริมการตลาดอาหารทารกและเด็กเล็กให้เหมาะสม

- พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 เด็กและเยาวชนมีสิทธิในการรับบริการทางการสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานสูงสุดเท่าที่มีการให้บริการทางด้านนี้ และให้มีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง รู้จักการป้องกันตนเองจากโรคภัยและสิ่งเสพติด

- พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 โดยมุ่งเน้นเพื่อให้เด็กเล็กซึ่งเป็นเด็กปฐมวัยนั้น ได้รับการคุ้มครองและดูแล มีพัฒนาการที่รอบด้าน ได้รับการศึกษาอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง ทั้งถึง และเสมอภาค มีการส่งเสริมการเรียนรู้และเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กปฐมวัยในช่วงรอยต่อตั้งแต่ก่อนระดับอนุบาลจนถึงระดับประถม

ศึกษาอย่างเหมาะสม เพื่อให้เติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพ รวมทั้งเพื่อให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วนให้เป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพ

- พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 โดยมุ่งเน้นการดูแลเด็กทุกคน ซึ่งกำหนดให้ผู้ปกครองมีหน้าที่ในการอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็ก

2.5) เทคโนโลยี

การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และการสื่อสารในยุคปัจจุบัน ทำให้เราสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวกสบาย สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตไร้สายได้ทุกที่ ส่งผลให้พฤติกรรมในการใช้ชีวิตของคนเปลี่ยนไป ดังนั้นจึงต้องมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ข้อมูลและปัญญาประดิษฐ์ในการเพิ่มศักยภาพของระบบบริการเพื่อสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มสตรีและเด็กปฐมวัย

1) ความท้าทายในอนาคตของการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มสตรีและเด็กปฐมวัย

- การสร้างชุดความรู้ งานวิชาการ นวัตกรรม และการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติจนเกิดความเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลให้แม่และเด็กเข้าถึงระบบบริการสุขภาพแม่และเด็กอย่างทั่วถึง โดยสถานบริการสาธารณสุขทุกแห่งทั่วประเทศต้องจัดบริการสุขภาพที่ทันสมัย ได้มาตรฐานและเป็นเลิศ ตามเกณฑ์อนามัยแม่และเด็กขององค์การอนามัยโลกอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้ง ผู้ให้บริการทั้งในระบบสาธารณสุขและภาคีเครือข่ายมีศักยภาพสูงในการส่งเสริมสุขภาพแม่และเด็ก

- การพัฒนารูปแบบการสร้างนวัตกรรมส่งเสริมสุขภาพที่สามารถลดปัญหาการเสียชีวิตของแม่และเด็ก และส่งเสริมให้มีการเกิดและเติบโตอย่างมีคุณภาพ

- การสร้างรูปแบบ กลไก วิธีการ ในการทำให้มารดาเป็นเจ้าของสุขภาพตนเองและลูก ให้แม่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพตั้งแต่ตั้งครรภ์ และการดูแลลูกจนถึง 5 ปี อีกทั้งได้รับการคุ้มครองด้านสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องแบบบูรณาการภาคีเครือข่ายในระบบสาธารณสุขและนอกระบบสาธารณสุข

- การสร้างรูปแบบการส่งเสริมสุขภาพแม่และลูกให้ก้าวข้ามปัญหาสุขภาพในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 ความเสี่ยงทางสุขภาพที่เกิดจากการเปลี่ยนสู่สังคมดิจิทัลและภัยคุกคามทางสุขภาพอื่นที่กระทบต่อสุขภาพแม่และเด็กปฐมวัย

กลุ่มวัยเรียนวัยรุ่น

1. ความจำเป็นเชิงนโยบาย (Policy)

แผนแม่บทพัฒนาประเทศด้านที่ 11 ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต การพัฒนาช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น จัดให้มีการพัฒนาทักษะความสามารถที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ความคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกับผู้อื่น จัดให้มีการพัฒนาทักษะด้านภาษา ศิลปะ ทักษะด้านดิจิทัล และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีที่สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจ จัดให้มีการพัฒนาทักษะในการวางแผนชีวิตและวางแผนการเงิน ตลอดจนทักษะการเรียนรู้ที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงาน จัดให้มีการเรียนรู้ทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศและทักษะชีวิตที่สามารถอยู่ร่วมและทำงานภายใต้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม ส่งเสริมและสนับสนุนระบบบริการสุขภาพและอนามัยที่เชื่อมต่อกันระหว่างระบบสาธารณสุขกับโรงเรียนหรือสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านความฉลาดทางเชาวน์ปัญญาและความฉลาดทาง

อารมณ์ของกลุ่มวัยเรียน/วัยรุ่น รวมทั้งสร้างความอยากรู้อยากเห็นและสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแผนพัฒนาประเทศ
แม่บทด้าน 13 ประเด็น การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี มุ่งเน้นการเสริมสร้างการจัดการสุขภาพในทุกรูปแบบ
ที่นำไปสู่การมีศักยภาพในการจัดการสุขภาพที่ดีได้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสร้างเสริม
ให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี และมีทักษะด้านสุขภาพที่เหมาะสม การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัยสนับสนุน
การสร้างสุขภาพที่ดี การกระจายบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ รวมถึงการพัฒนาและสร้างระบบรับมือ
ปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ โดยแผนแม่บทฯ ประกอบด้วย 5 แผนย่อย ดังนี้

1) การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพและการป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาพ โดยพัฒนา
สื่อเพื่อส่งเสริมและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านสุขภาพและด้านสุขภาพที่ถูกต้อง พัฒนาภาคีเครือข่ายประชาชน ชุมชน
ท้องถิ่น ให้มีความรู้เกี่ยวกับการเจ็บป่วยและตายจากโรคที่ป้องกันได้ สร้างเสริมความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดการ
สุขภาพของคนทุกกลุ่มวัย การพัฒนาระบบเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุม และกลไกการสื่อสารประชาสัมพันธ์แบบ
บูรณาการทุกระดับ การพัฒนานโยบาย และมาตรการป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาพ

2) การใช้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดี โดยจัดสภาพแวดล้อมทาง
กายภาพ เพื่อเอื้อต่อการยกระดับสุขภาพของประชาชน ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดมาตรการของภาครัฐที่สนับสนุนสินค้า
ที่เป็นมิตรต่อสุขภาพประชาชน การวิเคราะห์ความเสี่ยง การประเมินความต้องการด้านสุขภาพ เพื่อกำหนดนโยบาย
และขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาพ ในระดับชุมชน ตำบล อำเภอ
และระดับจังหวัด สร้างการมีส่วนร่วมเฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาสุขภาพ และการพัฒนาคุณภาพบริการอนามัย
แบบบูรณาการร่วมกับชุมชน

3) การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัยสนับสนุนการสร้างสุขภาพที่ดี โดยพัฒนาระบบบริการสุขภาพ
ที่ทันสมัย ภายใต้ระบบการบริหารที่มีการกระจายอำนาจมีประสิทธิภาพ พอเพียง เป็นธรรมและยั่งยืน พัฒนาขีด
ความสามารถในการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข ปฏิรูประบบหลักประกันสุขภาพของประชาชน
ตลอดช่วงชีวิตให้มีประสิทธิภาพ โดยอยู่บนพื้นฐานความยั่งยืนทางการคลัง นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้
กับระบบบริการสุขภาพ และระบบสุขภาพทางไกล พัฒนาระบบฐานข้อมูลที่สามารถเชื่อมโยงทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ในระบบบริการสุขภาพ

4) การกระจายบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ มีเป้าหมายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึง
บริการทางสาธารณสุข ด้วยการพัฒนาสถานพยาบาลให้เพิ่มกำลังคนและนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยในการขยายการให้
บริการ รวมทั้งยกระดับคุณภาพการให้บริการตามมาตรฐานสากลทั่วทุกพื้นที่

5) การพัฒนาและสร้างระบบรับมือปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ
ให้ความสำคัญกับเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพและสร้างความตระหนักของประชาชนเรื่องโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ
ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ พัฒนาโครงสร้างระบบสาธารณสุข เครือข่ายเตือนภัยและเฝ้าระวังโรคและ
ภัยสุขภาพให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพในการรองรับการปรับตัวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และพัฒนาและ
ยกระดับระบบรับมือปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ได้แก่ ระบบสาธารณสุข
สิ่งแวดล้อมและเวชศาสตร์ป้องกันทั้งระบบ การติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ รวมทั้งศึกษาวิจัย
สร้างองค์ความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคในประชากรทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง เพิ่มขีดความ
สามารถในการติดตาม วิเคราะห์ และประเมินแนวโน้มสถานการณ์ปัญหาโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ และสร้างความพร้อม
ของภาคีเครือข่ายในการรับมือกับภาวะฉุกเฉินจากโรคระบาดต่าง ๆ

1. ความจำเป็นในการพัฒนาจากความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Need)

1) เครือข่ายในระบบสาธารณสุข

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย WHO กรมสุขภาพจิต กรมควบคุมโรค กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมการแพทย์ สถาบันราชานุกูล สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ สถาบันสุขภาพแห่งชาติ HITAP สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ศูนย์อนามัยที่ 1 - 12 สถาบันพัฒนาสุขภาพเขตเมือง ศูนย์อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายขอบ และแรงงานข้ามชาติ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย สมาคมโรงพยาบาลเอกชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ผู้พิทักษ์อนามัยโรงเรียน

ความต้องการและความคาดหวัง

- ระบบข้อมูลสุขภาพ (ระบบรายงานข้อมูลสุขภาพ ระบบข้อมูลสถานการณ์สุขภาพและภัยคุกคาม)
- การบูรณาการความร่วมมือเพื่อการแก้ปัญหาวิกฤตเชิงพื้นที่ ผ่านกลไกเชิงนโยบาย และการบูรณาการภาคีเครือข่าย
- มาตรฐาน/แนวทาง/เครื่องมือ ที่เป็นมาตรฐานกลางในการดำเนินงานด้านสุขภาพ
- ผลักดันกลุ่มเป้าหมายได้รับบริการสุขภาพตามสิทธิประโยชน์ขั้นพื้นฐาน
- กระบวนการพัฒนาศักยภาพสู่ความรอบรู้ด้านสุขภาพ ชัดความรู้ นวัตกรรมการส่งเสริมสุขภาพ

2) เครือข่ายนอกระบบสาธารณสุข

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สภาเด็กและเยาวชน กรมกิจการเด็กและเยาวชน) กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สภานักเรียน ครู นักเรียน) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงมหาดไทย (ผู้ว่าราชการจังหวัด กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ความต้องการและความคาดหวัง

- การบูรณาการความร่วมมือ
- องค์กรความรู้ นวัตกรรมด้านสุขภาพ
- ระบบ กลไก การดูแลสุขภาพในโรงเรียน
- เครื่องมือ สื่อ (Active Learning)
- สุขภาพดี มุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา
- การสร้างความตระหนัก และแรงจูงใจในการพัฒนาสุขภาพ

3) ประชาชนทั่วไป

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย ชุมชน ผู้นำศาสนา ผู้ปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาคมผู้ปกครอง แม่คหบดี นักการภารโรง ร้านค้าชุมชน

ความต้องการและความคาดหวัง

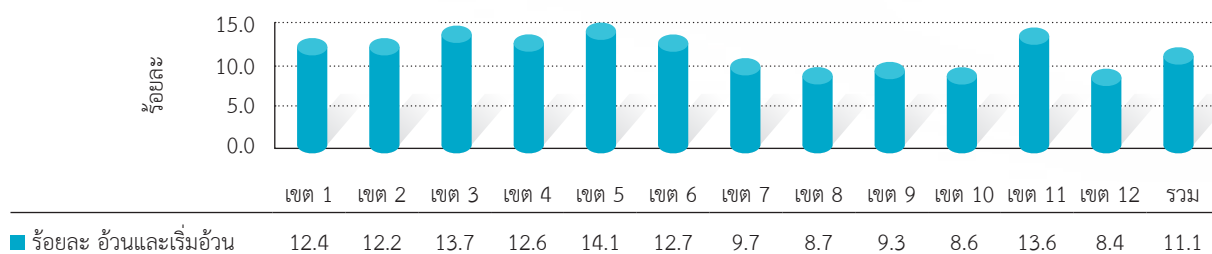
- ระบบ กลไก การดูแลสุขภาพ
- สุขภาพดี อายุยืนยาว
- ลดภาระค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพ
- สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดี

2. สถานการณ์ของภารกิจและสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงจากภายนอก (Mission and Situation)

1) ปัญหาสุขภาพของกลุ่มวัยเรียน/วัยรุ่น

สถานการณ์เด็กวัยเรียน

จากรายงานของสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ พ.ศ. 2559 พบว่า เด็กวัยเรียนที่มีส่วนสูงระดับดีและรูปร่างสมส่วนเพียง ร้อยละ 64.2 และมีภาวะเริ่มอ้วนและอ้วน ร้อยละ 13.1 จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าปัญหาทุพโภชนาการและปัญหาโรคอ้วนในเด็กวัยเรียนยังคงเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญที่จะต้องเร่งแก้ไข เนื่องจากเด็กที่เป็นโรคอ้วนเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่จะมีโอกาสเป็นโรคอ้วน 1 ใน 4 และหากอ้วนจนถึงวัยรุ่นโอกาสเสี่ยงสูงถึง 3 ใน 4 ผลเสียจากการเกิดโรคอ้วนนำไปสู่การเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (Non-communicable diseases, NCDs) และถ้าหากเด็กได้รับอาหารไม่เพียงพอกับความต้องการของร่างกาย จะทำให้การเจริญเติบโตไม่ดีและผอม หากขาดอาหารเรื้อรังเป็นเวลานาน จะทำให้เด็กเตี้ยส่งผลกระทบต่อพัฒนาสมอง และระดับสติปัญญาต่ำกว่าเด็กที่มีส่วนสูงตามเกณฑ์ปกติ และยังพบว่าเด็กกลุ่มอายุ 12 ปี ปรากฏจากฟันผุ ร้อยละ 60.9 ลดลงจาก ปี 2559 ร้อยละ 2.7 แม้ว่าเด็กอายุ 6 - 12 ปีจะได้รับบริการทันตกรรม ร้อยละ 56.6 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2559 ร้อยละ 9.7 แต่เด็กยังมีปัญหาด้านพฤติกรรมกรับบริโภคและการทำความสะอาดช่องปากจากการสำรวจปัจจัยเสี่ยงสำคัญตามกลุ่มอายุ พ.ศ. 2557 ในด้านพฤติกรรมกรับบริโภคในกลุ่มเด็กอายุ 12 ปี พบว่า ร้อยละ 69.9 กินขนม/เครื่องดื่ม/ลูกอมระหว่างมื้อ ร้อยละ 38.9 ดื่มน้ำหวานมากกว่า 3 วัน/สัปดาห์ ร้อยละ 26.6 ดื่มน้ำอัดลมมากกว่า 3 วัน/สัปดาห์ ร้อยละ 76.9 ของเด็ก 12 ปี กินขนมกรุบกรอบ และร้อยละ 58.6 กินลูกอม ส่วนพฤติกรรมด้านการทำความสะอาดช่องปาก ซึ่งเป็นช่วงเวลาสำคัญที่ช่วยป้องกันโรคฟันผุ พบว่า มีเพียงร้อยละ 57.8 ที่มีการแปรงฟันก่อนนอนทุกวัน และร้อยละ 38.8 ที่ไม่รับประทานอาหารใด ๆ อีกหลังการแปรงฟันซึ่งการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็กวัยเรียนจำเป็นต้องเชื่อมโยงกับกิจกรรมการเรียนการสอนที่โรงเรียนและการดูแลของผู้ปกครองที่บ้านร่วมด้วย

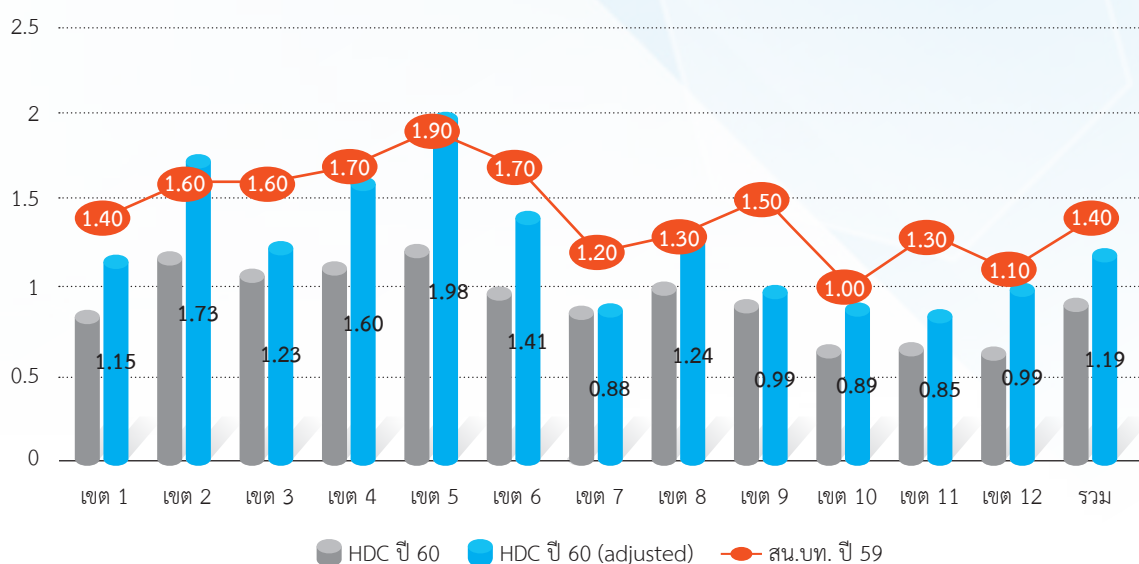
ที่มา : ระบบรายงานสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ (HDC) ณ วันที่ 17 ตุลาคม 2560

แผนภูมิที่ 2.1 สถานการณ์สุขภาพกลุ่มวัยเรียนวัยรุ่น

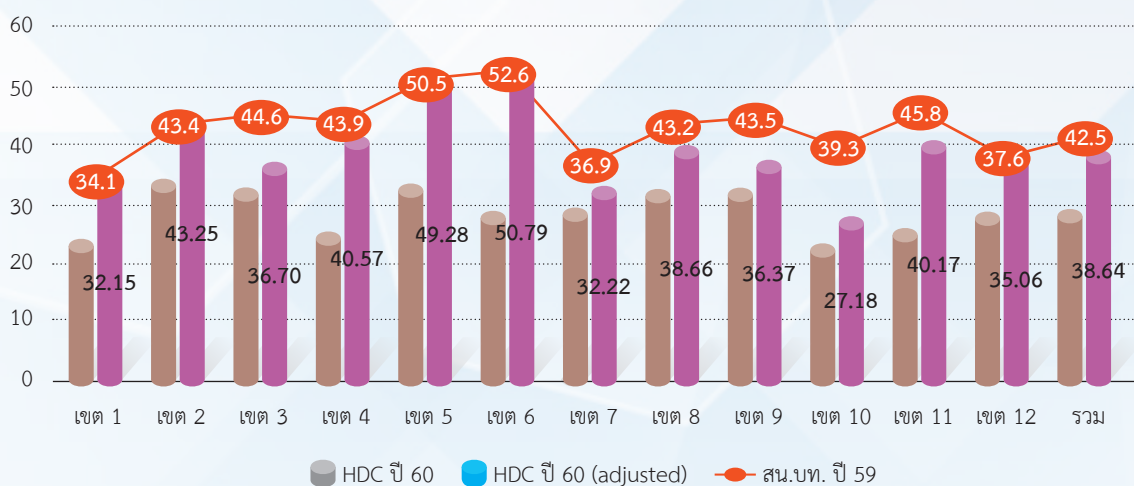
สถานการณ์เด็กวัยรุ่น

การดำเนินงานของกลุ่มวัยรุ่น ใน พ.ศ. 2560 ได้กำหนดเป้าหมายตัวชี้วัดสำคัญในเรื่องแม่วัยรุ่นและวัยรุ่นสูงติ สมส่วน โดยสถานการณ์สำคัญของเรื่องแม่วัยรุ่นคือการติดตามข้อมูลอัตราการคลอดมีชีพในหญิง อายุ 10 - 14 ปี และ 15 - 19 ปี ซึ่งอัตราการคลอดมีชีพของประเทศที่มีความถูกต้องครบถ้วนมากที่สุดจะเป็นข้อมูลย้อนหลัง 1 ปี เนื่องจากการคำนวณอัตราการคลอดมีชีพใน พ.ศ. 2560 นั้นใช้จำนวนการคลอดจากสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ที่กระทรวงสาธารณสุขจะได้รับข้อมูลเพื่อนำมาตรวจสอบ วิเคราะห์ และประมวลผล ประมาณเดือนเมษายน - พฤษภาคม ในปีถัดไป นำมาหารด้วยจำนวนประชากรหญิงกลางปีในกลุ่มอายุนั้น โดยผลการดำเนินงาน พ.ศ. 2560 อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 10 - 14 ปี เป็นไปตามเป้าหมายคือ ไม่เกิน 1.4 ต่อประชากรหญิงอายุ 10 - 14 ปี 1000 คน (อัตราการคลอดมีชีพจากฐานทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2559) ส่วนอัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 15 - 19 ปี เท่ากับ 42.5 ต่อประชากร หญิงอายุ 15 - 19 ปี 1000 คน (อัตราการคลอดมีชีพจากฐานทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2559) ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ไม่เกิน 42 ต่อพัน อย่างไรก็ตามพบว่าแนวโน้มอัตราการคลอดมีชีพในวัยรุ่นในระยะ 5 ปีที่ผ่านมามีแนวโน้มลดลงเรื่อย ๆ ทั้งในกลุ่มอายุ 10 - 14 ปี และ 15 - 19 ปี โดยอัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 10 - 14 ปี เท่ากับ 1.8, 1.7, 1.6, 1.5 และ 1.4 ใน พ.ศ. 2555 - 2559 ตามลำดับ และอัตราการคลอดมีชีพในหญิง อายุ 15 - 19 ปี เท่ากับ 53.4, 51.1, 47.9, 44.8 และ 42.5 ใน พ.ศ. 2555 - 2559 ตามลำดับ นอกจากนี้ข้อมูลอัตราการคลอดจากฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรแล้ว ใน พ.ศ. 2560 ได้มีการใช้ข้อมูลอัตราการคลอดจากระบบ Health Data Center (HDC) จากสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขที่สามารถติดตามข้อมูลในปัจจุบันได้ทันที แต่อัตราการคลอดจากระบบ HDC มีความแตกต่างจากอัตราการคลอดอย่างเป็นทางการมาก สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์จึงได้ริเริ่มนำข้อมูลอัตราการคลอดจากระบบ HDC มาปรับ (adjusted) กับอัตราการคลอดมีชีพจากฐานทะเบียนราษฎร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องแม่นยำและใกล้เคียงกับอัตราการคลอดอย่างเป็นทางการมากขึ้น รวมทั้งใช้รายงานผลการดำเนินงานในระหว่างปีงบประมาณ โดยอัตราการคลอดของหญิงอายุ 10 - 14 ปี และ 15 - 19 ปี พ.ศ. 2560 เปรียบเทียบระหว่างข้อมูลจากฐานทะเบียนราษฎร และระบบ HDC (adjusted) จำแนกรายเขตสุขภาพ มีดังนี้

อัตราการคลอดในวัยรุ่นอายุ 10 - 14 ปี พ.ศ. 2560

อัตราการคลอดในวัยรุ่นอายุ 15 - 19 ปี พ.ศ. 2560

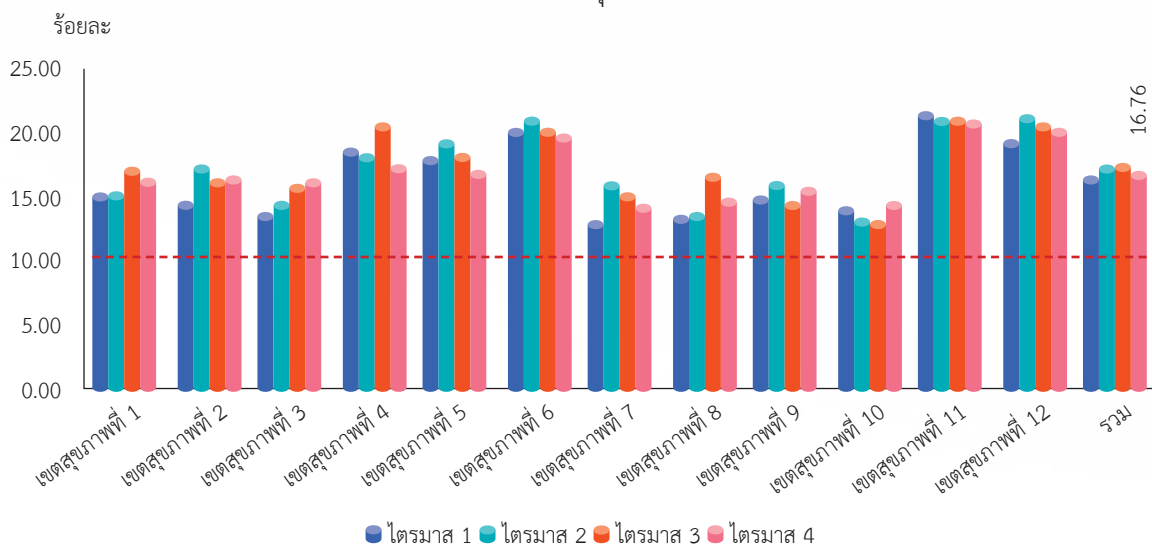

แผนภูมิที่ 2.2 สถานการณ์อัตราการคลอดในวัยรุ่น

ส่วนร้อยละการตั้งครรภ์ซ้ำในหญิงอายุน้อยกว่า 20 ปี ผลการดำเนินงานปี 2560 เท่ากับร้อยละ 16.76 (ณ 16 ต.ค. 60) เมื่อพิจารณาแยกรายเขตสุขภาพ พบว่า ทุกเขตอยู่ในระดับสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไม่เกินร้อยละ 10 โดยพบว่าเขตสุขภาพที่ 7, 8, 9 และ 10 มีการตั้งครรภ์ซ้ำค่อนข้างต่ำกว่าเขตอื่น ๆ และเมื่อเปรียบเทียบแต่ละไตรมาส พบว่าร้อยละการตั้งครรภ์ซ้ำสูงใกล้เคียงกัน

ร้อยละของการตั้งครรภ์ซ้ำในหญิงอายุน้อยกว่า 20 ปี ปีงบประมาณ 2560

รายเขตสุขภาพ

แผนภูมิที่ 2.3 สถานการณ์หญิงตั้งครรภ์ในหญิงอายุน้อยกว่า 20

สถานการณ์วัยรุ่นสูงตีสมส่วน จากตัวชี้วัดสำคัญของ Cluster วัยรุ่นในเรื่องวัยรุ่นสูงตีสมส่วนนั้น ใน พ.ศ. 2560 ได้มีการสำรวจข้อมูลสถานการณ์สูงตีสมส่วนและพฤติกรรมสุขภาพของวัยรุ่นอายุ 15 - 21 ปี พบว่า ปัจจุบันวัยรุ่นอายุ 19 ปี ชายมีส่วนสูงเฉลี่ย 170.9 ซม. หญิงมีส่วนสูงเฉลี่ย 158.1 ซม. (เป้าหมายส่วนสูงของวัยรุ่นอายุ 19 ปี พ.ศ. 2564 ชาย 175 ซม. หญิง 162 ซม.) โดยผลการสำรวจที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการบริโภค การออกกำลังกาย การนอนหลับ และภาวะโภชนาการของวัยรุ่นผลการสำรวจ พบว่า วัยรุ่นยังมีพฤติกรรมการบริโภคผักและผลไม้ไม่น้อยกว่าปริมาณที่แนะนำ ส่วนการวัดดัชนีมวลกาย พบว่า มีระดับปกติเท่ากับร้อยละ 47.8 และ 51.8 ในเพศชายและหญิงตามลำดับ โดยมีรายละเอียดผลการศึกษาดังนี้

กลุ่มอาหาร	ปริมาณที่แนะนำ	ปริมาณที่บริโภค	
		ชาย	หญิง
ข้าว - แป้ง (ทัพพี)	10	7	6
ผัก (ทัพพี)	5	3	2
ผลไม้ (ส่วน)	4	2	2
เนื้อสัตว์ (ช้อนกินข้าว)	9	9	6
นม (แก้ว)	1	1	1

ภาวะโภชนาการ	อายุ 15 - 17 ปี		อายุ 18 - 21 ปี	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
สูงตีสมส่วน (%)	63.7	70.8	-	-
BMI ปกติ (%)	-	-	47.8	51.8
รอบเอวปกติ (%)	-	-	86.5	84.7

กิจกรรมทางกาย	อายุ 15 - 21 ปี	
	ชาย	หญิง
การออกกำลังกายยามว่าง (นาที/วัน)	24.1	17.5

การดูแลสุขภาพช่องปาก	15 - 17 ปี	18 - 21 ปี
แปรงฟันตอนตื่นนอน (%)	97.1	98.0
แปรงฟันก่อนนอน (%)	90.5	91.7
แปรงฟันวันละ 2 ครั้ง ตื่นนอนและก่อนนอน 85%		

การนอนหลับ	วันที่มีเรียน/ทำงาน	วันหยุด
เวลานอนรวม (ชั่วโมง)	7.2	8.5

แผนภูมิที่ 2.4 สถานการณ์วัยรุ่นสูงตีสมส่วน

2) การเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์ภายนอก

2.1) เศรษฐกิจ

- ภาวะเศรษฐกิจประเทศชะลอตัวลง จากสถานการณ์โรคโควิด 19 และปัจจัยการหดตัวของ การส่งออก การท่องเที่ยว และการชะลอตัวของการใช้จ่ายภายในประเทศ ส่งผลกระทบต่อทางการเงินของครอบครัว เกิดภาวะตกงาน หนี้ในครัวเรือนสูงขึ้น ค่าครองชีพที่สูงขึ้น สิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อศักยภาพในการเลี้ยงดูบุตรหลาน ของครอบครัวโดยเฉพาะในกลุ่มเด็กวัยเรียนและวัยรุ่น ซึ่งจะได้รับผลกระทบทั้งจากทางตรงที่เกิดจากภาวะเครียดของ พ่อแม่ผู้ปกครอง หรือการลดลงของคุณภาพชีวิตที่ถูกจำกัดลงเนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจของครอบครัว
- การเกิดขึ้นของอาชีพใหม่ในกลุ่มวัยรุ่น ในสถานการณ์เศรษฐกิจในช่วงสถานการณ์โควิด 19 เช่น การขายของออนไลน์ การสั่งอาหารออนไลน์ ทำให้รูปแบบการใช้ชีวิตประจำวันเปลี่ยนแปลงไป

2.2) สังคม

- สังคมเป็นสังคมครอบครัวเดี่ยวมากยิ่งขึ้น และในพื้นที่ชนบทมีครอบครัวแหว่งกลางที่มีปู่ ย่า ตา ยาย และหลาน พ่อแม่ต้องออกไปทำงานนอกพื้นที่ทำให้การเลี้ยงดูกลุ่มวัยเรียนวัยรุ่นของปู่ย่าตายายไม่ทันการเปลี่ยนแปลง ที่เป็นภัยคุกคามทางสุขภาพที่มาพร้อมกับโลกดิจิทัล เด็กยุคปัจจุบันเติบโตมาท่ามกลางเทคโนโลยีที่ทันสมัย สามารถสื่อสาร และเข้าถึงสื่อได้โดยง่ายซึ่งยากต่อการควบคุม
- พฤติกรรมการเลียนแบบการบริโภคอาหารที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ ในกลุ่มฟาสต์ฟู้ด และ การเลียนแบบเชิงพฤติกรรมในกลุ่มวัยเรียนวัยรุ่น หรือการเกิดพฤติกรรมที่เป็นภัยคุกคามทางสุขภาพ ที่เป็นพฤติกรรม ของกลุ่มมีพฤติกรรมใหม่ที่เป็นที่นิยมในหมู่ของเด็กวัยรุ่น เช่น ความสวยความงาม ขาว ใส เป็นต้น

2.3) เทคโนโลยี

- Digital Distractive ปัจจุบันเทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของการใช้ชีวิตประจำวันของครอบครัว โดยเฉพาะกลุ่มเด็กวัยเรียนวัยรุ่น มีการใช้สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต คอมพิวเตอร์ เข้ามามีอิทธิพลในเรื่องของการเรียนรู้ การเลียนแบบ และการตัดสินใจของเด็ก ทั้งในเรื่องของการบริโภคอาหาร การออกกำลังกาย
- เกิดวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปจากเดิม เช่น ใช้แอปพลิเคชันในการสั่งอาหารออนไลน์ หรือเรียก Grab car แทนการเดินทางไปเรียกรถเอง หรือแม้แต่การสั่งของออนไลน์ส่งผลให้มีพฤติกรรมเนือยนิ่งมากยิ่งขึ้น
- มีจำนวนชั่วโมงการใช้สื่อดิจิทัลสูงมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในช่วงเวลาว่างซึ่งส่งผลต่อสายตา
- เด็กได้รับข้อมูลที่ไม่ถูกกลั่นกรอง และขาดวิจารณญาณในการใช้สื่อ
- พฤติกรรมสังคมในสื่อสังคม เช่น การบูลลี่ (bully) ในสื่อสังคมออนไลน์

2.4) กฎหมาย

- พระราชบัญญัติการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 มีการขับเคลื่อนการดำเนินงาน แต่สถานการณ์จริงกลับพบว่าเด็กที่มีการตั้งครรภ์มักถูกกดดันและตีตราทางสังคม ไม่ว่าจะจากสถานศึกษา เพื่อน หรือบุคคลต่าง ๆ ส่งผลให้เด็กตัดสินใจออกเรียนกลางคัน หรือหยุดเรียนในช่วงเวลาหนึ่งและมีน้อยรายที่ได้กลับมาศึกษาต่อ
- พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2546 ขาดการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะเมื่อต้องปฏิบัติการในระดับพื้นที่ร่วมกันกับหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ยังไม่บูรณาการกันอย่างเป็นเอกภาพ เป็นระบบและชัดเจนอย่างต่อเนื่อง

2.5) สิ่งแวดล้อม

- ปัญหาทางสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของเด็กมีอยู่หลากหลาย เช่น ปัญหาด้านมลภาวะ จากสารพิษจากสารเคมีต่าง ๆ ในภาคอุตสาหกรรม ปัญหามลพิษทางอากาศและเสียงจากการจราจร ปัญหา PM 2.5 ปัญหาผลกระทบต่อสุขภาพจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในภาคเกษตรกรรม รวมทั้งการได้รับอันตรายจากการดำเนินชีวิต เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้มีผลกระทบต่อสุขภาพ สติปัญญา และพัฒนาการทางสมองของเด็ก
- ภัยคุกคามจากสภาพแวดล้อมที่เกิดความเสียหายต่อนิเวศน์สุขภาพของวัยเรียนวัยรุ่นที่รายรอบโรงเรียน และสภาพแวดล้อมสุขภาพที่เกิดจากความจำเป็นแห่งวิถีครอบครัวจากการอยู่อาศัยในเขตพื้นที่ที่มีการจราจรหนาแน่น หรือมีมลพิษทางอากาศ ซึ่งจะส่งผลให้มีปัญหาในเรื่องโรคระบบหายใจหรือมีสมรรถภาพของปอดต่ำกว่าเด็กที่อยู่ในเขตชนบท เป็นต้น

3) ความท้าทายในอนาคต

- การสร้างเสริมสุขภาพแก่วัยเรียนวัยรุ่นให้เป็นผู้ที่ถึงพร้อมในความสมบูรณ์ของกาย ใจ ปัญญา และสังคม ที่มีศักยภาพมากพอที่จะเป็นประชากรในอนาคตที่จะนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง
- ส่งเสริมความรอบรู้ให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์กลายเป็นพฤติกรรมเชิงสังคมที่นำไปสู่พฤติกรรมสุขภาพที่มีการสื่อสารในระบบดิจิทัลทั้งการแชต การแชร์ การไลก์ การคอมเมนต์ ที่สอดคล้องกับการส่งเสริมให้เกิดทักษะชีวิตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
- ส่งเสริมให้มีการนำความรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21 ครบถ้วน รู้จักคิด วิเคราะห์ รักการเรียนรู้ มีสำนึกพลเมือง มีความกล้าหาญทางจริยธรรม มีความสามารถในการแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดชีวิตดีขึ้น มาใช้ในกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพแก่วัยเรียนวัยรุ่น และการเรียนรู้ที่จะพัฒนาด้วยตนเอง
- สร้างความรอบรู้แก่วัยเรียนและวัยรุ่นในการผลิต แบ่งปัน และในการใช้สื่อที่มีผลต่อสุขภาพ มีวิจารณญาณ ในการรับข้อมูลข่าวสารทางสุขภาพ และสามารถถ่ายทอดข้อมูลสุขภาพให้กับเพื่อนและคนในครอบครัว เป็นผู้นำทางการเปลี่ยนทางสุขภาพแก่ชุมชนและครัวเรือน
- มีรูปแบบ ชุดความรู้ มาตรการ นวัตกรรม กลไก ที่นำไปสู่การผลักดันให้เกิดการปฏิรูปนโยบายด้านการพัฒนาเด็กอย่างจริงจัง และชี้เป้ารายประเด็นให้เด่นชัดและเกิดพื้นที่ความสำเร็จ กระจายครอบคลุมทั่วประเทศ

กลุ่มวัยทำงาน

1. ความจำเป็นเชิงนโยบาย (Policy)

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 ประเด็นที่ 11 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มุ่งเน้นการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพและการป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาพ และประเด็นที่ 13 การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี มุ่งเน้นการพัฒนาและสร้างระบบรับมือและปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับศักยภาพวัยแรงงานด้วยการยกระดับศักยภาพทักษะและสมรรถนะของคนในช่วงวัยทำงานให้สอดคล้องกับความสามารถเฉพาะบุคคลและความต้องการของตลาดแรงงาน

2. ความจำเป็นในการพัฒนาจากความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Need)

1) ภาครัฐกิจ (เอกชน / สถานประกอบการ) สถานประกอบการ COMPANY BASE (CEO, HR, จป. แพทย์ พยาบาล Health promoter) Wellness center, 10 Packages ควรมีสถานที่ทำงานสะอาด ปลอดภัย สิ่งแวดล้อมดี ปลอดภัย เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีการดูแลด้านอาชีวอนามัยและปลอดภัยในที่ทำงาน การป้องกันโรคจาก การประกอบอาชีพและการยศาสตร์ คนทำงานมีชีวิตชีวาและสมดุลชีวิตในการทำงาน และผู้บริหารประมวลความต้องการของบุคลากรในหน่วยงาน ความจำเป็นและปัญหาทางสุขภาพกายและจิตโดยรวมขององค์กรร่วมกับทีมส่งเสริมสุขภาพแบบบูรณาการ

2) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง (กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม กรุงเทพมหานคร สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมาคมโรงพยาบาลเอกชน กระทรวงมหาดไทย ฯลฯ)

- **Compulsory Sectors** หน้าที่ LAW และข้อบัญญัติ เทศบัญญัติกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น) กระทรวงแรงงาน (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน สำนักงานประกันสังคม) กรุงเทพฯ
- **Academic Sectors** หน้าที่ Knowledge HL กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรมการแพทย์ กรมควบคุมโรค กรมสุขภาพจิต กรมอนามัย) กระทรวงแรงงาน (กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมการจัดหางาน) กรุงเทพมหานคร (สำนักงานการแพทย์ สำนักงานอนามัย)
- **Supporter** หน้าที่ FOND, Advocacy, Incentive กระทรวงแรงงาน (สำนักงานประกันสังคม), กระทรวงอุตสาหกรรม (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, การนิคมอุตสาหกรรม), สภาอุตสาหกรรม
- **Operation** หน้าที่ HOSPITAL BASE, COMMUNITY BASE กระทรวงอุตสาหกรรม (รพศ., รพท., รพช., รพ.สต.) กระทรวงแรงงาน (สำนักนโยบายและแผน, สำนักงานประกันสังคม, กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน, กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน, กรมการจัดหางาน) โรงพยาบาลเอกชน

3) ประชาชนกลุ่มวัยทำงาน (อายุ 15 - 59 ปี) แรงงานมีศักยภาพในการเพิ่มผลผลิต มีทักษะในอาชีพสูง ตระหนักในความสำคัญที่จะพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ สามารถปรับตัวและเรียนรู้สิ่งใหม่ตามพลวัตของโครงสร้างอาชีพและความต้องการของตลาดแรงงานเพิ่มขึ้น

3. สถานการณ์ของภารกิจและสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงจากภายนอก (Mission and Situation)

ปัจจุบันประเทศไทย มีผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานทั้งสิ้น 38.41 ล้านคน ซึ่งประกอบด้วย ผู้มีงานทำ 37.63 ล้านคน ประกอบด้วย 1) ภาคบริการและการค้า 18.08 ล้านคน 2) ภาคเกษตรกรรม 10.52 ล้านคน (3) ภาคการผลิต 9.03 ล้านคน และมีผู้ว่างงาน 4.19 ล้านคน และผู้รอฤดูกาล 3.60 แสนคน นอกจากนั้นมีผู้ที่ยอยู่นอกกำลังแรงงาน 18.34 ล้านคน ได้แก่ แม่บ้าน นักเรียน ผู้ป่วย เป็นต้น

โรค NCDs เป็นโรคที่สามารถป้องกันการเกิดโรคได้ด้วยการส่งเสริมสุขภาพของประชาชน จนเกิดความรอบรู้ด้านสุขภาพ ที่จะสามารถจัดการแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพได้ด้วยตนเอง ความรอบรู้ด้านสุขภาพ (health literacy) จัดเป็นความรู้ความสามารถของบุคคลในการที่จะเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางด้านสุขภาพ เสาะแสวงหา สืบค้นและทำความเข้าใจ แปลความหมายข้อมูลสุขภาพที่ได้รับหรือเข้าถึงได้ จนเกิดแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกและใช้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค กรมอนามัยมีเป้าหมายให้ประชาชนสุขภาพดี ภาคีเครือข่ายและเจ้าหน้าที่มีความสุข ระบบอนามัยยั่งยืน ฉะนั้นจึงต้องพัฒนาองค์ความรู้ต่าง ๆ ทั้งการสร้างต้นแบบสุขภาพ สร้างเครือข่ายด้านการส่งเสริมสุขภาพ และการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย ที่ต้องมีการมุ่งสร้างการส่งเสริมสุขภาพในการเตรียมความพร้อม รับการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลายด้านในการรองรับ ดังนั้นจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินงานเพื่อการแก้ไขปัญหาโรคทาง NCDs ที่ต้องมีการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุด้านสุขภาพ รวมถึงการมีวิถีชีวิตใหม่เพื่อการป้องกันการติดเชื้อโรคไวรัสโคโรนา (COVID - 19) ที่กำลังแพร่ระบาดในทั่วโลกด้วย โดยการส่งเสริมสุขภาพเพื่อการมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ ปัญหาสุขภาพที่พบมากในคนวัยทำงานในปัจจุบัน ได้แก่

1) **ออฟฟิศซินโดรม** คนวัยทำงานกว่าร้อยละ 60 โดยเฉพาะพนักงานออฟฟิศ มีภาวะออฟฟิศซินโดรม ซึ่งมีสาเหตุมาจากพฤติกรรมที่ต้องนั่งทำงานอยู่หน้าคอมพิวเตอร์เป็นเวลานานโดยที่ไม่ค่อยได้ขยับร่างกาย แม้แต่ในเวลาพักก็ยังมีนั่งก้มหน้าอยู่กับจอโทรศัพท์เช่นกัน ทำให้เกิดอาการเกร็งและตึงกล้ามเนื้อบริเวณต้นคอ หลัง ไหล่ ข้อมือ นิ้วมือ ซึ่งถ้าหากปล่อยไว้นานก็จะทำให้กล้ามเนื้ออักเสบ เอ็นอักเสบ มีอาการปวดหลัง ปวดตึงบริเวณต้นคอไม่หาย ปวดศีรษะ รื้อรัง มีอขา นิ้วล็อก เป็นต้น วิธีแก้คือ ต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ปรับความสูงของเก้าอี้ทำงานให้อยู่ในท่าที่ นั่งสบาย นั่งให้เต็มก้นหลังพิงพนัก ตำแหน่งการวางคอมพิวเตอร์ต้องเหมาะสม รวมถึงหมั่นลุกเพื่อเปลี่ยนอิริยาบถบ้าง ที่สำคัญควรออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอเพื่อคลายกล้ามเนื้อส่วนที่ตึง เพราะหากมีอาการรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ อาจถึงขั้นหมอนรองกระดูกเสื่อม หมอนรองกระดูกกดทับเส้นประสาท กลายเป็นอัมพฤกษ์ อัมพาตได้

2) **ภาวะซึมเศร้า** เป็นโรคทางจิตเวชที่คุกคามชีวิตของคนวัยทำงานจำนวนไม่น้อย โดยแนวคิดเกี่ยวกับสาเหตุของโรคซึมเศร้านั้นมาจากหลายปัจจัย ทั้งกรรมพันธุ์ สารเคมีในสมอง และลักษณะนิสัยส่วนตัว อย่างไรก็ตาม ความเครียดก็เป็นอีกปัจจัยที่มักกระตุ้นให้เกิดภาวะซึมเศร้าได้เช่นกัน เมื่อมีความกดดันด้านจิตใจหรือความเปลี่ยนแปลงบางอย่างที่มีผลต่อจิตใจอย่างรุนแรง ก็ทำให้มีแนวโน้มที่จะเกิดอาการซึมเศร้าได้ง่าย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสังเกตอาการตนเอง หากมีอาการคิดมาก จิตตก ท้อแท้หมดกำลังใจ เศร้า หดหู่ ร้องไห้บ่อย ๆ ในบางรายอาการหนัก จนจมอยู่กับความทุกข์ ไม่สามารถดำเนินชีวิตเป็นปกติได้ และพยายามฆ่าตัวตาย ต้องรีบไปพบแพทย์โดยด่วน อย่ามองว่าการพบจิตแพทย์เป็นเรื่องผิดปกติ เพราะแพทย์จะวินิจฉัยว่าอาการที่เป็นอยู่เป็นเพียงความเครียดสะสม หรือเป็นภาวะซึมเศร้าที่ต้องได้รับการรักษา ควรมีคนใกล้ชิดที่สนิทในที่ทำงานไว้บ้างก็จะดี เพื่อจะได้มีคนคอยรับฟัง คอยแนะนำ รวมถึงคอยสังเกตอาการผิดปกติ เพื่อรับการรักษาได้อย่างทันที่

3) **ความดันโลหิตสูง** คนทำงานส่วนใหญ่ทำงานภายใต้แรงกดดัน ส่งผลให้เกิดอาการเครียด จนมีภาวะความดันโลหิตสูง แต่ผู้ป่วยความดันโลหิตสูงบางส่วนก็ไม่สามารถหาสาเหตุที่แน่ชัดได้ จึงพอจะระบุสาเหตุว่าอาจเกิดจาก 2 ปัจจัย

คือ พันธุกรรมและพฤติกรรม อย่างไรก็ตาม ความดันโลหิตสูงเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดโรคภัยอื่น ๆ ได้ด้วย เช่น โรคหัวใจ โรคหลอดเลือดสมอง ไตวาย อัมพฤกษ์ อัมพาต เป็นต้น ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของตน ตั้งแต่การรับประทานอาหาร หลีกเลี่ยงเนื้อสัตว์ติดมัน หลีกเลี่ยงอาหารหวานจัด เค็มจัด บริโภคผักและผลไม้ให้ได้ตามปริมาณที่ร่างกายต้องการ ออกกำลังกาย งดสูบบุหรี่ งดสุรา และควบคุมน้ำหนักให้อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม

4) **โรคเกี่ยวกับระบบทางเดินอาหาร** สาเหตุส่วนใหญ่มาจากความเครียด การกินอาหารไม่ตรงเวลา และกินแต่อาหารที่ไม่มีประโยชน์ จนทำให้ระบบทางเดินอาหารทำงานผิดปกติ เช่น เครียดลงกระเพาะ สาเหตุมาจากระบบประสาทอัตโนมัติจะกระตุ้นให้กระเพาะอาหารหลั่งน้ำย่อยออกมามากกว่าปกติ จนเกิดการระคายเคือง เป็นแผลในกระเพาะอาหาร ทำให้เกิดอาการปวดหรือจุกแน่นท้องบริเวณใต้ลิ้นปี่หรือหน้าท้องส่วนบน ซึ่งอาจมีอาการแทรกซ้อนอย่างเลือดออก กระเพาะอาหารทะลุ หรือกระเพาะอาหารอุดตัน กระเพาะอาหารอักเสบ เกิดจากเยื่อぶด้านในกระเพาะอาหารอักเสบ และกรดไหลย้อน เกิดจากพฤติกรรมการกินที่ไม่ได้พิถีพิถันมากเท่าที่ควร เนื่องด้วยความเร่งรีบ และไม่มีตัวเลือกอาหารให้มากนัก จึงต้องกินอาหารที่ไม่ค่อยมีประโยชน์ อย่างอาหารฟาสต์ฟู้ด อาหารหมักดอง อาหารรสจัด ของมัน ของทอด น้ำหวาน น้ำอัดลม รวมถึงการกินอาหารไม่ตรงเวลา หรือกินอาหารก่อนนอน กินเสร็จแล้วนอนทันที ก็ทำให้เป็นโรคกรดไหลย้อนได้เช่นกัน

5) **อ้วน** เป็นภาวะที่ร่างกายสะสมไขมันมากเกินไป จนเป็นปัจจัยเสี่ยงหรือเป็นสาเหตุให้เกิดโรคต่าง ๆ ส่งผลต่อสุขภาพโดยรวม ร่างกายไม่แข็งแรง มีปัญหาเรื่องสมรรถนะการทำงาน การใช้ชีวิต จนอาจเป็นสาเหตุให้เสียชีวิตได้ สาเหตุหลักของความอ้วนมาจากพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสม เช่น การทำงานที่ต้องนั่งอยู่กับที่เป็นเวลานาน กินอาหารมากเกินไปจนร่างกาย โดยเฉพาะอาหารที่มีน้ำตาล โซเดียม และไขมันปริมาณสูง ขาดการออกกำลังกาย ซึ่งหากไม่ดูแลสุขภาพและไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ก็จะเกิดภาวะแทรกซ้อน กลายเป็นโรคเรื้อรังได้ อย่างอ้วนลงพุง กล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือด เบาหวาน ตับแข็ง และโรคหัวใจ ดังนั้น ต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะพฤติกรรมการกิน หลีกเลี่ยงการกินอาหารหน้าคอมพิวเตอร์ กินแต่อาหารที่ไม่มีประโยชน์ กินของหวาน ของมัน ของทอดมากเกินไป เปลี่ยนเป็นกินอาหารให้น้อยลง เน้นกินอาหารที่มีประโยชน์แทน ต้องขยับร่างกายให้มากขึ้น และออกกำลังกายสม่ำเสมอ เพื่อควบคุมน้ำหนักให้อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม

6) **โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง** มีผลสืบเนื่องมาจากโรคอ้วน และพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสม พักผ่อนน้อย หรือบางคนสูบบุหรี่และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ก็ยิ่งเพิ่มความเสี่ยงที่จะเกิดโรคอย่างเช่นโรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน โรคหัวใจ โรคมะเร็ง และโรคหลอดเลือด ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นสาเหตุของการเสียชีวิตได้ทั้งหมด ดังนั้นต้องระมัดระวังการใช้ชีวิต และหมั่นตรวจสุขภาพประจำปีก็จะช่วยลดความเสี่ยงลงได้

7) **โรคเกี่ยวกับระบบประสาทและสมอง** เป็นโรคใกล้ตัวคนวัยทำงาน มีความเครียดเป็นสาเหตุหลัก เนื่องจากสมองเป็นศูนย์กลางที่ควบคุมการทำงานของร่างกายทุกส่วน เมื่อระบบประสาทและสมองมีปัญหา ก็จะส่งผลกระทบต่อระบบอื่น ๆ ในร่างกายด้วยเช่นกัน มักมีอาการแรกเริ่มคือ ตาพร่า กล้ามเนื้ออ่อนแรง การคิด การทำ การพูด การทรงตัวผิดปกติ ปวดหัวไมเกรน สมองเสื่อม อัลไซเมอร์ หากไม่ได้รับการรักษาอย่างทันที่ ก็จะทำให้พิการ เส้นเลือดในสมองแตก สมองขาดเลือด เป็นอัมพาต ดังนั้น จึงจำเป็นมากที่จะต้องดูแลสุขภาพของเราให้ดี เพื่อให้ทุกระบบในร่างกายทำงานได้อย่างเป็นปกติ

9) **กลุ่มเกษตรกร ในทางเคมี** การใช้สารเคมีโดยเฉพาะอย่างยิ่ง สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ส่งผลกระทบต่อสุขภาพทั้งในระยะสั้นและระยะยาว อาการที่เกิดขึ้นแตกต่างกัน ตั้งแต่อาการเล็กน้อยจนรุนแรงถึงแก่ชีวิต ขึ้นอยู่กับชนิด ปริมาณ และทางเข้าสู่ร่างกายของสารเคมี **ในทางชีวภาพ** การทำงานในภาคเกษตรมีโอกาสได้รับอันตรายจากปัจจัยทางชีวภาพ

และมีความเสี่ยงสูงต่อโรคติดต่อจากสัตว์สู่คน ยกตัวอย่างเช่น โรคฉี่หนูหรือเลปโตสไปโรซิส ไข้หวัดนก โรคแอนแทรกซ์ รวมถึงการบาดเจ็บจากการถูกสัตว์ร้ายกัด หนูหรือสัตว์มีพิษ กัดต่อย เป็นต้น *ในทางกายภาพ* การทำงานในภาคเกษตร มีโอกาสได้รับสิ่งคุกคาม เช่น การทำงานในที่ที่มีอากาศร้อน ทำให้เกิดการสูญเสียเหงื่อออกมากเกินไป อ่อนเพลีย หมดสติ เป็นลมแดด และอาจเสียชีวิตได้ *ในทางเออร์โกโนมิกส์* ท่าทางและสภาพการทำงานที่ไม่เหมาะสม อาจทำให้เกิดอาการปวดหลัง ปวดกล้ามเนื้อ และอาการบาดเจ็บของกล้ามเนื้อและข้อ ซึ่งเป็นปัญหาสุขภาพที่มักเกิดขึ้นในเกษตรกรส่วนใหญ่ *ในทางจิตวิทยาสังคม* ความเครียดจากการประกอบอาชีพมักเกิดจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม เช่น จากราคาผลผลิตตกต่ำ ไม่ได้ผลผลิตตามที่คาดหวังไว้ จนเป็นหนี้ทั้งในและนอกระบบ ซึ่งอาจเป็นสาเหตุทำให้เกิดอาการซึมเศร้า หรือพยายามฆ่าตัวตาย หรือส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกาย เช่น อาจป่วยเป็นโรคกระเพาะ โรคความดันโลหิตสูง เป็นต้น และอุบัติเหตุจากการทำงาน เช่น อุบัติเหตุจากการใช้เครื่องจักร ถูกบาดเจ็บจากของมีคมตกจากต้นไม้

ปัญหาสุขภาพของวัยทำงานในพื้นที่เฉพาะ

1) พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC)

มีสถานการณ์ปัญหาด้านสุขภาพซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นโรคที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน งานอุตสาหกรรมที่มีระบบการจัดการที่ดี และโรงงานที่มีความเสี่ยงจากกระบวนการผลิตทั้งจากกลุ่มปิโตรเคมีคัล กลุ่มชิ้นส่วนยานยนต์ เป็นต้น โดยปัญหาสุขภาพสำคัญที่เกิดขึ้นแก่วัยทำงาน มีดังนี้

- กลุ่มโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม
- กลุ่มโรคและความเสี่ยงทางสุขภาพที่เกิดจากการย้ายถิ่นของประชากร >> โรคติดต่อ การจัดสรรทรัพยากร สุขภาพ การเงินในระบบสุขภาพ
- กลุ่มโรคที่เกิดจากปัญหามลภาวะเป็นพิษ
- ปัญหาการบาดเจ็บและเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ ในการทำงานและการเดินทาง
- กลุ่มโรคอุบัติใหม่ อุตุนิซ้า

2) พื้นที่ความมั่นคง (3 จังหวัดชายแดนภาคใต้)

ประกอบด้วย จังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส ซึ่งประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามและมีวิถีชีวิตของพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะถิ่น ทั้งการบริโภค อาชีพ ประเพณีความเชื่อ กลุ่มโรคที่สำคัญในวัยทำงานของพื้นที่ ได้แก่

- กลุ่มโรคจากการบริโภคอาหารของวัยทำงานโดยเฉพาะกลุ่มชา กาแฟ อาหารที่มีน้ำตาลสูง อาหารที่มีไขมันสูง และอาหารเค็มจัด ทำให้งานมีสุขภาพโดยเฉพาะในกลุ่ม NCDs เติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง
- ความไม่ต่อเนื่องในการตรวจสุขภาพหรือการละเลยสุขภาพของตนเอง การขาดการออกกำลังกาย เนื่องจากสถานการณ์ความไม่ปกติของพื้นที่ และความไม่ต่อเนื่องของการส่งเสริมสุขภาพจากหน่วยงานรัฐ
- การเกิดปัญหาโรคอุบัติใหม่โดยเฉพาะโรคโควิด 19 ที่เกิดจากการเคลื่อนย้ายแรงงานจากประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และตะวันออกกลางกลับมาในพื้นที่ รวมทั้งจากการลักลอบเข้าเมืองที่ผิดกฎหมาย และการกลับเข้ามาในพื้นที่ผ่านพรมแดนธรรมชาติโดยไม่ผ่านสถานกักกันของรัฐ
- พฤติกรรมการบริโภคที่เป็นนิสัยสุขภาพเชิงสังคมของกลุ่มแรงงานในพื้นที่โดยเฉพาะแรงงานนอกระบบจากการดื่มชา กาแฟ การใช้สารเสพติด เช่น น้ำกระท่อม เป็นต้น

- วัฒนธรรมและความเชื่อที่ไม่ถูกต้องหรือเป็นความเชื่อที่ผิด ๆ ของการดูแลสุขภาพในพื้นที่ทั้งด้านสัญลักษณ์ส่วนบุคคล การกินอยู่ และการรับสื่อจากภายนอกที่บิดเบือน รวมทั้งการไม่สามารถเข้าถึงสื่อภาษาไทยที่เข้าใจได้ของวัยทำงานในบางกลุ่มที่ไม่สามารถพูดและอ่านภาษาไทยได้ ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการรับข้อมูลสุขภาพได้

3) **พื้นที่การทำงานเสี่ยง** เช่น พื้นที่อับอากาศ พื้นที่ที่มีอากาศร้อนจัด เสียงดัง ปริมาณออกซิเจนน้อย เป็นต้น

- กลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมเหมืองแร่ กลุ่มโรงงานปูนซีเมนต์ หรือกลุ่มแรงงานที่ต้องทำงานในพื้นที่ใต้ดิน เช่น ขุดเจาะอุโมงค์ ซึ่งกลุ่มแรงงานเหล่านี้ล้วนทำงานอยู่ในภาวะเสี่ยงที่มีอากาศบริสุทธิ์จำกัด ภาวะฝุ่นละอองสูง ภาวะเสียงดัง จะพบว่าคนวัยทำงานโรงงานปูนซีเมนต์ที่ขาดการป้องกันดูแลตัวเองที่เหมาะสมจะเกิดการเกิดโรคปอดสูง
- กลุ่มวัยทำงานที่ทำงานกลางแจ้ง พื้นที่ที่มีมลพิษทางอากาศสูง เป็นเวลายาวนานอย่างต่อเนื่อง เช่น ตำรวจจราจร กรรมกร วินมอเตอร์ไซด์ เป็นต้น ปัญหาทางสุขภาพที่คุกคาม คือ ลมแดด โรคระบบทางเดินหายใจ เป็นต้น

การวิเคราะห์ศักยภาพ และสภาพแวดล้อม และจุดยืนตำแหน่งแผนปฏิบัติการ เพื่อการส่งเสริมสุขภาพ

3.1 การประเมินศักยภาพทางยุทธศาสตร์ จุดแข็ง (Strength)

1. มีกลุ่มภารกิจหลักด้านการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัย (สตรีและเด็กปฐมวัย วัยเรียนวัยรุ่น วัยทำงาน) และกลุ่มภารกิจสนับสนุน (ยุทธศาสตร์ วิจัย พัฒนาบุคลากร) บุคลากรมีความรู้ความสามารถเชี่ยวชาญ ด้านกฎระเบียบและปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด มีความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพและทักษะด้านการส่งเสริมสุขภาพ และเป็นสหสาขาวิชาชีพ แบบมีอาชีพ ตลอดจนผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้าร่วมรับการฝึกอบรมและศึกษาต่อ เพื่อนำมาพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งมีระบบบริหารด้านงบประมาณ ระบบบัญชี และระบบการเงิน การพัสดุ โปร่งใส มีการตรวจสอบได้ เนื่องจากปัญหาการจัดการตามระเบียบด้วยกฎหมาย
2. มีชุดองค์ความรู้แต่ละกลุ่มวัย มีภาคีเครือข่ายที่มีความสนใจและมีความประสงค์ในการพัฒนาตนเอง เพื่อนำองค์ความรู้ไปพัฒนางานที่รับผิดชอบในพื้นที่ของตนเอง และมีช่องทางสื่อสารสุขภาพเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารด้านการพัฒนาบุคลากรด้านการส่งเสริมสุขภาพให้แก่ภาคีเครือข่าย และมีมาตรฐาน เครื่องมือ เช่น สมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก คู่มือ DSPM มาตรฐานงานอนามัยแม่และเด็ก ฯลฯ ที่สามารถนำไปใช้ในการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มสตรีและเด็กปฐมวัยทั่วประเทศ พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางทางความรู้ วิชาการ งานวิจัยและนวัตกรรม ด้านส่งเสริมสุขภาพ เช่น การฝากครรภ์ 5 ครั้งคุณภาพ การให้บริการคลินิกเด็กสุขภาพดี การส่งเสริมการกระตุ้นเด็กหลังคลอด ฯลฯ ทำให้กลุ่มสตรีและเด็กปฐมวัยได้รับบริการที่ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ
3. มีกลไกการขับเคลื่อนงานส่งเสริมสุขภาพจากสำนักส่งเสริมสุขภาพสู่ระดับพื้นที่ผ่านศูนย์อนามัย และมีการกำหนดทิศทาง นโยบาย เป้าหมายการดำเนินงาน วัฒนธรรมองค์กรที่ชัดเจน ในการส่งเสริมสุขภาพเด็กวัยเรียนวัยรุ่น
4. มีองค์ความรู้ เช่น 10 Packages, Happy workplace, 7Weeks, Health Promoter และมีชุดความรู้การส่งเสริมสุขภาพในวัยทำงาน (10 Packages) ที่สามารถสร้างต้นแบบสุขภาพวัยทำงานที่ดีทั้งประเทศ 400 แห่ง มีชุดความรู้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพ (H4U) และทำให้วัยทำงานลดปัญหาสุขภาพในด้านความเสี่ยงโรค NCDs และสามารถทำให้มีศูนย์การเรียนรู้ระดับแนวปฏิบัติที่ดีในทุกจังหวัด พร้อมทั้งมีการพัฒนาหลักสูตร องค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม มาตรฐานงาน ที่ได้รับการยอมรับ

จุดอ่อน (Weakness)

1. การสร้างสรรค์วิชาการ นวัตกรรมสุขภาพ ยังขาดการวิเคราะห์ความจำเป็นในอนาคตของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สภาพปัญหาสุขภาพในอนาคต และสื่อสารวิชาการ ชุดความรู้มาตรฐาน ยังไม่ครบวงจร ยังเข้าไม่ถึงกลุ่มเป้าหมาย จนสามารถสร้างพฤติกรรมสุขภาพใหม่ที่ยั่งยืนได้ รูปแบบการถ่ายทอดยังปรับไม่ทันการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย บริบทพื้นที่ และสภาพปัญหาทางสุขภาพ
2. ขาดการสร้างจุดยืนร่วมกันในการพัฒนาสำนักส่งเสริมสุขภาพให้เป็นศูนย์กลางข้อมูลส่งเสริมสุขภาพ กลุ่มวัย ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านยุทธศาสตร์ ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และขาดการวางแผนการพัฒนาบุคลากรเป็นรายบุคคลที่สอดคล้องกับจุดยืน ตลอดจนแนวทางการทำงานยังขาดความชัดเจนของแต่ละภาคีเครือข่าย ทำให้ไม่บรรลุเป้าหมายที่วางไว้
3. กรอบแนวความคิดทางวิชาการของบุคลากรกับการสร้างสรรค์นวัตกรรม และการบริหารจัดการแบบครบวงจร ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้มีความสมบูรณ์เพียงพอที่จะขับเคลื่อนจนเกิดการเปลี่ยนแปลง ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ด้านเทคโนโลยี และบุคลากรขาดความรู้ ความชำนาญ ในการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงานในระบบเทคโนโลยีดิจิทัล ที่จะนำมาใช้ในการจัดการวิชาการในยุคดิจิทัล
4. ความแตกต่างของช่วงวัยของผู้ปฏิบัติงานส่งผลต่อการสื่อสาร ทำให้ความคิด ทัศนคติ ในการสร้างสรรค์วิธีการทำงานที่แตกต่างของช่วงวัยภายในสำนักส่งเสริมสุขภาพ ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ วิธีการทำงาน ความคิด ด้านนวัตกรรม เป็นผลทำให้เกิดความไม่เห็นพ้องต้องกันในการทำงานและการบูรณาการ
5. ระบบการจัดการข้อมูลที่เป็นฐานข้อมูลยังไม่เป็นระบบเดียวกัน ขาดการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ระบบข้อมูลกลางในการเชื่อมโยงข้อมูลและนำข้อมูลมาใช้ยังมีข้อจำกัด พร้อมทั้งข้อจำกัดในด้านเทคโนโลยีและแพลตฟอร์มดิจิทัลในการดำเนินงาน มีข้อจำกัดของการดำเนินงานตามขั้นตอนและระเบียบราชการที่มีความล่าช้าและไม่ยืดหยุ่น และยังไม่พร้อมอย่างสมบูรณ์ด้านข้อมูลที่ช่วยกำกับและพัฒนากิจการดำเนินงานด้านระบบ ช่องทางการเชื่อมโยงองค์ความรู้ที่ทันสมัยจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และด้านการส่งต่อและความเชื่อมโยงของข้อมูลส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัยอย่างเป็นระบบ การสื่อสารวิชาการยังไม่เป็นระบบ ด้านงานวิจัยที่สนับสนุนการดำเนินงาน ด้านการประเมินก่อนการนำชุดความรู้ไปใช้กับบุคคลทุกระดับ ส่งผลให้ชุดความรู้ไม่สามารถเข้าถึงได้ทุกกลุ่มเนื่องจากชุดความรู้เน้นวิชาการ การเข้าถึงในการนำไปใช้ค่อนข้างยุ่งยากและมีข้อจำกัด เนื่องจากใช้แอปพลิเคชันในการประเมิน
6. ความหลากหลายขององค์ความรู้ทางวิชาชีพในการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มสตรีและเด็กปฐมวัยยังไม่สมบูรณ์ต่อการปฏิบัติการที่มีความหลากหลาย ซับซ้อน และเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อีกทั้งการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานไม่ครอบคลุมทุกกิจกรรม โครงการ รวมถึงการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนางาน การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการส่งเสริมสุขภาพที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทั้งประเทศ ยังไม่ชัดเจน และมีการเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบงาน ทำให้ไม่มีความต่อเนื่องในการดำเนินงานบูรณาการกับภาคีเครือข่าย ขาดการพัฒนาที่เป็นระบบและไม่ต่อเนื่องในการพัฒนา จนเกิดการเปลี่ยนแปลงแก่กลุ่มเป้าหมาย
7. การดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพยังเข้าไม่ถึงกลุ่มเป้าหมายเชิงพื้นที่อย่างต่อเนื่อง และยังไม่ครอบคลุมในกลุ่มเด็กพิเศษ กลุ่มเปราะบาง และกลุ่มเป้าหมายในบางพื้นที่ เช่น พื้นที่ห่างไกล พื้นที่ชายแดนภาคใต้ เป็นต้น

โอกาส (Opportunity)

1. ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัล และการมีระบบเทคโนโลยีช่วยให้การทำงานสะดวกขึ้น พร้อมทั้ง การเข้าถึงข้อมูลง่าย ระบบโลกรไร้พรมแดน พร้อมทั้งสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เป็นเครื่องมือในการสื่อสารข้อมูลสุขภาพ ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย และเครือข่ายสามารถบริหารจัดการข้อมูลได้เร็ว ทันสมัย และใช้ประโยชน์ได้ทันสถานการณ์ และมีสื่อสังคมออนไลน์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และช่องทางช่วยสนับสนุนให้กลุ่มเป้าหมายเข้าถึงองค์ความรู้และบริการ ส่งเสริมสุขภาพในทุกกลุ่มวัย และสามารถใช้เป็นช่องทางในการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันได้
2. กรอบบัญชีกลางกำหนดให้มีระบบการบริหารการเงิน การคลัง ภาครัฐ ช่วยให้มีรายงานและติดตาม การจัดซื้อ/จัดจ้างและการเบิกจ่ายเงินให้เป็นระบบมากขึ้น
3. นโยบายรัฐบาล และยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 กระทรวง และกรมให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสุขภาพ การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ (Good Governance) การบริหารและพัฒนากำลังคนของภาครัฐ การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ เป็นนโยบาย พัฒนากำลังคนในภาครัฐให้มีมาตรฐาน และเกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้กำลังคนภาครัฐ มีความเหมาะสมกับภารกิจของภาครัฐ และสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติที่สนับสนุน การดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพในทุกกลุ่มวัย ตลอดจนมีกฎหมายสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ เช่น พระราชบัญญัติ การสาธารณสุข พ.ศ. 2535
4. มีภาคีเครือข่ายทุกระดับทั้งในและต่างประเทศ เช่น กรม กระทรวงต่าง ๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพด้านสาธารณสุข NGO WHO UNICEF สนับสนุนงบประมาณ ความรู้ในการขับเคลื่อนงานอนามัย แม่และเด็ก และมีความร่วมมือในระดับนานาชาติในทางวิชาการสุขภาพ เรื่องการส่งเสริมสุขภาพ
5. มีระบบฐานข้อมูลร่วมเด็กวัยเรียนวัยรุ่น ระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุข ที่สามารถ นำมาพัฒนา และใช้ประโยชน์ร่วมกัน
6. เกิดกระแสการส่งเสริมสุขภาพประชาชนในยุคดิจิทัล เช่น การสร้างแพลตฟอร์มดิจิทัล แอปพลิเคชัน ส่งเสริมสุขภาพผ่านสื่อออนไลน์ และกระแสการดูแลสุขภาพตนเองของประชาชนตลอดจนเกิดกระแสรักสุขภาพแบบ ธรรมชาติ เช่น การบริโภคอาหารออร์แกนิกปลอดสารพิษ เกษตรปลอดสารพิษ ฯลฯ ซึ่งเป็นช่องทางในการสื่อสารวิชาการ สุขภาพสู่ประชาชน และมีเทคโนโลยีสามารถทำให้ประชาชนทุกกลุ่มวัย ทุกระดับเข้าถึงชุดความรู้ได้ง่าย เข้าใจง่าย ใช้งานง่าย และบูรณาการทำงานกับภาคีเครือข่าย ตลอดจนมีการประชาสัมพันธ์จากองค์กรภายนอกอย่างต่อเนื่อง เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สื่อมวลชน
7. มีการจัดบริการสุขภาพขั้นพื้นฐานตามชุดสิทธิประโยชน์ และมีการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพที่ครอบคลุม มากขึ้น
8. นโยบายภาครัฐ Thailand 4.0 ที่เน้นการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม และผู้บริหารสถานประกอบการ เห็นความสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพคนวัยทำงานในสถานประกอบการ โดยนำชุดความรู้ไปใช้เพื่อการปรับ การเปลี่ยน การสร้างพฤติกรรมสุขภาพสู่นิสัยสุขภาพให้เป็นวัฒนธรรมสุขภาพะของการทำงานในวัยทำงาน ความพร้อมทั้งมีการสร้าง นักพัฒนาสุขภาพในสถานประกอบการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน
9. วิกฤตการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และโรคอุบัติใหม่ต่าง ๆ และการเข้าถึงสื่อสุขภาพ ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้ประชาชนมีความตื่นตัวมากขึ้นในการดูแลสุขภาพตนเอง สมาชิกในครอบครัว และการร่วมมือในการดูแลอนามัยสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้เอื้อต่อการมีสุขภาพดี

อุปสรรค (Threat)

1. ความแตกต่าง ความหลากหลายของข้อมูล รูปแบบการจัดการระบบ ระเบียบข้อมูลที่แตกต่างกัน เป็นสารสนเทศที่จะเป็นประโยชน์ ทันสมัย และการนำไปใช้ในการวางมาตรการการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัย
2. นโยบายใหม่ที่เกิดขึ้นจากผู้บริหารขององค์กรภาคี ทำให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานของภาคีเครือข่าย ติดขัด และมี การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบทำให้ต้องมีการเปลี่ยนแปลงการทำงาน ตลอดจนทำให้เกิดความไม่เข้าใจของระบบการทำงานและขั้นตอนทั้งในส่วนภาครัฐและเอกชน
3. การเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุค 5G ทำให้มีผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชน และการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมทำให้ผู้วิจัยขาดการวิเคราะห์พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป พร้อมทั้งสื่อดิจิทัล เทคโนโลยีทันสมัยเข้าถึงได้อย่างง่ายและรวดเร็วทำให้การสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ ได้ง่าย แต่อาจมีข้อมูลบางส่วนไม่ถูกต้อง หรือทำให้มีพฤติกรรมเสี่ยงได้เร็วขึ้น รวมทั้งการแชร์ข้อมูลอันเป็นเท็จผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ทำให้พฤติกรรมสุขภาพของประชาชนเปลี่ยนไป เนื่องจากการส่งเสริมการตลาด การโฆษณาที่เกินจริง เช่น กระแสบริโภคนิยมที่เป็นภัยต่อสุขภาพ เป็นต้น
4. ภัยคุกคามภายนอกจากปัจจัยโรคอุบัติใหม่หรืออุบัติซ้ำที่ส่งผลกระทบเป็นวงกว้างจากการระบาดของโรค เช่น โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การเกิดปัญหาสุขภาพจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศโลก การเดินทาง ไปมาหาสู่ การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ปัญหาสุขภาพในพื้นที่ชายแดน เป็นต้น
5. ความหลากหลายของสังคมแบบพหุวัฒนธรรม ก่อให้เกิดความหลากหลายทั้งรูปแบบของการดำเนินงาน องค์ความรู้ เป็นต้น ตลอดจนความหลากหลายและความแตกต่างของมาตรฐานและเครื่องมือต่าง ๆ ที่ถูกพัฒนาขึ้นมา จากหน่วยงานที่มีบทบาทในการดูแลและส่งเสริมสุขภาพทุกกลุ่มวัย
6. การประเมินความคุ้มค่าในการส่งเสริมสุขภาพวัดผลยากและช้า ส่งผลให้ผู้บริหารของเครือข่าย ผู้ปฏิบัติงาน ให้ความสนใจในการดำเนินงานหรือให้การสนับสนุนน้อย และแนวโน้มการลดลงของงบประมาณในการส่งเสริมสุขภาพ ของเครือข่ายจากปัญหาภายในประเทศ ทั้งจากการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 และปัญหาเศรษฐกิจ
7. ขาดระบบการทำงานเพื่อการขับเคลื่อนกฎหมายแบบบูรณาการ และการบังคับใช้กฎหมายด้านสุขภาพเชิงพื้นที่ยังไม่เข้มแข็ง ตลอดจนงบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่สอดคล้องและไม่เพียงพอในการขับเคลื่อนภารกิจ พร้อมทั้ง การบูรณาการระหว่างหน่วยงานทั้งในและนอกเครือข่ายระบบสาธารณสุขไม่ครอบคลุม (ด้านนโยบาย ด้านวิชาการ และด้านงบประมาณ)
8. โครงสร้างสังคมครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไปส่งผลกระทบต่อเลี้ยงดูกลุ่มเด็กวัยเรียนวัยรุ่น ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เป็นภัยคุกคามทางสุขภาพที่มาพร้อมกับโลกดิจิทัล เกิดรูปแบบการใช้ชีวิตประจำวันเปลี่ยนแปลงไป จากเดิม ทำให้เกิดขึ้นของอาชีพใหม่ในกลุ่มวัยรุ่น เช่น การขายของออนไลน์ การสั่งอาหารออนไลน์

3.2 ทิศทางการพัฒนาตามศักยภาพทางยุทธศาสตร์ และสภาพแวดล้อมภายนอก

ทิศทางเชิงรุก (SO)	ทิศทางเชิงป้องกัน (ST)
<ol style="list-style-type: none"> 1) เพิ่มประสิทธิภาพ การขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพแบบบูรณาการครบวงจร ที่มีพันธสัญญา รวดเร็ว ทันสมัย 2) ยกระดับสำนักส่งเสริมสุขภาพ สู่องค์กรหลักในการส่งเสริมสุขภาพ ที่มีขีดสมรรถนะสูง เป็นกลไกผสมผสาน การบูรณาการกลางในการส่งเสริมสุขภาพของประเทศ 3) พัฒนาระบบการบริหารจัดการวิชาการ ความรู้ และนวัตกรรม การส่งเสริมสุขภาพแม่และเด็กรองรับการสร้างประชากรคุณภาพ 4) พัฒนาระบบการบริหารจัดการวิชาการ ความรู้ และนวัตกรรม การส่งเสริมสุขภาพวัยเรียนวัยรุ่นที่มีประสิทธิภาพสูง ทันสมัย ครบวงจรด้วยนักส่งเสริมสุขภาพระดับมืออาชีพ 5) ผลิต และพัฒนาวิชาการ มาตรฐานนวัตกรรม การส่งเสริมสุขภาพวัยทำงาน เพื่อรองรับวิกฤตสุขภาพของประเทศ และหนุนเสริมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี 6) พัฒนาระบบบริการวิชาการของสำนักส่งเสริมสุขภาพ ที่ผู้ใช้บริการเข้าถึงด้วยความเชื่อมั่นและไว้วางใจในความเป็นมืออาชีพ และทันสมัย 7) สร้างสรรค์ และพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการภาคีเครือข่ายการส่งเสริมสุขภาพ ทั้งในและนอกระบบสาธารณสุขให้มีความเข้มแข็งในการปฏิบัติการเชิงนโยบายและพื้นที่ ที่มีพันธสัญญา และเป็นมืออาชีพ 8) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคีเครือข่ายในระดับแนวปฏิบัติที่ดีในการส่งเสริมสุขภาพทั่วทั้งประเทศ ให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้เพื่อปรับเปลี่ยนการส่งเสริมสุขภาพของพื้นที่ 	<ol style="list-style-type: none"> 1) พัฒนาระบบการส่งเสริมสุขภาพ รองรับบริการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และภัยสุขภาพจากการเปลี่ยนทางสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม 2) ขับเคลื่อนค่านิยม และวัฒนธรรมการส่งเสริมสุขภาพ ในประเทศให้เข้มแข็ง เกิดความรอบรู้ และนิสัยสุขภาพใหม่ ในกลุ่มเป้าหมายนิสัยสุขภาพ 3) พัฒนาชุดความรู้ เทคโนโลยีและวิทยาการ เพื่อการจัดการนิเวศน์สุขภาพที่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพในกลุ่มวัยที่ยั่งยืน 4) พัฒนาหน่วยงานสู่ต้นแบบนำของการมีสุขภาพดี เจ้าหน้าที่มีความสุข วัฒนธรรมองค์กรเข้มแข็ง

ทิศทางเชิงรุก (SO)	ทิศทางเชิงป้องกัน (ST)
<p>9) เสริมสร้างความสัมพันธ์ ความมุ่งมั่น และพันธสัญญาการส่งเสริมสุขภาพ ของภาคีเครือข่ายให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน</p> <p>10) สร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมสุขภาพ รองรับการเป็นสังคมดิจิทัล และวิกฤตความเปลี่ยนแปลงที่คุกคามต่อสุขภาพ</p> <p>11) ยกกระดับสำนักส่งเสริมสุขภาพสู่การเป็น Smart and Modernize ในทุกภารกิจให้เป็นที่ยอมรับของภาคีเครือข่าย และสังคมการส่งเสริมสุขภาพในระดับประเทศและนานาชาติ</p> <p>12) พัฒนาขีดความสามารถบุคลากรให้เป็นผู้เชี่ยวชาญการส่งเสริมสุขภาพในระดับประเทศและนานาชาติ มีความทันสมัย เป็นผู้ที่มิทักชะการสร้างสรรค์นวัตกรรม และสมบูรณ์ในสมรรถนะสากล</p>	
ทิศทางเชิงแก้ไข (WO)	ทิศทางเชิงรับ (WT)
<p>1) พัฒนาระบบการสังเคราะห์ข้อมูล เป็นสารสนเทศทางการบริหาร และยุทธศาสตร์การส่งเสริมสุขภาพ ด้วยวิทยาการและเทคโนโลยี</p> <p>2) บริหารบุคลากร งบประมาณ ข้อมูล เทคโนโลยี และองค์ความรู้ แบบบูรณาการ เพื่อการใช้ประโยชน์ร่วมกันในการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัย</p> <p>3) เพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารและถ่ายทอดวิชาการสู่พื้นที่ ที่เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาระบบการส่งเสริมสุขภาพแบบครบวงจรที่ยั่งยืน</p> <p>4) พัฒนาเครือข่ายการส่งเสริมสุขภาพในพื้นที่เฉพาะ และการเชื่อมโยงเครือข่ายการส่งเสริมสุขภาพในภูมิภาคอาเซียน และนานาชาติ</p> <p>5) ปรับ เปลี่ยน และปฏิรูประบบงานสำนักส่งเสริมสุขภาพสู่องค์กรสมรรถนะสูงตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ</p>	<p>- ไม่มี -</p>

ตารางที่ 3.1 ทิศทางการพัฒนาตามศักยภาพทางยุทธศาสตร์ และสภาพแวดล้อมภายนอก

3.3 ตำแหน่งและจุดยืนการส่งเสริมสุขภาพ สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย

ระยะเร่งด่วน (พ.ศ. 2564 - 2565) โดยมีกรอบแนวทางการดำเนินงานในระยะเร่งด่วน ดังนี้

1. พัฒนาการดำเนินงานของสำนักส่งเสริมสุขภาพในทุกภารกิจให้เข้าสู่การเป็นออฟฟิศดิจิทัล

โดยการเร่งปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนัก การลดขั้นตอนของเอกสารโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ การพัฒนาบุคลากรสำนักส่งเสริมสุขภาพให้มีความรู้ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี Digital Literacy มุ่งพัฒนาบุคลากรให้เป็นประชากรดิจิทัลที่มีความสามารถสูง ออกแบบและพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อการบริหารจัดการความรู้การส่งเสริมสุขภาพที่ทันสมัย การจัดการระบบ Hardware/Software และริเริ่มเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน และเป็นออฟฟิศดิจิทัล การพัฒนาเว็บไซต์ที่เข้าถึงได้ง่าย ใช้งานสะดวกในการสื่อสารถ่ายทอดชุดความรู้ และผลงานวิชาการ และเป็นเว็บไซต์ที่ยืดความต้องการในการส่งเสริมสุขภาพของประชาชน ทุกกลุ่มวัย เป็นศูนย์กลางทำงาน ประเมินผลการใช้งานเว็บไซต์เพื่อพัฒนา การเตรียมความพร้อมการเป็นศูนย์กลางข้อมูลส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัยของประเทศ (National Health Promotion Big Data) การแสวงหาความร่วมมือกับสถาบัน การศึกษา และองค์กรภาคีเครือข่ายที่มีศักยภาพทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการยกระดับขีดความสามารถของสำนัก พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับขับเคลื่อนการใช้โปรแกรมติดตามกำกับแผนงาน โครงการและงบประมาณแบบ Real-Time อย่างต่อเนื่อง การสร้างเนื้อหาวิชาการในรูปแบบเนื้อหาดิจิทัลเพื่อการแบ่งปัน การแสดงความคิดเห็นบนสังคมดิจิทัล

2. พัฒนาศักยภาพบุคลากรและทีมงานบูรณาการทุกกลุ่มงานให้มีสมรรถนะสูงระดับเชี่ยวชาญ เป็นนักวิเคราะห์นโยบาย นักวางแผน นักสร้างสรรค์นวัตกรรมส่งเสริมสุขภาพ นักสื่อสารการตลาด นักสร้างแบรนด์ ของชุดความรู้ และนักขับเคลื่อนผลงานวิชาการ และกลยุทธ์ ในการรณรงค์การดูแลสุขภาพ ภายใต้วิถีวิถีใหม่ (New Normal) (Smart Officer and Team Excellent)

- พัฒนาบุคลากรให้สามารถจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ การส่งเสริมสุขภาพ และการสร้างสรรค์รูปแบบการบริหารยุทธศาสตร์ที่เป็นนวัตกรรมในการพัฒนาระบบการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพสูงสุด มีธรรมาภิบาล และทันสมัย

- พัฒนาศักยภาพบุคลากรสำนักส่งเสริมสุขภาพด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นนักจัดการความรู้ ที่เชี่ยวชาญในการสร้างชุดความรู้การส่งเสริมสุขภาพในกลุ่มวัยแม่และเด็กปฐมวัย วัยเรียนวัยรุ่น และวัยทำงานมีทักษะ ในการสื่อสารในยุคดิจิทัล ทักษะด้านภาษา ทักษะในการจัดการด้านสุขภาพ การประสานงานเครือข่ายเชิงบูรณาการ ทักษะการออกแบบและพัฒนากิจการดำเนินงานตามภารกิจภายใต้วิถีวิถีใหม่ (New Normal) รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ของภัยคุกคามจากภายนอกอย่างเท่าทันของยุคดิจิทัล ในศตวรรษที่ 21

- พัฒนาศักยภาพบุคลากรภาคีเครือข่ายด้านการจัดการองค์ความรู้ การสื่อสารที่เข้าถึงและสามารถ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพประชาชนได้ ทักษะการเป็นผู้นำการส่งเสริมสุขภาพ ทักษะการทำงานการส่งเสริมสุขภาพ ภายใต้วิถีวิถีใหม่ (New Normal) และขีดความสามารถในการพัฒนาตนเองที่รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของภัยคุกคาม จากภายนอกอย่างเท่าทันของยุคดิจิทัล ในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะขีดความสามารถด้านดิจิทัล

- พัฒนาขีดความสามารถเชิงกลยุทธ์ การสื่อสารการตลาด การสร้างแบรนด์ของชุดความรู้ และผลงาน วิชาการ และกลยุทธ์ในการรณรงค์การดูแลสุขภาพ ภายใต้วิถีวิถีใหม่ (New Normal) รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ของภัยคุกคามจากภายนอกอย่างเท่าทันของยุคดิจิทัล ในศตวรรษที่ 21 ที่คุกคามต่อสุขภาพ หรือการนำมาใช้ประโยชน์ ในการส่งเสริมสุขภาพ

3. การสร้างสรรค์ชุดความรู้ งานวิชาการ นวัตกรรม และเป็นแหล่งรวบรวมความรู้ แหล่งอ้างอิงทางวิชาการเพื่อการส่งเสริมสุขภาพของแม่และเด็กปฐมวัย วัยเรียนวัยรุ่น วัยทำงาน รองรับความปกติใหม่ของวิกฤตโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และวิกฤตสุขภาพของกลุ่มวัย ในทุกบริบทพื้นที่ (Creative Innovation and Knowledge Reference Center)

- สร้างรูปแบบการทำงานเชิงพื้นที่เพื่อหยุดยั้งปัญหาแม่ตาย และเด็กพัฒนาการล่าช้า ทั่วทั้งประเทศ และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติให้ลดลงได้อย่างเป็นรูปธรรม

- เสริมสร้างทักษะชีวิตทางสุขภาพแก่เด็กวัยเรียนวัยรุ่นแบบองค์รวมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้เกิดค่านิยมและพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ในเด็กวัยเรียนวัยรุ่น มีศักยภาพในการจัดการสุขภาพของตนเอง ด้วยกลไกของครอบครัว ชุมชน โรงเรียน และองค์กรภาคี พร้อมทั้งส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาโลก เพื่อยกระดับการจัดบริการสุขภาพเบื้องต้นแก่เด็กวัยเรียนวัยรุ่นให้มีคุณภาพมาตรฐานทั่วทั้งประเทศ

- การลดความเสี่ยงทางสุขภาพแก่ประชากรวัยทำงานทั้งในและนอกระบบในพื้นที่เฉพาะ พร้อมทั้งสร้างนิเวศน์สุขภาพในที่ทำงานให้เอื้อต่อการมีสุขภาพดีของวัยทำงานและการเตรียมพร้อมในการเป็นวัยทำงานที่มีทักษะสุขภาพสู่การเป็นผู้สูงอายุสุขภาพดี

4. สร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อการสื่อสาร ถ่ายทอด ขับเคลื่อนชุดความรู้ มาตรฐานการดำเนินงาน ผลงานวิชาการ นวัตกรรมไปสู่เครือข่ายแบบครบวงจร เป็นผู้อำนวยความสะดวก และประสานการบูรณาการ เป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำอย่างเชี่ยวชาญจนสามารถทำให้เครือข่ายมีขีดความสามารถที่จะดำเนินการได้ด้วยตนเอง จนเกิดความเปลี่ยนแปลงต่อสุขภาพ สามารถลดปัญหาสุขภาพของกลุ่มวัยได้อย่างเป็นรูปธรรม (Enabler Facilitator and Counselor : EFC)

- สร้างช่องทางสื่อสารข้อมูลสุขภาพ ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลภายใต้วิถีชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) การพัฒนาข้อมูลสุขภาพ การพัฒนาสื่อสุขภาพ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของภัยคุกคามจากภายนอกอย่างเท่าทันของยุคดิจิทัล ในศตวรรษที่ 21 แก่ประชาชน และสามารถออกแบบชุดความรู้เพื่อการแก้ไขและป้องกันได้ ที่ง่ายต่อการเรียนรู้ และนำไปใช้ประโยชน์อย่างทั่วถึง

- พัฒนาคูณภาพการให้บริการด้วยการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานยกระดับการบริการตามภารกิจสู่ระบบบริการอัตโนมัติในทุกกระบวนการ ด้วยบุคลากรที่มีความเป็นมืออาชีพเชี่ยวชาญการส่งเสริมสุขภาพ

- การสร้างชุดความรู้ งานวิชาการ นวัตกรรม และการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติจนเกิดความเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลให้แม่และเด็กเข้าถึงระบบบริการสุขภาพแม่และเด็กอย่างทั่วถึง โดยสถานบริการสาธารณสุขทุกแห่งทั่วประเทศ ต้องจัดบริการสุขภาพที่ทันสมัย ได้มาตรฐานและเป็นเลิศ ตามเกณฑ์อนามัยแม่และเด็กขององค์การอนามัยโลก มาตรฐานสุขภาพนักเรียนระดับสากลอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้ง ผู้ให้บริการทั้งในระบบสาธารณสุขและภาคีเครือข่ายมีศักยภาพสูงในการส่งเสริมสุขภาพแม่และเด็กตามบริบทของพื้นที่ และสภาพปัญหา

- ประสานความร่วมมือกับกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้มแข็งและต่อเนื่อง เพื่อการบูรณาการแผนการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทั่วทั้งประเทศ เพื่อการเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ในการส่งเสริมสุขภาพในการนำชุดความรู้ ผลงานวิชาการและนวัตกรรมที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นมา เพื่อนำไปใช้ในการส่งเสริมสุขภาพทุกกลุ่มวัยในพื้นที่ พร้อมทั้งสร้างรูปแบบการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด และริเริ่มให้มีพื้นที่สำเร็จ (Sandbox Zone)

ที่เกิดจากความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน ทั้งนี้ มุ่งเน้นความแตกต่างและความหลากหลายของพื้นที่ เพื่อการพัฒนาให้เป็นแหล่งแนวปฏิบัติที่ดีในการส่งเสริมสุขภาพ

5. ยกระดับขีดความสามารถของสำนักส่งเสริมสุขภาพในการเป็นผู้ริเริ่ม สร้างสรรค์ นวัตกรรม ด้านนโยบาย การส่งเสริมสุขภาพของประเทศ (Policy advocacy) ในประเด็นสำคัญ ดังนี้

- เสริมสร้างความสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วในด้านสุขภาพ และการเชื่อมนโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ
- การสร้างมาตรการกลไกและนวัตกรรม เพื่อการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพ (regulator) ให้มีการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ
- การส่งเสริมสุขภาพในสถานการณ์การฟื้นคืนสุขภาพจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และการแก้ปัญหาวิกฤตสุขภาพแต่ละกลุ่มวัย
- การเป็นกลไกกลางสำคัญในการประสานการบูรณาการการส่งเสริมสุขภาพของหน่วยงานกรมอนามัย หน่วยงานในระบบสาธารณสุข องค์กรภาคีทั่วทั้งประเทศ และระหว่างประเทศ (Major enabler)
- การสร้างสรรค์นโยบายและนวัตกรรมการส่งเสริมสุขภาพ เพื่อหนุนเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ ความมั่นคง การดูแลสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศ

ระยะกลาง (2566 - 2570) โดยมีกรอบแนวทางการดำเนินงานในระยะเร่งกลาง ดังนี้

1. มุ่งยกระดับงานการบริหารงานในทุกภารกิจของสำนักส่งเสริมสุขภาพให้เป็นระบบดิจิทัลในทุกกระบวนการ พัฒนาระบบ Big Data ที่ใช้ Block chain และนวัตกรรมทางด้านดิจิทัลอื่น ๆ ในการดำเนินงานและให้บริการ
 - นำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการควบคุม กำกับ ขับเคลื่อน ติดตามและประเมินผล ชุดความรู้ และโครงการที่ได้รับงบประมาณประจำปี สร้างระบบเทคโนโลยีที่ผู้บริหารและระบบงานที่สามารถเห็นความก้าวหน้า และแบบ Real time พร้อมทั้งการควบคุม กำกับ แผนงานและการเบิกจ่ายงบประมาณบนระบบออนไลน์ (Online)
 - การเชื่อมโยงฐานข้อมูลการส่งเสริมสุขภาพกับองค์กรภาคีทั้งในระบบสาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคีส่วนราชการ และภาคีภาคเอกชน มีระบบการสื่อสาร การแลกเปลี่ยนข้อมูล การใช้ประโยชน์ข้อมูลทางวิชาการ และการส่งเสริมสุขภาพร่วมกันในกลุ่มเป้าหมายแม่และเด็กปฐมวัย วัยเรียนวัยรุ่น และวัยทำงาน
 - การนำปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligent) มาใช้ในการบริหารจัดการ การสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อพัฒนาข้อเสนอแนะทางวิชาการการส่งเสริมสุขภาพ

2. ยกระดับสำนักส่งเสริมสุขภาพเป็นแหล่งกลางที่มีความเชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมสุขภาพ และกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงร่วมกับภาคีเครือข่ายในการพัฒนาบุคลากรนักส่งเสริมสุขภาพของชาติ ในหลักสูตรสำคัญ หลักสูตรเร่งด่วน หลักสูตรเฉพาะกิจที่จำเป็นที่ส่งผลต่อสุขภาพในปัจจุบันและอนาคต โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของพื้นที่ในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรอบรมแบบครบวงจรที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย และสร้างระบบการบริหารจัดการการพัฒนาขีดความสามารถนักส่งเสริมสุขภาพ ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลแบบครบวงจรทั้งในระบบออนไลน์ และออฟไลน์ ผ่านกลไกองค์กรในระบบสาธารณสุข และภาคีเครือข่าย (Knowledge and Competency Development Center)

- การเพิ่มขีดความสามารถในการเป็นหลัก เพื่อการเพิ่มพูนความรู้และเข้าใจด้านระบบการจัดการข้อมูล วิชาการ ชุมชนเมือง และนวัตกรรมการส่งเสริมสุขภาพบนแพลตฟอร์มดิจิทัล แก่บุคลากร ศูนย์อนามัย ศูนย์สุขภาพชุมชนเมือง และภาคีเครือข่าย เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรและภาคีเครือข่ายรู้เท่าทัน และใช้ประโยชน์จากระบบดิจิทัลและสามารถนำไปปฏิบัติงานการส่งเสริมสุขภาพได้อย่างทันสมัย รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

- ยกระดับสู่การเป็นแหล่งกลางในการสร้างและพัฒนานักส่งเสริมสุขภาพในระดับเชี่ยวชาญ เป็นแหล่งบ่มเพาะนักวิชาการ นักจัดการความรู้ และนวัตกรรมการส่งเสริมสุขภาพ ที่มีระบบการบริหารจัดการแบบครบวงจร ทันสมัย พร้อมทั้งสร้างนักจัดการความรู้ และนวัตกรรมที่มีขีดความสามารถสูงในระดับศูนย์อนามัย ศูนย์สุขภาพชุมชนเมือง เครือข่ายในระบบสาธารณสุขทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล ที่สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างเข้มแข็ง

- การพัฒนาขีดความสามารถสำนักส่งเสริมสุขภาพในการพัฒนาบุคลากรสาธารณสุขในระดับอาเซียน เพื่อสร้างนักส่งเสริมสุขภาพของภูมิภาค โดยเฉพาะในประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อการส่งเสริมสุขภาพในพื้นที่ชายแดนร่วมกัน พร้อมแสวงหาความร่วมมือจากเครือข่ายทางวิชาการทั้งในและต่างประเทศ

3. ออกแบบ และพัฒนาระบบการบริหารจัดการเพื่อการสร้างขีดความรู้ งานวิชาการ มาตรการ กลไก มาตรฐาน และนวัตกรรม เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มวัยเข้าถึงมาตรฐานการบริการ และได้รับการคุ้มครองตามสิทธิประโยชน์อย่างทั่วถึง เน้นการส่งเสริมสุขภาพประชาชนในระดับชุมชน คริวเรือน และบุคคล การร่วมมือกับองค์กรภาคีเครือข่าย เพื่อการสร้างนิเวศน์ใหม่ให้เอื้อต่อการมีสุขภาพดี (Health Eco System Designer) เพื่อการต่อสู้เอาชนะปัญหาสุขภาพ ผ่านการบูรณาการกับเครือข่าย และสามารถดำเนินการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติจนเกิดการสร้างเสริมและเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม ที่เกิดวัฒนธรรมสุขภาพใหม่ ตามวิถีสุขภาพของแต่ละกลุ่มวัย ในแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกันได้อย่างเป็นรูปธรรมทั่วประเทศ ทั้งนี้ ให้ความสำคัญด้านการส่งเสริมสุขภาพแก่กลุ่มเปราะบาง และพื้นที่ที่มีความรุนแรงของปัญหาสุขภาพ

แม่และเด็กปฐมวัย

- พัฒนาขีดความรู้ นวัตกรรม เพื่อให้แม่และเด็กเข้าถึงระบบบริการสุขภาพแม่และเด็กที่ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึง ตามบริบทในความแตกต่างและความหลากหลายของพื้นที่ และสภาพปัญหา โดยสถานบริการสาธารณสุขทุกแห่งทั่วประเทศต้องจัดบริการสุขภาพที่ทันสมัย ได้มาตรฐานและเป็นเลิศ ตามเกณฑ์อนามัยแม่และเด็กขององค์การอนามัยโลกและมาตรฐานการพัฒนาตามบริบทของประเทศและพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้ง ผู้ให้บริการทั้งในระบบสาธารณสุขและภาคีเครือข่ายมีศักยภาพสูงในการส่งเสริมสุขภาพแม่และเด็ก เกิดแนวปฏิบัติที่ดีในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล ทั่วทั้งประเทศ

- การสร้างรูปแบบ กลไก วิธีการ ในการทำให้มารดาเป็นเจ้าของสุขภาพตนเองและลูก ให้แม่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพตั้งแต่ตั้งครรภ์ และการดูแลลูกจนถึง 5 ปี อีกทั้งนวัตกรรมการทำงานเชิงรุกที่สามารถเข้าถึงเป้าหมายได้ในระดับชุมชน คริวเรือน ให้เป้าหมายได้รับการคุ้มครองด้านสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องแบบบูรณาการภาคีเครือข่ายในระบบสาธารณสุขและนอกระบบสาธารณสุขอย่างทั่วถึง และทันทั่วถึง ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสุขภาพที่เน้นการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการเลี้ยงดูรู้และมุ่งการเปลี่ยนแปลงเรื่องการให้ลูกได้กินนมแม่ อย่างเดียว 6 เดือน และการกินนมแม่ควบคู่กับการกินอาหารตามวัยจนถึงอายุ 2 ปีหรือมากกว่านั้น และการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมสุขภาพเพื่อการเตรียมความพร้อมก่อนการตั้งครรภ์ ขณะตั้งครรภ์ และหลังคลอด เพื่อรองรับการเพิ่มประชากรคุณภาพของประเทศ

- การสร้างรูปแบบ และนวัตกรรมการส่งเสริมสุขภาพแม่และลูกให้ฟื้นฟูสุขภาพให้แม่ และเด็กปฐมวัยสามารถดำรงชีวิตตามวิถีใหม่จากโควิด 19 และการรับมือการเปลี่ยนแปลงของวิกฤตทางสุขภาพ ได้ในระดับชุมชน บุคคล ผ่านกลไกของศูนย์อนามัย และภาคีเครือข่ายในระบบสาธารณสุข และนอกระบบสาธารณสุข จนเป็นความปกติในการทำงานขององค์กรภาคีเครือข่าย และสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง
- ส่งเสริม สนับสนุนการนำชุดความรู้และนวัตกรรมการส่งเสริมสุขภาพแม่และเด็ก เพื่อเป็นกลไกระหว่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านให้การสนับสนุนสื่อความรู้ การพัฒนาบุคลากร และการดูแลหญิงตั้งครรภ์ แม่หลังคลอด พ่อแม่ผู้เลี้ยงดูบุตรที่เป็นแรงงานเพื่อนบ้านในประเทศไทย

วัยเรียนวัยรุ่น

- สร้างรูปแบบ เพื่อการยกระดับการจัดบริการสุขภาพเบื้องต้นแก่เด็กวัยเรียนวัยรุ่นให้มีต้นแบบความสำเร็จในระดับคุณภาพ แนวปฏิบัติที่ดีที่มีมาตรฐานที่เป็นเลิศ โดยพร้อมสร้างชุดความรู้เพื่อการพัฒนาผู้ให้บริการทั้งในระบบสาธารณสุขและภาคีเครือข่ายมีศักยภาพสูงในการเสริมสร้างสุขภาพเด็กวัยเรียนวัยรุ่น ได้ด้วยตนเอง และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
- สร้างภาคีเครือข่าย ชุมชน ท้องถิ่น และสถานศึกษาให้มีพลัง และเข้มแข็งในการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมภัยคุกคามทางสุขภาพวัยเรียนวัยรุ่นทั้งโรคอุบัติใหม่ อุตซ้ำ ปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อม การแก้ปัญหาเนื้องอก ภาวะทุพโภชนาการ และการส่งเสริมสุขภาพเพื่อร่วมลดปัญหาด้านสติปัญญา อารมณ์ และความรู้รับผิดชอบชีวิต พร้อมทั้งสร้างรูปแบบเพื่อนำไปสู่การรวมพลังองค์กรภาคีเพื่อสร้างนิเวศน์สุขภาพแก่วัยเรียนวัยรุ่น เน้นที่ชุมชน ครอบครัว และโรงเรียน ให้มีเครือข่ายระดับพื้นที่ต้นแบบทั่วประเทศทุกอำเภอ
- เสริมสร้างความรู้ทักษะชีวิตทางสุขภาพ ความรอบรู้ทางสุขภาพ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้เกิดค่านิยมใหม่วิถีชีวิตใหม่ทางสุขภาพในกลุ่มวัยเรียนวัยรุ่น ให้มีสุขภาวะที่ดีทั้งกาย ใจ สติปัญญา สังคม เกิดค่านิยมทางสุขภาพใหม่ และสร้างวัยเรียนวัยรุ่นต้นแบบที่มีสุขภาพดี (Healthy Idol) ให้ครอบคลุมทั่วถึงทุกระดับประเทศ จังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน เพื่อสร้างหน้าที่การมีสุขภาพดีให้เกิดในวัยเรียนวัยรุ่น
- การสร้างชุดความรู้และนวัตกรรม เพื่อก่อให้เกิดทักษะชีวิตบนความปกติใหม่ในยุคดิจิทัลที่นำไปสู่การป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พร้อม และปัญหาพฤติกรรมเนือยนิ่งยุคดิจิทัลในวัยเรียนและวัยรุ่น ให้เกิดพื้นที่ต้นแบบระดับตำบลทั่วประเทศ (Sandbox Area : SBA)

วัยทำงาน

- บูรณาการกับองค์กรภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อร่วมสร้างชุดความรู้ ในรายละเอียดสภาพปัญหาสุขภาพของสถานประกอบการ เน้นการดำเนินงานที่เข้าถึงวัยทำงานเพื่อหนุนเสริมการยุติและเลิกพฤติกรรมที่เป็นภัยคุกคามต่อสุขภาพ การจัดระเบียบสภาพแวดล้อมสุขภาพ การจัดการภัยคุกคามทางสุขภาพในกลุ่มโรค NCDs การสร้างความรอบรู้การส่งเสริมสุขภาพ เพื่อการคัดกรองมะเร็งเต้านมด้วยตนเอง แบบเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายวัยทำงาน ในรายสถานประกอบการอย่างทั่วถึง เน้นส่วนราชการ สถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรม สถานประกอบการที่มีความเสี่ยงทางสุขภาพจากกระบวนการผลิต สถานประกอบการในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก สถานประกอบการในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ และสถานประกอบการพื้นที่เป้าหมายการพัฒนาตามแผนแม่บทการพัฒนาประเทศ

- การสร้างชุดความรู้ นวัตกรรมการส่งเสริมสุขภาพ กลไกใหม่เพื่อการปรับ การเปลี่ยน การสร้างพฤติกรรม สุขภาพสู่นิสัยสุขภาพ ให้เป็นวัฒนธรรมสุขภาวะของการทำงานในวัยทำงาน แต่ละประเภทตามบริบทของการทำงาน และความแตกต่างของพื้นที่ทั้งแรงงานภาคการเกษตร แรงงานนอกระบบ และแรงงานในพื้นที่เฉพาะ ที่ความเสี่ยงทางสุขภาพสูง เพื่อให้แรงงานทุกกลุ่มทุกประเภทมีความตระหนักในคุณค่าความรอบรู้ทางสุขภาพ เท่าทันปัจจัยเสี่ยง มุ่งเน้นการสร้างวิชาการเพื่อส่งเสริมสุขภาพให้เป็นหน้าที่ประจำของวัยทำงาน จนสามารถจัดการสุขภาพตนเองได้ เสริมสร้างให้คนวัยทำงานมีสุขภาพที่ดี ทั้งทางกาย ใจ และสติปัญญา สภาวะแวดล้อมทางสังคม และสร้างรูปแบบ ในการบริหารจัดการคนทำงานสุขภาพดีให้เป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงเพื่อการสร้างสังคมสุขภาวะ

- ส่งเสริมสุขภาพแก่บุคลากรทางการแพทย์เพื่อให้มีสุขภาพดี พร้อมทั้งส่งเสริม สนับสนุนให้เป็นต้นแบบ ของผู้มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์และมีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสุขภาพ ทั้งในบริบทหน่วยงาน ครอบครัว ชุมชน ให้การคุ้มครองสิทธิแก่บุคลากรทางการแพทย์ในการได้รับการส่งเสริมสุขภาพอย่างทั่วถึง ตามบริบท แห่งความเสี่ยงทางสุขภาพตามภารกิจ และพื้นที่

- สร้างมาตรการ กลไก เพื่อการบูรณาการ ภาคีเครือข่ายภาครัฐ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานในพื้นที่ ระดับชุมชน ด้วยกลไกทางกฎหมายและสวัสดิการคุ้มครองสุขภาพ การส่งเสริมสันตนาการ กีฬา

- การสร้างสรรคระบบการส่งเสริมสุขภาพวัยทำงานในสำนักงาน การทำงานบนระบบดิจิทัล เพื่อรองรับ ภัยสุขภาพในสังคมดิจิทัล การแสวงหาคู่ความร่วมมือ เพื่อการพัฒนาเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้การพัฒนาสำนักงาน สุขภาพดี 10 Packages

- การสร้างสรรคมาตรการ เพื่อการกระตุ้นการส่งเสริมสุขภาพ รองรับความจำเป็นของประเทศ เพื่อการ เพิ่มประชากรสุขภาพ ทั้งการจัดทำชุดการส่งเสริมสุขภาพ การร่วมการแก้ปัญหาการมีบุตรยาก สร้างสรรคนวัตกรรม การส่งเสริมสุขภาพในมิติอื่น ๆ ที่เอื้อต่อการเพิ่มประชากร

4.1 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 :

การพัฒนานโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน และการจัดการทรัพยากร เพื่อการส่งเสริมสุขภาพวิถีใหม่แบบบูรณาการให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ที่ยั่งยืน

โครงการ / กิจกรรมสำคัญ	ผลผลิต ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย	ผู้รับผิดชอบ	งบประมาณ (ที่มา)	ระยะเวลาดำเนินงาน (หน่วยงาน : ล้านบาท)						หมายเหตุ	
				2564	2565	2566	2567	2568	2569		2570
1. โครงการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการส่งเสริมสุขภาพของประเทศและระดับพื้นที่											
1. จัดทำข้อเสนอ เชิงนโยบายและ ยุทธศาสตร์การ ส่งเสริมสุขภาพให้ สอดคล้องกับระดับบน ให้เป็นระบบ	ข้อเสนอ นโยบายและยุทธศาสตร์ การส่งเสริมสุขภาพ ที่มี ประสิทธิภาพ ใช้ และสามารถ นำไปปฏิบัติได้จนเกิดความ เปลี่ยนแปลง จำนวน 1 เรื่อง ต่อปี	- กลุ่มบริหาร ยุทธศาสตร์ - กรมอนามัย	30.0 (กรมอนามัย/ สสส./สปสช.)	-	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	
2. สร้างมาตรการ กลไกและนวัตกรรมเพื่อ ขับเคลื่อนกฎหมาย ส่งเสริมสุขภาพ	มีมาตรการกลไกและนวัตกรรม เพื่อการขับเคลื่อนกฎหมาย ส่งเสริมสุขภาพ ปีละ 1 เรื่อง	- กลุ่มบริหาร ยุทธศาสตร์ - กรมอนามัย	4.9 (กรมอนามัย/ สสส./สปสช.)	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	

โครงการ / กิจกรรมสำคัญ	ผลผลิต ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย	ผู้รับผิดชอบ	งบประมาณ (ที่มา)	ระยะเวลาดำเนินงาน (หน่วยงาน : สำนัก)							หมายเหตุ	
				2564	2565	2566	2567	2568	2569	2570		
8. จัดทำแผนคาดการณ์ การเปลี่ยนแปลงภาวะ สุขภาพกลุ่มวัย ในอนาคต	สรุปผลการวิจัยผลกระทบต่อ สุขภาพที่ทำงานกับหน่วยงาน ภาคีเครือข่าย จำนวน 1 เล่ม ในอนาคต	- กลุ่มบริหาร ยุทธศาสตร์ - กรมอนามัย	3.0 (กรมอนามัย/ สสส./สปสช.)	-	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	
9. สร้างระบบ Management Cockpit เพื่อการส่งเสริมสุขภาพ	มีระบบ Management Cockpit เพื่อการส่งเสริมสุขภาพ	- กลุ่มบริหาร ยุทธศาสตร์ - กรมอนามัย	4.8 (กรมอนามัย/ สสส./สปสช.)	-	-	2.00	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	
10. สร้างและพัฒนา และเชื่อมโยงนโยบาย การส่งเสริมสุขภาพ ระหว่างประเทศ	มีนโยบายการส่งเสริมสุขภาพ ร่วมกับองค์กรภาคีเครือข่าย ระหว่างประเทศ ปีละ 1 เรื่อง	- กลุ่มบริหาร ยุทธศาสตร์ - กรมอนามัย	3.0 (กรมอนามัย/ สสส./สปสช.)	-	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	
2. โครงการบริหารจัดการยุทธศาสตร์และทรัพยากรส่งเสริมสุขภาพแบบครบวงจร (ระดับประเทศและเขตสุขภาพ)												
1. พัฒนาระบบบริหาร ทรัพยากรส่งเสริม สุขภาพ	ระบบบริหารทรัพยากรส่งเสริม สุขภาพ 1 ระบบ ขับเคลื่อนสู่ การปฏิบัติ จำนวน 13 พื้นที่	- กลุ่มบริหาร ยุทธศาสตร์	10.5 (กรมอนามัย)	-	3.0	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	
2. สร้างระบบจัดการ ความรู้และองค์กร แห่งการเรียนรู้ การส่งเสริมสุขภาพ ที่ยั่งยืน	ถอดองค์ความรู้จากบุคลากร ที่มีความชำนาญและ ประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ที่เป็นองค์ความรู้หลักของ องค์กร ผ่านสื่อที่เข้าใจและ เข้าถึงได้ง่าย ปีละ 2 ครั้ง	- กลุ่มบริหาร ยุทธศาสตร์	3.00 (กรมอนามัย)	-	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	

4.2 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 :

การบริหารจัดการระบบการผลิตและพัฒนาวิชาการ มาตรฐาน ความรู้ และนวัตกรรม และนวัตกรรม เพื่อการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัยที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

โครงการ / กิจกรรมสำคัญ	ผลผลิต ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย	ผู้รับผิดชอบ	งบประมาณ (ที่มา)	ระยะเวลาดำเนินงาน (หน่วยงาน : ล้านบาท)						หมายเหตุ	
				2564	2565	2566	2567	2568	2569		2570
1. โครงการจัดการความรู้และนวัตกรรมส่งเสริมสุขภาพวัยทำงาน											
1. พัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตวัยทำงานระดับชาติ ในพื้นที่เป้าหมาย การพัฒนาประเทศ (พื้นที่ EEC พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก พื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ)	- มีแนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตวัยทำงาน ระดับชาติ แบบบูรณาการ และนำไปใช้ ปีละ 1 เรื่อง - สถานประกอบการที่เข้าร่วม การส่งเสริมสุขภาพ แนวทาง 10 packages หรือ Good Factory Practice ด้านสุขภาพ จำนวนไม่น้อยกว่า ร้อยละ 50	- กลุ่มอนามัยวัยทำงาน	1.30 (กรมอนามัย)	-	0.5	0.2	0.2	0.2	0.2	-	
2. สร้างและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการส่งเสริมสุขภาพประชาชนวัยทำงานในพื้นที่เป้าหมาย การพัฒนาประเทศ	มีเทคโนโลยีเพื่อการส่งเสริมสุขภาพประชาชนวัยทำงานในพื้นที่เป้าหมายการพัฒนาประเทศ	- กลุ่มอนามัยวัยทำงาน	11.0 (กรมอนามัย)	1.0	3.0	2.0	2.0	2.0	0.5	0.5	
3. การกำกับติดตามและประเมินผล	มีการกำกับติดตามและประเมินผลอย่างน้อย ปีละ 2 ครั้ง	- กลุ่มอนามัยวัยทำงาน	1.7 (กรมอนามัย)	0.2	0.2	0.2	0.5	0.2	0.2	0.2	

โครงการ / กิจกรรมสำคัญ	ผลผลิต ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย	ผู้รับผิดชอบ	งบประมาณ (ที่มา)	ระยะเวลาดำเนินงาน (หน่วยงาน : สถาบัน)						หมายเหตุ
				2564	2565	2566	2567	2568	2569	
3. ส่งเสริมสุขภาพด้านสหวิทยาการและการกีฬา										
1. ส่งเสริมสุขภาพด้าน สหวิทยาการและการกีฬา	พื้นที่ระดับตำบลที่ร่วม นโยบายการส่งเสริมสุขภาพ ด้านสหวิทยาการและการกีฬา ไม่น้อยกว่า 500 แห่งต่อปี	- กลุ่มอนามัย วัยทำงาน	12.0 (กรมอนามัย)	-	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0
4. สร้างความรอบรู้การส่งเสริมสุขภาพ เพื่อการคัดกรองมะเร็งเต้านมด้วยตนเอง และการตรวจมะเร็งปากมดลูก										
1. สร้างความรอบรู้ การส่งเสริมสุขภาพ เพื่อการคัดกรองมะเร็ง เต้านมด้วยตนเอง และการตรวจมะเร็ง ปากมดลูก	พื้นที่นำร่องระบบ มาตรการ กลไก เพื่อการคัดกรองมะเร็งเต้านม ด้วยตนเอง และการตรวจ มะเร็งปากมดลูกสู่การปฏิบัติ จนผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 85	- กลุ่มอนามัย วัยทำงาน	12.0 (กรมอนามัย)	-	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0
5. ส่งเสริมสุขภาพบุคลากรทางการแพทย์										
1. ส่งเสริมสุขภาพบุคลากร ทางการแพทย์	ร้อยละของการมีสุขภาพดี ของบุคลากรทางการแพทย์ และสาธารณสุขไม่น้อยกว่า ร้อยละ 60 (ค่าเฉลี่ยของ ดัชนีมวลกายและเส้นรอบเอว)	- กลุ่มอนามัย วัยทำงาน - Cluster วัยทำงาน - กรมอนามัย	1.7 (กรมอนามัย)	0.2	0.2	0.2	0.5	0.2	0.2	0.2

โครงการ / กิจกรรมสำคัญ	ผลผลิต ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย	ผู้รับผิดชอบ	งบประมาณ (ที่มา)	ระยะเวลาดำเนินงาน (หน่วยงาน : สถาบัน)							หมายเหตุ	
				2564	2565	2566	2567	2568	2569	2570		
3. ขยายผลการเข้าถึง และพัฒนารองเรียน ส่งเสริมสุขภาพในกลุ่ม ด้อยโอกาสและกลุ่ม เปราะบาง	ร้อยละของโรงเรียนกลุ่ม เปราะบางและกลุ่มด้อยโอกาส ที่ได้รับบริการพัฒนา	- กรมอนามัย - กระทรวง สาธารณสุข - กระทรวง ศึกษาธิการ - กระทรวง มหาดไทย	24.0 (กรมอนามัย)	-	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	
4. สร้างและพัฒนารองเรียน ต้นแบบสถานศึกษาให้ โดดเด่นด้านสุขภาพ ภายใต้ความร่วมมือ ของภาคีเครือข่ายและ ขยายผลสู่ชุมชน	จำนวนโรงเรียนต้นแบบ	- กรมอนามัย - กระทรวง สาธารณสุข - กระทรวง ศึกษาธิการ - กระทรวง มหาดไทย	24.0 (กรมอนามัย)	-	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	4.0	
5. สร้างนวัตกรรมการ ส่งเสริมสุขภาพเพื่อลด ปัญหาสุขภาพในกลุ่ม วัยเรียนวัยรุ่น (ตั้งครุภ ไม่พร้อม ภาวะเนื้องอก ภาวะทุพโภชนาการ การส่งเสริมสุขภาพเพื่อ ร่วมลดปัญหาทำด้าน สติปัญญา อารมณ์ และ ความรู้รับผิดชอบชีวิต)	มีนวัตกรรมการส่งเสริมสุขภาพ เพื่อลดปัญหาสุขภาพใน กลุ่มวัยเรียนวัยรุ่นและนำไปใช้ ในพื้นที่เป้าหมายจนเกิด การเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ไม่น้อยกว่า 300 แห่ง	- กลุ่มอนามัย วัยเรียนวัยรุ่น	12.0 (กรมอนามัย)	-	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0	2.0	

โครงการ / กิจกรรมสำคัญ	ผลผลิต ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย	ผู้รับผิดชอบ	งบประมาณ (ที่มา)	ระยะเวลาดำเนินงาน (หน่วยงาน : สถาบัน)							หมายเหตุ
				2564	2565	2566	2567	2568	2569	2570	
9. โครงการจัดการความรู้และนวัตกรรมการส่งเสริมสุขภาพแม่และเด็ก											
1. การส่งเสริมสุขภาพแม่ และเด็กระดับอาเซียน	- มีคณะกรรมการ MCH Board Asian 1 คณะ ร้อยละ 60 ของคณะ กรรมการ MCH Board Asian ที่เข้าร่วมประชุม	- กลุ่มอนามัย แม่และเด็ก	29.0 (งบประมาณ แผ่นดิน)	1.1	2.9	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0
	- มีการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือ วิชาการด้านแม่และเด็กระดับ อาเซียน 1 แห่ง - มีระบบเฝ้าระวังและคัดกรอง ความเสี่ยงหญิงตั้งครรภ์ จำนวน 1 ระบบ - ทุกจังหวัดมีการขับเคลื่อน การดำเนินการผ่านมาตรฐาน งานอนามัยแม่และเด็กและ เครือข่ายบริการสุขภาพ ระดับจังหวัด - มีระบบฐานข้อมูล 1 ระบบ	- กลุ่มอนามัย แม่และเด็ก	188.7 (งบประมาณ แผ่นดิน)	18.1	21.6	24.0	27.0	30.0	33.0	35.0	35.0

โครงการ / กิจกรรมสำคัญ	ผลผลิต ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย	ผู้รับผิดชอบ	งบประมาณ (ที่มา)	ระยะเวลาดำเนินงาน (หน่วยงาน : สถาบันท)						หมายเหตุ
				2564	2565	2566	2567	2568	2569	
10. โครงการส่งเสริมสุขภาพเพื่อหนุนเสริมการขับเคลื่อนประเทศ										
1. ส่งเสริมสุขภาพรองรับ การแพร่ระบาดของ เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และโรคอุบัติใหม่หรือภัย คุกคามทางสุขภาพใหม่	มีชุดความรู้หรือนวัตกรรมเพื่อ การดูแลสุขภาพด้วยตนเองที่ สามารถขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ ผ่านภาคีเครือข่ายได้อย่าง ครบวงจร 1 เรื่องต่อปี	- ทุกกลุ่มวัย	15.0 (กรมอนามัย)	-	-	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0
2. พัฒนาระบบบริการ วิชาการแห่งอนาคต และการสื่อสารสุขภาพ ทันสมัยที่เข้าถึง ประชาชน	รูปแบบแนวทางในการส่งเสริม สุขภาพในสังคมดิจิทัลจน สามารถลดปัญหาสุขภาพ ในเด็กปฐมวัย วัยเรียนวัยรุ่นและ วัยทำงาน ได้อย่างเป็นรูปธรรม 1 เรื่องต่อปี	- ทุกกลุ่มวัย	15.0 (กรมอนามัย)	-	-	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0

4.4 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 :

การสร้างกระแสสังคมให้เกิดค่านิยมและวัฒนธรรมการส่งเสริมสุขภาพที่ชุมชน ประชาชนทุกกลุ่มวัยสามารถจัดการสุขภาพ และพึ่งตนเองทางสุขภาพได้

โครงการ / กิจกรรมสำคัญ	ผลผลิต ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย	ผู้รับผิดชอบ	งบประมาณ (ที่มา)	ระยะเวลาดำเนินงาน (หน่วยงาน : ล้านบาท)						หมายเหตุ
				2564	2565	2566	2567	2568	2569	
1. โครงการสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมการส่งเสริมสุขภาพ เพื่อการจัดการวิกฤตสุขภาพของประเทศไทย										
1. สร้างความรู้ทางสุขภาพในการเตรียมความพร้อมก่อนตั้งครรภ์	มีวิทยากรการสร้างความรู้ที่สามารถลดปัญหาสุขภาพได้ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20	- กลุ่มอนามัยแม่และเด็ก	25.0 (กรมอนามัย)	-	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0
2. สร้างความรู้ทางสุขภาพทางด้านการใช้เทคโนโลยีและโภชนาการ	มีวิทยากรการสร้างความรู้ที่สามารถลดปัญหาสุขภาพได้ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20	- กลุ่มอนามัยวัยเรียนวัยรุ่น	25.0 (กรมอนามัย)	-	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0
3. สร้างความรู้ทางสุขภาพลดความเสี่ยง NCD	มีวิทยากรการสร้างความรู้ที่สามารถลดปัญหาสุขภาพได้ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20	- กลุ่มอนามัยวัยทำงาน	25.0 (กรมอนามัย)	-	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0	5.0
2. โครงการจัดการนิเวศสุขภาพที่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพทุกกลุ่มวัย										
1. ส่งเสริมนิเวศสุขภาพพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาสุขภาพระดับตำบล	ชุดความรู้การจัดการนิเวศสุขภาพสำหรับกลุ่มวัยนำไปปฏิบัติจนเกิดผลสัมฤทธิ์ 77 พื้นที่ต่อปี	- ทุกกลุ่มวัย - ศูนย์อนามัย	130.0 (กรมอนามัย)	-	26.0	26.0	26.0	26.0	26.0	26.0

โครงการ / กิจกรรมสำคัญ	ผลผลิต ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย	ผู้รับผิดชอบ	งบประมาณ (ที่มา)	ระยะเวลาดำเนินงาน (หน่วยงาน : สถาบัน)							หมายเหตุ	
				2564	2565	2566	2567	2568	2569	2570		
4. สืบเสาะหา ร้ายคุกคาม สุขภาพ ปัญหา ร้ายคุกคาม การส่งเสริมสุขภาพของ ประชาชนที่สอดคล้องกับ ปัจจุบันโดยรูปแบบ การสำรวจผ่านสื่อ ออนไลน์ และออฟไลน์ ในทุกปีงบประมาณ โดยการดำเนินงานตามความ แตกต่างของกลุ่มวัยและ สภาพพื้นที่ พร้อมทั้งการ วิเคราะห์ความต้องการ ในเชิงนโยบายจากองค์กร ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอก กระทรวงสาธารณสุข เพื่อการวางแผนทาง นโยบายร่วมกัน	แบบสำรวจข้อมูลความต้องการ สุขภาพปัญหา ร้ายคุกคาม การส่งเสริมสุขภาพของ ประชาชน	- กลุ่มบริหาร ยุทธศาสตร์	18.0 (กรมอนามัย)	-	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	

โครงการ / กิจกรรมสำคัญ	ผลผลิต ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย	ผู้รับผิดชอบ	งบประมาณ (ที่มา)	ระยะเวลาดำเนินงาน (หน่วยงาน : ล้านบาท)							หมายเหตุ	
				2564	2565	2566	2567	2568	2569	2570		
8. สนับสนุนการสร้างนวัตกรรม กระบวนการทำงานใหม่ ๆ ในอนาคต	ระบบและอุปกรณ์ที่รองรับการทำงานด้วยระบบเทคโนโลยีดิจิทัล	- กลุ่มบริหารยุทธศาสตร์	18.0 (กรมอนามัย)	-	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	
2. โครงการจัดทำระบบการบริหารจัดการส่งเสริมสุขภาพ ที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส ให้เป็นไปตามหลักการบริการกิจการบ้านเมืองที่ดี สร้างประโยชน์สุขแก่ประชาชน												
1. จัดทำระบบการบริหารจัดการส่งเสริมสุขภาพที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส ให้เป็นไปตามหลักการบริการกิจการบ้านเมืองที่ดี สร้างประโยชน์สุขแก่ประชาชน	ระบบการบริหารจัดการส่งเสริมสุขภาพ ที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ	- กลุ่มบริหารยุทธศาสตร์	18.0 (กรมอนามัย)	-	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	
2. สร้างภาคีเครือข่าย ทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม ให้เกิดการทำงานที่บูรณาการร่วมกันอย่างมีส่วนร่วม และมุ่งสู่เป้าหมาย ในทิศทางเดียวกัน	ลงนามความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานร่วมกัน	- กลุ่มบริหารยุทธศาสตร์	18.0 (กรมอนามัย)	-	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	

โครงการ / กิจกรรมสำคัญ	ผลผลิต ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย	ผู้รับผิดชอบ	งบประมาณ (ที่มา)	ระยะเวลาดำเนินงาน (หน่วยงาน : สถาบันท)						หมายเหตุ
				2564	2565	2566	2567	2568	2569	
3. โครงการสร้างนักเชี่ยวชาญส่งเสริมสุขภาพและความรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Promotion & Health Literacy Guru)										
1. พัฒนาขีดความสามารถ และศักยภาพบุคลากร สำนักส่งเสริมสุขภาพ ประยุกต์ผสมผสานกับ เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดรับกับบริบท ของเศรษฐกิจและสังคม โลกสมัยใหม่ เพื่อการ ส่งเสริมสุขภาพ และ ยกระดับคนในทุกมิติ ให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ ที่ดี เก่งและมีคุณภาพ พร้อมขับเคลื่อนการ พัฒนาประเทศไปข้างหน้า ได้อย่างเต็มศักยภาพ	- มีหลักสูตรการสร้างผู้เชี่ยวชาญ ด้านการส่งเสริมสุขภาพ และความรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Promotion & Health Literacy Guru) 3 ครั้งเพื่อยกระดับกรมอนามัย ให้เป็นศูนย์กลางของการสร้าง นักส่งเสริมสุขภาพมืออาชีพ ระดับประเทศ - มีหลักสูตรออนไลน์ “การพัฒนาศักยภาพบุคลากร เพื่อเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการ ส่งเสริมสุขภาพและความรอบรู้ ด้านสุขภาพ (Health Pro- motion & Health Literacy Guru)” พร้อมมีแบบทดสอบ ก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อ ประเมินความรู้ความเข้าใจด้าน ส่งเสริมสุขภาพและความรอบรู้ ด้านสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ - ผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริม สุขภาพและความรอบรู้ ด้านสุขภาพได้รับการฝึกอบรม จังหวัดละ 1 คน โดยผ่านการ รับรองจากกรมอนามัย (ออนไลน์ + ปฏิบัติการ)	- กลุ่มสร้างเสริม ศักยภาพเพื่อ การส่งเสริม สุขภาพ	18.0 (กรมอนามัย)	-	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0	3.0

โครงการ / กิจกรรมสำคัญ	ผลผลิต ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย	ผู้รับผิดชอบ	งบประมาณ (ที่มา)	ระยะเวลาดำเนินงาน (หน่วยงาน : สำนักบพท)							หมายเหตุ
				2564	2565	2566	2567	2568	2569	2570	
4. โครงการสำนักแห่งความสุขและสุขภาพดี											
1. จัดกิจกรรมปฏิบัติธรรม สวดมนต์ นั่งสมาธิ (นอกสถานที่ เป็นระยะ เวลา 3 วัน โดยไม่ถือเป็น วันลาราชการ)	ดัชนีความสุขบุคลากร ร้อยละ 85	- กลุ่มสร้างเสริม ศักยภาพเพื่อ การส่งเสริม สุขภาพ	6.0 (กรมอนามัย)	-	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
2. กิจกรรมสถานสัมพันธ์ บุคลากรสำนักส่งเสริม สุขภาพ	จัดกิจกรรมสัมพันธ์บุคลากร สำนักส่งเสริมสุขภาพ ปีละ 2 ครั้ง	- กลุ่มสร้างเสริม ศักยภาพเพื่อ การส่งเสริม สุขภาพ	6.0 (กรมอนามัย)	-	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
3. ส่งเสริมสุขภาพบุคลากร รายบุคคล	ผ่านเกณฑ์ BMI ร้อยละ 60	- กลุ่มสร้างเสริม ศักยภาพเพื่อ การส่งเสริม สุขภาพ	6.0 (กรมอนามัย)	-	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
4. พัฒนาสภาพแวดล้อม ในพื้นที่การทำงาน	ดัชนีความสุขบุคลากร ร้อยละ 85	- กลุ่มสร้างเสริม ศักยภาพเพื่อ การส่งเสริม สุขภาพ	6.0 (กรมอนามัย)	-	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5

ตารางที่ 4.1 แผนปฏิบัติการกลุ่มวัย พ.ศ. 2564 - 2570

สรุปผลการจัดทำ แผนปฏิบัติการราชการ

การดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำแผนปฏิบัติราชการส่งเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2564 - 2570 2) เพื่อจัดทำกรอบแนวทางการดำเนินงานตามกลุ่มวัยแก่ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย และถ่ายทอดแผนปฏิบัติการส่งเสริมสุขภาพ ให้มีการบูรณาการร่วมกันเป็นไปในทิศทางเดียวกัน 3) เพื่อพัฒนาองค์ความรู้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนปฏิบัติราชการส่งเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2564 - 2570 โดยสำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย ระยะสั้น (ปี 2564 - 2565) ระยะกลาง (ปี 2566 - 2570) และหัวหน้ากลุ่มบริหารยุทธศาสตร์จากหน่วยงานในสังกัดกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข เป็นหน่วยวิเคราะห์ จำนวน 37 หน่วยงาน ผู้ให้ข้อมูล คือ ที่ปรึกษา ผู้บริหารกรมอนามัย ผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่ม / งาน และนักวิชาการในสำนักส่งเสริมสุขภาพ และหน่วยงานส่วนภูมิภาคสังกัดกรมอนามัย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนจากโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และภาคเอกชน จำนวน 250 คน รูปแบบในการจัดทำ คือ บรรยายให้ความรู้ และแบ่งกลุ่มปฏิบัติ ในหัวข้อ 1) การแปลงยุทธศาสตร์สู่กลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการ (Action Plan) 2) จุดยืนและทิศทางการพัฒนาของแผนยุทธศาสตร์การจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) 3) การกำหนดตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ที่สำคัญ (Key Performance Indicator) และค่าเป้าหมาย (Target) ของแผนยุทธศาสตร์ 4) การขับเคลื่อนแผนพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัย สำนักส่งเสริมสุขภาพ ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566 - 2570 กับยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และคุ้มครองผู้บริโภคเป็นเลิศ (PP&P) 5) วิเคราะห์สถานการณ์ประเด็นงาน/พื้นที่ในความรับผิดชอบ เพื่อประกอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ กรมอนามัย และแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2570 6) จัด Focus Group วิเคราะห์ อภิปราย และปรับแก้ไขตามข้อเสนอ 7) ประชาพิจารณ์ 8) อภิปรายภาพรวม และสรุปผลการจัดทำแผนปฏิบัติการ

สรุปผลการจัดทำแผนปฏิบัติการ

1. ข้อมูลผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ จำนวน 250 คน ประกอบด้วย ครั้งที่ 1 จำนวน 70 คน ครั้งที่ 2 จำนวน 40 คน ครั้งที่ 3 จำนวน 40 คน ครั้งที่ 4 จำนวน 30 คน ครั้งที่ 5 จำนวน 70 คน ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการประเภทวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 80 ข้าราชการประเภททั่วไป คิดเป็นร้อยละ 15 และอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 5

2. แผนปฏิบัติการราชการส่งเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2564 - 2570 ในภาพรวม อยู่ในระดับสมบูรณ์ โดยสำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข จัดเป็นแผนปฏิบัติการกลุ่มวัย พ.ศ. 2564 - 2570 ประกอบด้วย 1) ประเด็นยุทธศาสตร์ 2) โครงการกิจกรรมที่สำคัญของโครงการ 3) ผลผลิต ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย 4) ผู้รับผิดชอบ 5) งบประมาณ (ที่มา) 6) ระยะเวลาดำเนินงาน (ล้านบาท) ตั้งแต่ปี 2564 - 2570 และเมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มวัย และกลุ่มสนับสนุน พบว่า อยู่ในระดับสมบูรณ์ทุกประเด็น

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเกี่ยวกับแผนปฏิบัติการส่งเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2564 - 2570 ในรายประเด็น ยุทธศาสตร์ พบว่า

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การผสมนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน และการจัดการทรัพยากร เพื่อการส่งเสริมสุขภาพวิถีใหม่แบบบูรณาการให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ที่ยั่งยืน ประกอบด้วย 3 โครงการ ได้แก่

- 1.1 โครงการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายการส่งเสริมสุขภาพของประเทศและระดับพื้นที่
- 1.2 โครงการบริหารจัดการยุทธศาสตร์และทรัพยากรส่งเสริมสุขภาพแบบครบวงจร (ระดับประเทศและเขตสุขภาพ)
- 1.3 โครงการพัฒนาระบบการจัดการข้อมูลสารสนเทศแห่งชาติ ว่าด้วยการส่งเสริมสุขภาพ

เมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า มีการผลักดันให้เกิดการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในระดับประเทศ โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนทั้งในระดับบนและระดับล่าง สร้างพันธสัญญางานส่งเสริมสุขภาพประชาชนร่วมกัน บูรณาการทรัพยากรเชิงพื้นที่ เน้นการขับเคลื่อนกฎหมายส่งเสริมสุขภาพ พัฒนาระบบบริหารทรัพยากร

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การบริหารจัดการระบบการผลิตและพัฒนาวิชาการ มาตรฐาน ความรู้ และนวัตกรรม แบบครบวงจรและทันสมัย เพื่อการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัยที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วย 10 โครงการ ได้แก่

- 2.1 โครงการจัดการความรู้และนวัตกรรมการส่งเสริมสุขภาพวัยทำงาน
- 2.2 โครงการส่งเสริมสุขภาพเพื่อการเพิ่มประชากรคุณภาพให้กับประเทศ
- 2.3 โครงการส่งเสริมสุขภาพด้านสันตนาการและกีฬา
- 2.4 โครงการสร้างความรอบรู้การส่งเสริมสุขภาพ เพื่อการคัดกรองมะเร็งเต้านมด้วยตนเอง และการตรวจมะเร็งปากมดลูก
- 2.5 โครงการส่งเสริมสุขภาพบุคลากรทางการแพทย์
- 2.6 โครงการส่งเสริมสุขภาพเกษตรกรไทยและแรงงานนอกระบบ
- 2.7 โครงการจัดการความรู้และนวัตกรรมการส่งเสริมสุขภาพวัยเรียนวัยรุ่น
- 2.8 โครงการส่งเสริมสุขภาพในประชากรกลุ่มเปราะบาง
- 2.9 โครงการจัดการความรู้และนวัตกรรมการส่งเสริมสุขภาพแม่และเด็ก
- 2.10 โครงการส่งเสริมสุขภาพเพื่อหนุนเสริมการขับเคลื่อนประเทศ

เมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า กลุ่มวัยมีการขับเคลื่อนการส่งเสริมสุขภาพเพื่อรองรับการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และโรคอุบัติใหม่หรือภัยคุกคามทางสุขภาพใหม่ พัฒนาระบบบริการวิชาการแห่งอนาคต และการสื่อสารสุขภาพทันสมัยที่เข้าถึงประชาชน ส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัย และการคุ้มครองให้เป็นไปตามกฎหมาย ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาพื้นที่เพื่อการดูแลสุขภาพ การเข้าถึงบริการส่งเสริมสุขภาพสำหรับเด็กไทยตามหลักประกันสุขภาพ พัฒนามาตรฐานคุณภาพโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพสู่ระดับสากล รองรับสถานการณ์ภัยคุกคามสุขภาพ พัฒนาแนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตวัยทำงานระดับชาติในพื้นที่เป้าหมายการพัฒนาประเทศ (พื้นที่ EEC พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก พื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ) พัฒนาองค์ความรู้ด้านสุขภาพะที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ โดยสื่อสารผ่าน Digital Health Platform Working Age Group ส่งเสริมสุขภาพเพื่อการเพิ่มประชากรคุณภาพให้กับประเทศ สนองงานด้านสุขภาพในโครงการตามพระราชดำริ เป็นต้น

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การเสริมสร้างขีดความสามารถขององค์กรภาคีเครือข่าย ให้สามารถจัดการ การส่งเสริมสุขภาพเชิงพื้นที่ได้อย่างเข้มแข็ง ประกอบด้วย 2 โครงการ ได้แก่

- 3.1 โครงการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาคีเครือข่ายการส่งเสริมสุขภาพ
- 3.2 โครงการพื้นที่ทดลองการสร้างรูปแบบการส่งเสริมสุขภาพแบบบูรณาการ (Sandbox Zone)

เมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า กิจกรรมเน้นการสานสัมพันธ์เครือข่ายการส่งเสริมสุขภาพภาคเอกชนและประชาชน ในระบบสาธารณสุขระหว่างประเทศ สร้างระบบเครือข่ายในระบบดิจิทัล

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างกระแสสังคมให้เกิดค่านิยมและวัฒนธรรมการส่งเสริมสุขภาพที่ชุมชน ประชาชนทุกกลุ่มวัยสามารถจัดการสุขภาพ และพึ่งตนเองทางสุขภาพได้ ประกอบด้วย 2 โครงการ ได้แก่

- 4.1 โครงการสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมการส่งเสริมสุขภาพ เพื่อการจัดการวิกฤตสุขภาพของประเทศ
- 4.2 โครงการจัดการนิเวศน์สุขภาพที่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพทุกกลุ่มวัย

เมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า กิจกรรมสำคัญเน้นไปที่การสร้างความรู้ด้านสุขภาพตั้งแต่ก่อนตั้งครุภ โดยการใช้เทคโนโลยีและโภชนาการที่ดี ลดพฤติกรรมเสี่ยง NCD ส่งเสริมนิเวศน์สุขภาพพื้นที่ต้นแบบ เพื่อการปรับเปลี่ยน พฤติกรรม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาสำนักส่งเสริมสุขภาพให้เป็นองค์กรสมรรถนะสูง ทันสมัย และพัฒนา บุคลากรให้เชี่ยวชาญในการสร้างเสริมสุขภาพ และเป็นต้นแบบองค์กรสุขภาพดี มีความสุข ประกอบด้วย 4 โครงการ ได้แก่

- 5.1 โครงการพัฒนาสู่สำนักทันสมัย (Digital Office)
- 5.2 โครงการจัดทำระบบการบริหารจัดการการส่งเสริมสุขภาพที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส ให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สร้างประโยชน์สุขแก่ประชาชน
- 5.3 โครงการสร้างนักเชี่ยวชาญส่งเสริมสุขภาพและความรู้ด้านสุขภาพ (Health Promotion & Health Literacy Guru)
- 5.4 โครงการสำนักแห่งความสุขและสุขภาพดี

เมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า กิจกรรมสำคัญเน้นการพัฒนาองค์กรสู่ความทันสมัยเป็นออฟฟิศดิจิทัล ส่งเสริม สุขภาพผ่านช่องทางแพลตฟอร์มดิจิทัลและเทคโนโลยีสารสนเทศ พัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21 แก่บุคลากร สร้างผู้นำ ต้นแบบที่ดี (Role Model) ที่พร้อมจะผลักดันและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง มองเห็นโอกาสในการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์มาใช้ และมีทักษะในการสื่อสารเพื่อสร้างแรงจูงใจ และความเชื่อมั่นให้กับบุคลากร สร้างช่องทาง การเข้าถึงข้อมูลการส่งเสริมสุขภาพ และข้อร้องเรียนจากประชาชนที่สะดวก รวดเร็ว พัฒนาศักยภาพบุคลากรให้ประยุกต์ ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่ เพื่อการส่งเสริม สุขภาพ และยกระดับคนในทุกมิติให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่งและมีคุณภาพ พร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ พร้อมทั้งพัฒนาสภาพแวดล้อมในพื้นที่การทำงาน

โดยกิจกรรมสำคัญในแต่ละโครงการมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เข้าจัดการให้เป็นระบบข้อมูลแห่งชาติ เพื่อการ ขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัย และให้สอดคล้องกับแผนแม่บทการปฏิรูปประเทศด้านสุขภาพ นอกจากนี้ ยังมีการวางงบประมาณเพื่อการดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ. 2564 - 2570 ไว้ด้วย ซึ่งในภาพรวมแต่ละกลุ่มวัย มีการวางงบประมาณในแต่ละปีไม่ต่ำกว่า 50 ล้านบาท ซึ่งหน่วยงานในระดับพื้นที่สามารถจัดทำค่าของงบประมาณ รายจ่ายให้สอดคล้องกับโครงการ กิจกรรม เพื่อตอบสนองผลผลิต ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย ตามบริบทของพื้นที่ได้ด้วย

3. การเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดแผนปฏิบัติราชการส่งเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2564 - 2570 โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก มีทั้งระดับผู้บริหาร ผู้อำนวยการสำนัก/กอง/ศูนย์ หัวหน้ากลุ่ม หัวหน้างาน นักวิชาการสาธารณสุข นักวิเคราะห์นโยบายและแผน และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการในแต่ละช่วงของการจัดทำแผน และเมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มวัย พบว่า กลุ่มแม่และเด็ก กลุ่มวัยเรียนวัยรุ่น กลุ่มวัยทำงาน มีการแปลงยุทธศาสตร์สู่กลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการ (Action Plan) มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ทบทวนสถานการณ์ และกำหนดจุดยืน ทิศทางการพัฒนาของแผนยุทธศาสตร์การจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) มีการกำหนดตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ที่สำคัญ (Key Performance Indicator) และค่าเป้าหมาย (Target) มีการขับเคลื่อนแผนพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มวัย สำนักส่งเสริมสุขภาพ ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566 - 2570 กับยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และคุ้มครองผู้บริโภคเป็นเลิศ (PP&P) มีการวิเคราะห์สถานการณ์ประเด็นงาน/พื้นที่ ในความรับผิดชอบ เพื่อประกอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ กรมอนามัย และแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2570 และผ่านเวทีการ Focus Group เพื่อวิเคราะห์ อภิปราย และปรับแก้ไขตามข้อเสนอ มีการจัดประชาพิจารณ์จากการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคเครือข่าย อภิปรายภาพรวมด้วยแล้ว

4. การจัดแผนปฏิบัติราชการส่งเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2564 - 2570 โดยพิจารณาความเชื่อมโยง การส่งต่อพฤติกรรมสุขภาพของแต่ละช่วงวัย

กลุ่มแม่และเด็ก พบว่า มีการเตรียมความพร้อมก่อนตั้งครรภ์ เพื่อให้การเกิดมีคุณภาพ โดยการให้หญิงตั้งครรภ์ มีความรอบรู้ด้านสุขภาพด้วยเทคโนโลยี และมีภาวะโภชนาการที่ดี ให้มีการเข้าถึงบริการ

กลุ่มวัยเรียนวัยรุ่น พบว่า มีสร้างนวัตกรรมการส่งเสริมสุขภาพเพื่อลดปัญหาสุขภาพในกลุ่มวัยเรียนวัยรุ่น (ตั้งครรภ์ไม่พร้อม ภาวะเนือยนิ่ง ภาวะทุพโภชนาการ การส่งเสริมสุขภาพเพื่อร่วมลดปัญหาด้านสติปัญญา อารมณ์ และความรู้รับผิดชอบชีวิต) ส่งเสริมสุขภาพเพื่อการสร้างทักษะทางสุขภาพใหม่ในศตวรรษที่ 21

กลุ่มวัยทำงาน พบว่า พัฒนาการองค์ความรู้ด้านสุขภาพที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ โดยสื่อสารผ่าน Digital Health Platform Working Age Group สร้างและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการส่งเสริมสุขภาพประชากรวัยทำงานในพื้นที่เป้าหมาย การพัฒนาประเทศ ส่งเสริมสุขภาพบุคลากรทางการแพทย์ ส่งเสริมสุขภาพเกษตรกรไทยและแรงงานนอกระบบ

5. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในด้านปัจจัยสำคัญต่อการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติราชการส่งเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2564 - 2570 ไปสู่การปฏิบัติที่จะประสบความสำเร็จ พบว่า บุคลากรมีความพร้อม มีความเข้าใจในการแปลงแผนไปสู่แผนปฏิบัติการ ผู้นำมีความเป็น Leadership สร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน รับฟังความคิดเห็นของภาคีเครือข่าย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อพัฒนางาน และตอบโจทย์ความต้องการของลูกค้า และนำไปใช้ประโยชน์อย่างจริงจัง มีการวางนโยบายและยุทธศาสตร์ของผู้บริหารองค์กรและผู้บริหารหน่วยงานที่ชัดเจนและครอบคลุม การนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมจับต้องได้ มีการบูรณาการงานในทุกระดับ มีการถ่ายทอดนโยบายสู่การปฏิบัติสู่พื้นที่ การสร้างพลังบวกให้แก่ผู้ปฏิบัติในทุกวิชาชีพในทุกระดับ สร้างแรงจูงใจกับบุคลากร เสริมพลัง ขวัญและกำลังใจของเจ้าหน้าที่ในองค์กร และให้ความสำคัญในกระบวนการสื่อสารในแต่ละระดับ และมีการปรับแนวคิดในการทำงานของบุคลากรที่ต้องมุ่งเน้นการทำงานเชิงระบบมากขึ้น ไม่ยึดติดกรอบการทำงานแบบเดิม ๆ เปิดใจรับสิ่งใหม่ ๆ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม คือ การขับเคลื่อนแผนปฏิบัติราชการอย่างมีประสิทธิภาพแบบองค์รวม

นายแพทย์อรรถพล แก้วสัมฤทธิ์
รองอธิบดีกรมอนามัย
ที่ปรึกษาแผนปฏิบัติการราชการส่งเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2564 - 2570

นายแพทย์เอกชัย เพียรศรีวัชรา
ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมสุขภาพ
ประธานการจัดทำแผนปฏิบัติการราชการส่งเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2564 - 2570

ดร.วัชรวิชญ์ กิรัตติสุตโรจน์
ประธานบริษัท ฮาร์วาร์ดเอเชียคอนซัลติ้ง
วิทยากรและที่ปรึกษาการจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2564 - 2570

กิจกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2564 - 2570
การแปลงยุทธศาสตร์สู่กลยุทธ์ การกำหนดจุดยืนและทิศทางการพัฒนา
การกำหนดตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ ค่าเป้าหมาย การจัดทำแผนปฏิบัติการกลุ่มวัย
การจัดทำ Focus group วิเคราะห์ อภิปราย การประชาพิจารณ์ และสรุปผล

สร้างความสำเร็จด้วยผู้บริหารมอนามัย ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมสุขภาพ ทีมนำและบุคลากรสำนักส่งเสริมสุขภาพ

สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
เลขที่ 88/22 หมู่ 4 ถนนติวานนท์ ตำบลตลาดขวัญ
อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000
โทรศัพท์ 0 2590 4562

